N°. 8994. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. A°. 1860.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam.....ƒ 7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ 8.50.
Met Zondags-Editie.....ƒ 1.50. Afzonderlijke Couranten.....ƒ 0.10.
Het loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Woensdag 17 October.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIËN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve de 35 c. zegelgeld.....ƒ 1.75.
Iedere regel meer.....ƒ 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate der ruimte die zij bealaan, à 25 c. per regel.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL, bevattende een Verslag van de Beraadslagingen in de Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Maandag 15 October jl. gehouden.

STATISTIEK.

VI.

ARMWEZEN III. Het jaar 1859 kan ten opzigte van het armwezen, voor vele gewesten niet ongunstig genoemd worden; zachte winters, betrekkelijk lage prijzen der levensmiddelen en overvloed van werk, oefenden in onderscheidene plaatsen een gunstigen invloed uit. Deze werd echter in andere streken meer dan opgewogen door het bijzonder groot aantal voortslijders, waarvan wij in ons eerste artikel melding hebben gemaakt. Hierbij kwam in enkele gemeenten van Drenthe, Overijssel, Limburg en Zeeland, het gedeeltelijk mislukken van den aardappelen-oogst en de lage waterstand der kanalen en binnen-wateren, die de scheepvaart belemmerde. Evenals in het vorige jaar treffen wij ook nu in enkele verslagen eene opgave aan, van den toestand van het armwezen in de verschillende gemeenten. Wij laten deze opgaven hieronder volgen.

DE TOESTAND VAN HET ARMWEZEN VERGELEKEN MET DIEN OVER HET JAAR 1858 WAS:

	veel gunstige in	iets gunstiger in	bevredigend in	enveranderd in	iets ongunstiger in	veel ongunstiger in
Gelderland	1 Gemeenten.	13 Gemeenten.	11 Gemeenten.	65 Gemeenten.	16 Gemeenten.	10 Gemeenten.
Zeeland	1 "	23 "	38 "	28 "	17 "	6 "
Utrecht	1 "	4 "	20 "	25 "	18 "	4 "
Overijssel	2 "	13 "	17 "	16 "	12 "	1 "
Groningen	1 "	9 "	11 "	10 "	18 "	8 "
Drenthe	4 "	9 "	10 "	5 "	4 "	1 "
Limburg	— "	9 "	8 "	75 "	23 "	10 "
Totaal	10 Gemeenten.	80 Gemeenten.	115 Gemeenten.	224 Gemeenten.	108 Gemeenten.	40 Gemeenten.

In ons vierde artikel hebben wij een statistisch overzigt gegeven van de verschillende instellingen van weldadigheid. Wij hebben bovendien in het vijfde artikel een staat medegedeeld, waarin de uitgaven en ontvangsten van al die instellingen onder verschillende hoofden zijn gesplitst. Bij de beoordeeling van dezen staat moet men echter in het oog houden, dat op de begrootingen der kerkelijke en bijzondere instellingen krachtens art. 10 der wet op het armwezen niet alle uitgaven en ontvangsten voorkomen.

Voorts moeten wij hier nog een enkel woord in het midden brengen omtrent het verschil, dat tusschen de eindcijfers van laatstgenoemde tabel en de eerste wordt gevonden. Wij moeten beginnen met ons zelven te beschuldigen, daar wij in den tabel in ons vierde artikel niet hebben bedreven de burgerlijke inrigtingen tot werkverschaffing in de provincie Noord-Holland. Deze zijn drie in getal en hebben aan 745 personen werk verschaft. Hare uitgaven bedroegen ƒ 77,490,67½ en hare ontvangsten ƒ 77,060.25½. De uitgaven en ontvangsten voor dat gewest zullen dus met deze cijfers moeten worden vermeerderd. Hierdoor is echter het verschil voor die provincie nog niet geheel opgelost. In het verslag wordt als totaal der ontvangsten van de burgerlijke gasthuizen ƒ 266,623.02 opgegeven. Dit is waarschijnlijk eene drukfout, daar het totaal der gespecificeerde ontvangsten slechts ƒ 262,671.44½ bedraagt.

Het verslag van Noord-Holland is evenwel niet het eenige waarin wij drukfouten hebben ontmoet, daar nagenoeg alle andere verschillen in de cijfers van den eersten en den tweeden staat daaraan moeten worden toegeschreven.

Het verschil in de cijfers voor de provincie Friesland vindt echter daarin zijn oorsprong, dat wij de uitgaven hebben verminderd met hetgeen voor werkverschaffing is verstrekt, daar de opbrengst van het vervaardigde werk die uitgaven overtreft en deze dus niet als onderstand kunnen worden aangemerkt. De ontvangsten zijn met een gelijk bedrag verminderd.

Eindelijk hebben wij in ons vorig artikel een staat medegedeeld betreffende de instellingen tot voorkoming van armoede. Deze is echter wegens gebrek aan de noodige opgaven zeer onvolledig en moet dus met voorzigtigheid worden geraadpleegd.

Na de mededeeling van al deze staten meenen wij ons van alle verdere beschouwingen omtrent den toestand van het armwezen te mogen onthouden en thans over te kunnen gaan tot het bespreken van de werking der wet tot regeling van het armbestuur.

Hierbij kunnen wij echter kort zijn. Dezelfde klagten, die wij in vorige jaren in de verslagen aantroffen, worden ook nu en zoo mogelijk met nog meer nadruk herhaald. Verscheidene voorbeelden worden aangehaald van den zwaren druk, dien de wet op vele gemeenten legt. In eene gemeente van Gelderland, die in 1853 ƒ 786.38 aan verplegingskosten der armen betaalde, bedroegen die kosten in 1859 ƒ 3,130.21, zoodat zij genoodzaakt was den hoofdzakelijken omslag met ƒ 3000 te verhoogen. Te Harmelen in de provincie Utrecht werd in 1855 tot verpleging van elders wonende uitgegeven ƒ 164.09. In 1859 was dit cijfer tot ƒ 960.36 gestegen. In laatstgenoemd gewest bedroegen de kosten van onderstand voor gemeenten beneden de 5000 zielen in 1854 veel minder dan ƒ 10,000 en in 1858 nagenoeg ƒ 19.600. In Overijssel werd voor onderstand van elders wonenden in 1853 ƒ 358.73½, in 1855 ƒ 8320.77½ en in 1858 ƒ 13,513.09½ uitgegeven; voor onderstand bij volstrekte onvermijdelijkheid in 1853 ƒ 4506.89½, in 1855 ƒ 9585.04½, in 1858 ƒ 14,661.26½ en eindelijk voor het armwezen in het algemeen in 1853 ƒ 86,210.21, in 1855 ƒ 99,100.39½ en in 1859 ƒ 110,111.06. Deze voorbeelden zouden met vele andere kunnen worden vermeerderd; doch wij achten het bovenstaande voldoende, om te bewijzen, dat die klagten niet uit de lucht zijn gegrepen.

Als redenen van deze aanzienlijke vermeerdering van kosten worden even als vroeger opgegeven:

1°. De regeling van het domicilie van onderstand.

2°. Het daarmede verbonden restitutie-stelsel, dat aan gemeenten aanleiding geeft ten koste van anderen liefdadigheid uit te oefenen.

3°. Het verschil tusschen het domicilie van onderstand volgens de wet en volgens de kerkelijke reglementen, welke de gemeenten terug houdt op de nakoming dier reglementen met de noodige kracht aan te dringen, omdat de kerkelijke besturen volgens die reglementen verpligt zouden zijn de elders geboren leden der gemeente te ondersteunen, terwijl de burgerlijke besturen de elders wonende doch in de gemeente geborene moeten onderhouden, waardoor een dubbele last op de gemeente zou worden gelegd. Dit heeft verder ten gevolge, dat vele kerkelijke besturen die bedeeling van elders geboren leden hunner gemeenten weigeren en dat deze personen ten laste der burgerlijke gemeente komen, zoo ook het kerkelijk bestuur hunner woonplaats geen onderstand verleent.

Het zijn vooral de plattelands gemeenten, die de nadeelen van deze bepalingen ondervinden, daar vele bewoners dezer gemeenten naar de steden trekken en daar, oud en gebrekkig geworden, ten koste hunner geboorteplaats moeten worden ondersteund.

De klagten over de werking dezer bepalingen mogen echter algemeen worden genoemd. Zij hebben in Limburg aanleiding gegeven tot het benoemen eener commissie van leden der provinciale staten, tot het instellen van een nauwkeurig onderzoek naar de werking der wet.

Deze commissie verklaarde in haar rapport, na onderzoek, ontleding en aandachtige overweging der verkregene opgaven tot de stellige overtuiging te zijn gekomen, dat de wet op het armbestuur, wel verre van een beteren staat van zaken te hebben doen ontstaan, hoogst nadeelige resultaten oplevert.

Hare beschouwingen ten dien opzigte te zamen gevat, komen in substantie hierop neder:

Dat het doel des wetgevers, om de ondersteuning der armen allengs over te brengen bij de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid, geenzins wordt bereikt; dat integendeel de burgerlijke armverzorging in eene even verbazende, als verontrustende mate, hand over hand toeneemt.

Dat dit een en ander zoo al niet eenig en alleen, dan toch grootendeels is toe te schrijven aan de bepalingen der wet, waarbij de teruggave van elders verleenden onderstand verpligtend is gemaakt; eensdeels, dewijl men, in den regel en schier allerwege, tot het verstrekken van onderstand ten koste van andere gemeenten ligtvaardiger overgaat, dan wanneer zulks voor eigene rekening zou moeten geschieden, en anderdeels, omdat vele armen, naar gelang zij met de betrekkelijke wetsbepalingen meer bekend worden, er ligter toe besluiten om de plaats, waar zij armlastig zijn, zoo zij er geene of slechts eene geringe bedeeling ontvangen, te verlaten, ten einde zich elders en wel bij voorkeur daar te gaan nederzetten, waar zij het uitzigt hebben op het erlangen van ruime ondersteuning voor rekening van hun domicilie van onderstand.

Dat de wetgever heeft misgetast, wanneer hij in het regt of de bevoegdheid, bij art. 44 der wet aan het bestuur der gemeente van het domicilie van onderstand toegekend, een middel dacht te vinden tot ontlasting der openbare weldadigheid, als hebbende de ervaring bewezen, dat de terugroeping van den arme, die elders voor rekening van zijn onderstandsdomicilie wordt bedeeld, in de meeste gevallen personen treft, welke gewoonlijk ter plaatse van hun verblijf, door deze of gene soort van arbeid hun brood winnen; doch die ten gevolge van de eene of andere ongelukkige omstandigheid in de noodzakelijkheid werden gebragt tijdelijke ondersteuning te vragen; dergelijke personen in hunne geboorteplaats teruggekeerd, vervallen daar schier altijd tot dieperen staat van armoede, hetzij omdat het werk, dat zij gewoon zijn te verrigten, daar niet wordt gevraagd of wel, dewijl al de beschikbare plaatsen er reeds zijn ingenomen; voor dezulken nu is behoefte aan *doorgaanden* onderstand van wege het openbaar bestuur, het onvermijdelijk gevolg hunner verplaatsing, want, overgebragt in eene gemeente, die, ja hunne geboorteplaats is, doch aan welker bewoners zij door langdurige afwezigheid geheel vreemd zijn geworden, vinden zij er niet die deelneming in hun lot en bereidwillige hulpvaardigheid, welke hun, ter plaatse van hun vroeger verblijf, bij vrienden of bekenden zou zijn te beurt gevallen; dat voorts de wet, voor zoover hare onderwerpelijke bepalingen aangaat, ongelijkmatig werkt, nademaal zij, gelijk hiervoren door cijfers werd aangetoond, de eene gemeente boven de andere bevoorregt; zijnde het thans een algemeen erkend feit, dat de verpligte teruggave van elders verstrekten onderstand, verbonden aan den regel: dat de burgerlijke gemeente, waartoe, bij het ontstaan der behoefte, de plaats behoort, waar de arme is geboren, zijn domicilie van onderstand is, uitsluitend daarhenen leidt, om de steden of groote middelpunten van zamenwoning te ontheffen van den druk der armenverzorging, en dien daarentegen loodzwaar te doen nederkomen op de kleinere gemeenten, wier geldmiddelen hiertegen op den duur geenszins bestand zijn, maar er meer en meer door worden uitgeput en geheel ten gronde gerigt.

Het zijn hoofdzakelijk de voormelde feiten, opmerkingen en overwegingen, welke de meergenoemde commissie de meest volkomene overtuiging verschaften, dat de verklaarde bedoeling des wetgevers, om de armenverzorging, zoo niet geheel, dan toch voor het grootste gedeelte, over te brengen op het gebied der kerkelijke en bijzondere liefdadigheid, onder de thans bestaande wet niet bereikbaar is, maar het eerst dan zou kunnen worden, wanneer hare bepalingen in dier voege wierden gewijzigd, dat het restitutiestelsel geheel afgeschaft en de gemeente, waar de arme werkelijk verblijft, aangenomen werd als de plaats van zijn domicilie van onderstand.

Het is voorts bekend, dat reeds vele adressen tot wijziging van de meergenoemde bepalingen der wet aan de regering zijn opgezonden. Ook in de verslagen van Gelderland, Zuid-Holland, Utrecht, Overijssel, Groningen, Drenthe en Limburg, wordt met kracht op zoodanige wijziging aangedrongen. In de meeste verslagen wenscht men overeenkomstig het rapport der Limburgsche commissie de afschaffing van het restitutie stelsel. Onder meerdere voordeelen van dezen maatregel, noemt het verslag van Overijssel de volgende:

1°. Waar menschelijke zwakheid tot dwalingen leidde in de toepassing der wet, zou hij, die de fout beging, zelf hare kosten betalen; thans vinden zwakheid en soms onverstand eene aanmoediging in de gemakkelijkheid waarmede zij zich kunnen dekken en de gevolgen hunner fouten op rekening kunnen brengen van derden.

2°. Het beginsel der wet, dat burgerlijke armzorg een policie-maatregel is, zou meer zuiver worden bewaard, wanneer iedere gemeente de kosten van harer eigene policie betaalde.

3°. De bedeelingen zouden waarschijnlijk niet zoo overijld en zoo onbekrompen worden verleend, wanneer men met eigene krachten moest te rade gaan en de zekerheid had van niet terug te bekomen.

4°. De gemeentebesturen zouden in het belang hunner gemeenten eene aanleiding te meer vinden, om tegenover de besturen der instellingen van weldadigheid een meer onafhandelijk standpunt in te nemen en niet zoo spoedig de taak ter hand te nemen, door deze om welke reden dan ook enafgewerkt gelaten.

Ook in het verslag van Gelderland wordt dit middel zeer aangeprezen en tegen de bezwaren verdedigd, die van verschillende zijden en ook bij de beraadslaging over de thans in werking zijnde wet in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn opgeworpen.

In het verslag van de prov. Groningen wordt een minder doortastend middel aangegeven. Men leest aldaar op bladz. 335 het volgende:

„Een groot gedeelte van het bezwaar zou, naar het schijnt, kunnen worden opgeheven, indien onder de kosten, waarvan volgens art. 48 der wet geen verhaal wordt toegelaten, ook begrepen werd die van ziekte, zoowel wat de verzorging als de geneeskundige behandeling betreft en zulks tot het tijdstip, dat de arme naar zijn domicilie, volgens de verklaring van een geneesheer, kan worden overgebragt, welke overbrenging door de gemeente, alwaar de arme verblijf houdt, zou moeten geschieden, en van welke kosten mede geen verhaal wordt toegelaten. Bijaldien het domicilie niet werd erkend, zou dan de bedeeling van het tijdstip dat de vervoerbaarheid door een geneesheer was verklaard, komen ten laste van het rijk of de gemeente, welke later als het domicilie van onderstand werd aangewezen. Uithoofde van de wederkeerigheid dezer verpligtingen mag men niet onderstellen, dat hierdoor de eene gemeente boven de andere zou worden benadeeld; terwijl er voor dusdanige tijdelijke ondersteuning ook geene meerdere redenen schijnen te bestaan, dan die waaromtrent dit bij artikel 48 is bepaald."

Het zou ons te ver voeren, hier te onderzoeken welk dezer beide middelen de voorkeur verdient en of ook nog andere kunnen worden gevonden; maar dit schijnt men te mogen aannemen, dat de tegenwoordige toestand onhoudbaar is en dat die toestand slechter wordt, naar mate de hulp langer uitblijft.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Zondag 14 October.

Cobden's aanhangers zijn bijzonder in hun schik over de mededeeling hier uit Parijs ontvangen, dat er eene nieuwe overeenkomst bij het Engelsch Fransche handelsverdrag zal worden vastgesteld, waarbij het inkomend regt op ijzerwerken op 9 fr. voor de 100 kilo's zal worden bepaald. „Cobden," roepen zij uit, „heeft eene belangrijke taak vervuld en de ijverzuchtige knorrepotten zullen nu verstandig genoeg zijn om te zwijgen."

— Nu weet men aan welke wetenschap en aan wiens raad men het te danken heeft, dat de naam van Garibaldi thans op aller lippen zweeft. Professor Fowley van New-York wees namelijk dezer dagen in eene der voorlezingen, die hij te Manchester over schedelleer houdt, op een der portretten die hij bij zich had en verhaalde toen het volgende: „Ongeveer vijftien jaren geleden meldde zich een man bij mij aan met de vraag, wat hij het best doen kon; ik vroeg hem wat hij gewoonlijk deed en hij antwoordde, dat hij den kost met het vervaardigen van zeep won. Daarop onderzocht ik zijn schedel en zeide dat de militaire loopbaan van alle beroepen voor hem de meest geschikte was en dat hij, deed de gelegenheid zich daartoe ooit op, aan het hoofd eens legers ter verdediging eener regtvaardige zaak moest trachten te komen. Hij deed zoo, en die man, Joseph Garibaldi, bekleedt nu eene voorname plaats onder de lotbeschikkers van Europa."

Duitsche Post.

WEENEN, 13 Oct. Men verneemt dat in Bohemen ongeveer 300 personen preventief gevangen worden gehouden, op grond dat de regering vreest dat zij de bestaande gisting pogen te vermeerderen.

— De besluiteloosheid der regering duurt nog steeds voort. Dit blijkt, o. a. ten duidelijkste uit het besluit der regering, om de universiteit te Pesth voor een onbepaalden tijd gesloten te houden. Men hoopt, dat het algemeen verspreide gerucht zal verwezentlijkt worden, namelijk, dat voor 's Keizers vertrek naar Warschau een einde aan de bestaande onzekerheid zal gemaakt worden. Men verwacht alhier eene deputatie van den senaat der universiteit, ten einde de regering te verzoeken den genomen maatregel op te heffen.

— Naar men thans verneemt zal de Keizer den 22sten e. k. te Warschau aankomen en op 30 dezer in de hoofdstad terugkeeren.

— Niet slechts te Triëst zijn pogingen aangewend door zendelingen van Garibaldi, om manschappen over te halen tot het verlaten van hun vaandel, maar in de jongst verloopen dagen zijn er in de hoofdstad gevangen genomen door de soldaten zelven, die zij poogden te verleiden, waarvoor hun eene som van 200 florijnen per hoofd wordt uitgereikt. Gedurende veertien dagen is deze premie reeds viermaal toegekend aan militairen van een Italiaansch regement.

— Uit Aidin, in Natolie, wordt gemeld, dat de gouverneur van Alascher, die zoo veel heeft bijgedragen tot het bewaren van de rust des lands, voor eenige dagen, terwijl hij zich op het terras zijner woning bevond, omringd door zijne lijfwacht, verraderlijk is doorschoten. De moordenaar bevond zich op eenigen afstand van het paleis des gouverneurs.

BERLIJN, 15 Oct. (des Ochtends). Heden viert de hoofdstad een dubbelen feestdag, waarop echter de betreurenswaardige toestand des Konings eene donkere schaduw werpt; men viert namelijk den geboortedag des Konings, die heden voor 65 jaren het eerste levenslicht zag en de stichting der universiteit, welke gewigtige gebeurtenis plaats had voor eene halve eeuw. De viering van dit laatste feest heeft gisteren een aanvang genomen, door de plegtige ontvangst der verschillende deputatien in de groote gehoorzaal van het universiteits-gebouw, welke in het rond met palmboomen en andere fraaije planten was versierd. Aan het boveneinde der zaal stonden de buste van Koning Friedrich Wilhelm III, de stichter der universiteit, die van den regerenden Koning en van den Prins-Regent. De zetel van den rector der universiteit, professor Böckh, was op eene estrade geplaatst, omringd door de dekens der vier faculteiten, ter regter- en linkerzijde van welke de professoren en andere docenten waren geschaard. Het middengedeelte der zaal was ingenomen door de verschillende deputatien. Op eene lange tafel waren de geschenken en brieven van gelukwensching nedergelegd. Ten 12 ure opende de rector de plegtigheid met het houden eener redevoering; het onderwerp zijner rede was: Op het gebied der wetenschappen kent men geene staatkundige gevoelens. Na den rector hebben de presidenten der verschillende deputatien het woord gevoerd. De rij deputatien werd besloten door de te Berlijn gepromoveerden, in wier naam optrad de Heer Marot, theol. doct., oberconsistoriaalraad, die reeds den ouderdom van 91 jaren heeft bereikt. De rector Böckh dankte den doctor doctorum en bejaardsten doctor van gansch Duitschland voor het werkzaam aandeel door hem aan de plegtigheid genomen.

— In het leger telt men thans 984 stafofficieren; van deze zijn 193 van burgerlijke afkomst of 19.6 pCt. en 791 of 80.4 pCt. adellijken, die allen tot den hoogen adel behooren. Van de 37 generaals en luitenant-generaals zijn er slechts 2 van burgerlijke afkomst; van de 87 gen.-majoors behooren 6 (7.5 pCt.) tot den burgerstand, derhalve 92.5 pCt. adellijken. Onder de 123 kolonels zijn 23 (18.7 van burgerlijke en 100 (81.5 pCt.) van adelijke afkomst. Zeer voordeelig is de verhouding van de burgerlijke officieren bij de artillerie en genie. Van de 15 kolonels bij het eerstgenoemde wapen zijn 9 van burgerlijke herkomst, derhalve 60 pCt. en van de 7 kolonels der genie is slechts 1 van adel, derhalve 86 pCt. van burgerlijke afkomst. Van de 171 luit.-kolonels zijn 41 of 24 pCt. niet adellijken; van deze 41 zijn 25 of 61 pCt. officieren bij de artillerie of genie en 16 of 39 pCt. bij andere troepen. Het aantal majoors bedraagt 537, van deze zijn er 121 (20.6 pCt.) die tot den burgerstand behooren. Bij de artillerie telt men 74 majoors, van welke 49 (66 pCt.) van burgerlijke afkomst zijn, bij de genie 28 majoors, waarvan 21, (75 pCt.) tot den burgerstand moeten gerekend worden. Geheel verschillende is het bij de infanterie en cavallerie; bij het eerstgenoemde wapen zijn op de 338 majoors slechts 42 (12 pCt.) en van de 97 bij het andere wapen slechts 9 van burgerlijke afkomst. Bij de officieren van de marine is slechts één adellijke. Hieruit volgt, dat de niet-adellijken in alle militaire vakken, welke grondige studie vereischen, ver de meerderheid hebben.

— De verscheping van appelen en peeren uit de Moezelstreken Rijnafwaarts, is thans buitengewoon groot. Niet slechts de peeren en appelboomen hebben een overvloedigen oogst opgeleverd, maar dit is mede het geval met de pruimenboomen. Eergisteren verliet een schip de Moezel, geladen met 17,000 cent. appelen en peeren, hetwelk nog door anderen werd gevolgd, insgelijks met gelijke producten bevracht.

KEULEN, 15 Oct. De stad heeft heden een buitengewoon feestelijk aanzien ter viering van den 65sten geboortedag des Konings en van het halve eeuwfeest der stichting van de universiteit in de hoofdstad. In den Dom is eene plegtige dienst gevierd in tegenwoordigheid van den aartsbisschop. In al de kerken der verschillende godsdienstige gezindheden is het geboortefeest des Konings plegtig gevierd. De Prinses van Pruisen, die zich alhier bevindt, heeft deze dienst bijgewoond.

FRANKFORT, 14 Oct. In de Katholieke kerk te Genève werd den 6den dezer eene plegtige dienst gehouden, ter herinnering aan graaf Louis Batthyanyi, die den 6den October 1849 met 13 anderen voor de Hongaarsche vrijheid te Arad ter dood werd gebragt. Onder de aanwezigen bevond zich generaal Klapka en al de overige thans te Genève woonachtige Hongaren.

Fransche Post.

PARIJS, Zondag 14 October.

De nota van den *Moniteur* van dezen ochtend heeft hier een diepen indruk gemaakt. In de voornaamste plaats betreft dit het vertrek van den Pauselijken nuntius, Mgr. Sacconi, niettegenstaande het officieel orgaan meldt, dat die diplomaat vooraf door den Keizer is ontvangen en waarschijnlijk binnen eenige maanden zal terugkeeren. Die maatregel wordt door een groot deel van het publiek beschouwd als eene volkomene afbreking der diplomatieke betrekkingen, hetgeen men vooral tracht te bewijzen door de gedragslijn bij de terugroepingen van de Heeren Nigra en Talleyrand gevolgd. De verklaring van den *Moniteur* omtrent de beweerde depêche aan den generaal de Lamoricière bevestigt overigens het vermoeden in de laatste dagen geuit, dat die depêche eene krijgslist van Sardinie moet zijn geweest.

— Men verzekerde heden bepaald, dat de Heer Thouvenel door den Heer de Persigny zou worden vervangen.

— Het bevestigt zich meer en meer, dat de Heer de Turgot, niet meer naar Bern zal terugkeeren.

— Het artikel door den Heer Grandguillot in den *Constitutionnel* van gisteren avond geplaatst, en waarin de meening van den Heer Boniface omtrent de Italiaansche kwestie wordt bestreden, die dezer dagen in het zelfde blad werd ontwikkeld, is naar van zekere zijde wordt beweerd, het-

zelfde artikel dat in de afgeloopen week door den Heer Laguérounière ter plaatsing in de *Patrie* aan den hoofd-redacteur Delamarre aangeboden, maar door dezen geweigerd werd.

— Een persoon, die te Toulon aankoopen voor het Sardinische gouvernement doet, heeft verzekerd, dat de vloot voor 1 Jan. 1861 met een honderdtal welgewapende oorlogsschepen zal zijn vermeerderd.

— Bij de jongste beraadslagingen van het Sardinische Parlement over het wets-ontwerp betreffende de inlijving van Sicilie, is door den Heer Cavour de meening bestreden, als zou Venetie tevreden zijn met het gedrag der Oostenrijksche regering. In deze omstandigheden is het misschien niet onbelangrijk den hoofd-inhoud van een brief mede te deelen, die uit Venetie door een Duitschen reiziger aan een bekend staatsman is gericht. In de voornaamste plaats klaagt hij over de onverdragelijke maatregelen van toezigt, waaraan de vreemdelingen, vooral de Italianen, door de regering zijn onderworpen. Is men echter Duitscher dan vermindert dit, doch in dat geval is het wantrouwen der Venetianen des te grooter, die in ieder, die Duitsch spreekt of een Germaanschen tongval heeft, een Oostenrijkschen spion zien. Een vroeger bewoner van Piacenza, doch die thans in de nabijheid van Venetie woont, werd eene week lang op de grenzen teruggehouden tot de policie inlichtingen had ingewonnen, of hij zich niet van de pas van een ander had bediend. Ook het leven der burgers verraadt op verschillende wijzen het wantrouwen omtrent de regering en nopens de toekomstige gebeurtenissen. Meer dan 200 welgestelde gezinnen hebben den zomer te baat genomen, om naar elders te vertrekken en zullen waarschijnlijk niet weder terugkeeren. Daardoor wordt den handel een gevoelige slag toegebragt, die reeds genoeg wordt bedreigd door het plan der Oostenrijksche regering, om op het eerste gevaar dat de stad mogt bedreigen, de ingangen tot de haven te verstoppen. Daartoe liggen reeds verscheidene oude vaartuigen met puin en zand geladen, geheel gereed. Men verzekert dan ook algemeen, niettegenstaande hetgeen door den Heer Cavour op 11 dezer is verklaard, dat nog voor den winter een aanval van Sardinie mag verwacht worden. Daarenboven worden er aanhoudend oproepingen, geschriften onder allerlei valsche omslagen ingevoerd, en nog eenige dagen geleden hebben de douanen een vijftal balen aangehaald, waarin duizende zulke werkjes waren gepakt. Op den omslag las men echter: *De geschiedenis van den gelukzaligen Thomas van Aquino, enz.* Desniettegenstaande is men er in geslaagd een groot aantal oproepingen, om bij "den grooten Koning Victor Emanuel" dienst te nemen, het land binnen te voeren. Er gaat geen dag voorbij zonder desertien van jongelieden uit verschillende klassen, waartoe allerlei listen worden aangewend, daar de policie gestrenge straffen tegen dit vergrijp heeft afgekondigd; zelfs de ouders zijn volgens die wet strafbaar. Ook verzekerde men, dat eenige dier deserteurs, op heeterdaad betrapt, door de troepen zijn gefusilleerd. Voorts wemelt de stad van soldaten en de troepenbewegingen duren nog steeds voort. Overigens hebben er allerlei geheime manifestatien plaats, die heden door de policie verboden, morgen door andere worden gevolgd. Zoo verkocht men eerst portretten van Verdi, die eigenlijk Victor Emanuel voorstelden, daarop droeg men hoeden in den vorm van die der bersaglieri en thans draagt men een snorbaard zoo als de Koning van Sardinie.

— Het gerucht dat de Heer de Falloux eene bijeenkomst heeft gehad met den Keizer, wordt tegengesproken. De Heer de Falloux is thans ziek.

— Onder de geruchten behoort, dat Keizer Napoleon een brief heeft geschreven aan den Keizer van Oostenrijk, waarin hij zijn verlangen te kennen geeft dat een congres bijeenkome, en wel zoo spoedig mogelijk, ten einde de Italiaansche kwestie voor goed te regelen en voorts, opdat het wantrouwen tusschen de verschillende kabinetten eindelijk ophoude, waarvan het gevolg zou zijn, dat elke mogendheid zich onverdeeld aan de werken des vredes en aan de vermeerdering der welvaart harer onderdanen zou kunnen wijden.

— De *Constitutionnel* verkondigt heden, dat Frankrijk in geen geval eene Oostenrijksche interventie in Italie zal dulden, en geenszins voornemens is om de roemrijke uitkomsten, welke te Magenta en te Solferino zijn verkregen, in de waagschaal te stellen. Volgens dat blad, is het niet mogelijk dat iemand hier te lande wil, dat het bloed van de Fransche soldaten te vergeefs zal hebben gevloeid. Tevens protesteert de *Constitutionnel* met diepe verontwaardiging tegen de "hulde aan den koningsmoord, waarvan thans te Napels het schandelijke voorbeeld is gegeven." Volgens dat blad, boezemen dergelijke handelingen afschuw in en moeten zij uit den aard der zaak aanleiding geven tot zeer gevaarlijke reactien.

— De beroemde contr'altist Alboni is gisteren in de Italiaansche opera opgetreden in de rol van Rosine der opera il Barbiere en is met uitbundigen bijval begroet.

— Eergisteren heeft het alhier een weinig gesneeuwd.

— Uit Chambéry meldt men, dat het daar den 12den October zwaar heeft gesneeuwd en des nachts gevroren. De oogst is nog niet afgeloopen en indien de vroeg gevallen sneeuw spoedig smelt dan heeft men groote overstroomingen te vreezen.

— Eenige dagen geleden komt een reiziger te Valenciennes aan, begeeft zich in een hotel, neemt plaats aan de table d'hote en legt zijn reiszak op een stoel naast zich. Des anderen daags vindt hij op zijne rekening souper voor twee vermeld en op zijne vraag antwoordt men hem, dat de zak de plaats van een reiziger hebbende ingenomen, hij de daardoor den logementhouder veroorzaakte schade moet vergoeden. De vreemdeling betault en vertrekt naar Belgie Een paar dagen later komt hij te Valenciennes terug en stapt aan hetzelfde hotel af. Door de ondervinding niet geleerd legt hij weder zijn reiszak naast zich op een stoel; maar telkens wanneer een schotel werd aangeboden, werd de zak geopend en ontving nu eens een vleugel van eenig gevogelte, eene portie rundvleesch, eene schijf ham enz., niets gaat voorbij den vratigen zak of hij ontvangt er een goed deel van. Eindelijk wordt de zaak zoover gedreven, dat de bedienden van het hotel eene aanmerking wagen. Den vorigen avond had mijn zak geen honger, maar heden is zijn eetlust zeer opgewekt, gelijk gij ziet. Dit is eene vergoeding. Toen hetgeen vroeger met den zak was gebeurd aan de overige reizigers was medegedeeld, waren de lagchers op de zijde van den vreemdeling.

— Uit Rome meldt men, dat aldaar verblijven voor nieuwe troepen worden ingerigt. Men verzekert dat de Heer Grammont heeft gezegd, dat het bezettingsleger nog met 2 divisien zal worden versterkt.

— Het schijnt, dat de graaf de Perponcher, Pruisisch gezant bij den Koning van Napels, in het geheim te Rome is gekomen. Na eene langdurige audientie bij den Heiligen Vader is hij naar zijn post teruggekeerd.

— Men verneemt, dat de Sardinische regering, wegens de niet erkenning der blokkade van Gaëta, zoowel als omdat de tegenwoordigheid der schepen van andere natien in die haven voor iedere operatie tegen de plaats bezwaar oplevert, aan den admiraal Persano tegenbevel heeft gezonden; zoodat deze zijne operatien tegen Gaëta nu niet ten uitvoer zal brengen.

— Volgens berigt uit Napels is aldaar door het stedelijk bestuur eene commissie benoemd om toebereidselen te maken voor de feesten, waarmede de komst van Koning Victor Emanuel er zal worden gevierd.

— De Italiaansche dagbladen behelzen thans den tekst van de proclamatie, welke Victor Emanuel tot de bevolking van Zuid-Italie heeft gerigt. In dit stuk, dat de dagteekening van 9 Oct. draagt, zet de Koning de gebeurtenissen uiteen, welken den tegenwoordigen stand van zaken in Italie in het leven hebben geroepen, en treedt daarna in eene verdediging van het door hem genomen besluit, om zich naar Napels te begeven. Hij zegt dat hij slechts komt, omdat de bevolking hem roept en vraagt, dat zijne komst ook noodig is om de republikeinen te breidelen, die door hun rusteloos streven om hunne droombeelden verwezenlijkt te zien, de voordeelen in het belang der eenheid van Italie reeds behaald, in gevaar brengen van weder verloren te gaan. "Het zoude," zegt de Koning, "van mijne zijde noch wijsheid noch gematigdheid, maar zwakheid en onvoorzigtigheid geweest zijn, indien ik langer gedraald had mij aan het hoofd der nationale beweging te plaatsen. Daartoe thans overgaande, neem ik de verantwoordelijkheid van dien stap tegenover Europa, geheel op mij. Ik heb nu eenmaal een Italie der Italianen uitgeroepen en zal niet gedoogen, dat het de verzamelplaats worde van hen, die de reactie of de demagogie wenschen te doen zegevieren. Mijne daden zullen welligt bijdragen om het regt der volken met de hechtheid en duurzaamheid der monarchien gepaard te doen gaan, daar ik in Italie een einde wil maken aan het tijdperk der revolutie." De Koning verklaart ten slotte, dat hij de bevolking zal oproepen om door middel van het stemregt over hare politieke toekomst te beslissen, onderwerpende hij voor het overige zijn gedrag aan het oordeel van Europa en aan dat der nakomelingschap.

— Het *Journal des Débats* juicht in een artikel, dat de onderteekening van John Lemoine draagt, de handelingen van Victor Emanuel zeer toe, op grond dat het hem niet vrij staat Italie ten prooi te laten aan regeringloosheid en burgeroorlog. Het blad ijvert voorts ten sterkste voor Garibaldi, dien het van de beschuldiging vrijspreekt, dat hij onbekwaam zou zijn om het land, na het veroverd te hebben, te organiseren. Had hij dit laatste gedaan, dan zou hij zich zelf opgeworpen hebben als het opperhoofd van het rijk en als de grondvester eener nieuwe dynastie; maar dat was het juist wat Garibaldi niet wilde; hij strijdt voor de eenheid van Italie onder den scepter van Victor Emanuel als constitutioneel Koning; nu zijn er wel, die beweren dat dit een masker is, achter hetwelk zich de republiek verbergt, maar de *Débats* hecht daaraan geen geloof en beschouwt het bekende gezegde: "dat de omwenteling hare eigene kinderen verslindt," als eene sedert lang misbruikte gemeenplaats, die in dit geval te minder van toepassing kan zijn, daar Victor Emanuel, magtig op zich zelf, in geheel Italie zeer populair is.

— De *Correspondencia Autografa* wedersprekt het gerucht, volgens hetwelk het Spaansche gouvernement eene nota aan onderscheidene mogendheden zou hebben gerigt tot ondersteuning van het protest, hetwelk de Koning van Napels, bij zijn vertrek naar Gaëta, tegen de handelingen der revolutionnaire partij heeft uitgevaardigd. Volgens dat blad heeft het Madridsche kabinet zich bepaald tot eene verklaring aan het Katholijke Europa gerigt, inhoudende, "dat, zoo de Katholijke mogendheden met Spanje onderling overleg ter beëindiging van de beproevingen der kerk dienstig achten, de Spaansche natie gezind was om zich met al hare krachten aan dat heilrijk denkbeeld aan te sluiten."

Belgische Post.

BRUSSEL, Maandag 15 October.

De Prins Albert, de Koning en de hertog van Brabant, hebben heden de tentoonstelling van beeldende kunsten bezocht.

— De Koningin Victoria is ten gevolge der vermoeijenissen van de reis ligtelijk ongesteld, en zal derhalve niet voor Dingsdag vertrekken. Zij woonde Zondag het galadiner niet bij.

— Lord Cowley, de Britsche gezant te Parijs, bevindt zich hier om de Koningin te begroeten.

— Uit Namen wordt geschreven, dat de Sambre en de Maas, ten gevolge der aanhoudende stortregens, op verschillende plaatsen buiten hare oevers getreden zijn, waardoor vele koopwaren, die op de kaden lagen, door het water zijn medegesleept. Op onderscheiden plaatsen is de vaart geheel gestremd.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Dingsdag 16 October.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft in hare zitting van gisteren, zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd de conclusien van het rapport der commissie tot onderzoek der geloofsbrieven van de Heeren Dirks en Wybenga, zoodat besloten is eerstgemelden Heer *niet* en den laatsten *wel* toe te laten. Daarna zijn de beraadslagingen aangevangen over de conclusie van het verslag der commissie tot onderzoek der stukken en mededeelingen betreffende de regeling voor de gouvernements suikercultuur op Java, en de onderneming Pangka in het bijzonder. Men weet, dat de meerderheid der commissie heeft voorgesteld: 1°. Dat de Kamer handhaaft haar besluit van 11 Mei ll., waarbij zij heeft verklaard van oordeel te zijn, dat er behoefte bestaat om de regeling voor de uitgifte van cultuur-contracten in N.-Indie te stellen door de wet; en 2°. dat de Kamer verklare, dat in de door den minister van kolonien overgelegde stukken geene gronden gevonden worden, die de overeenkomst van 14 Mei 1860 (nopens het contract Pangka) konden aanraden, en dat mitsdien de belangen van den Staat door het sluiten daarvan zijn uit het oog verloren. Die conclusien zijn in het breede door den Minister van Kolonien bestreden, die van deze gelegenheid heeft gebruik gemaakt, om zijne gevoelens en beginselen, die hij zal volhouden, nader bloot te leggen; hij zou zijne overtuiging niet opofferen. De Heeren Duymaer van Twist, van Hoëvell en van Nispen, die de meerderheid der commissie hadden uitgemaakt, verdedigden het rapport, wederlegden den minister en bleven de conclusien volhouden. De Heer van Voorthuysen ondersteunde insgelijks die conclusie. Heden voortzetting der discussie; alsdan zal de oud-minister van kolonien, de Heer P. Mijer, thans lid der Kamer, het eerst het woord voeren. In deze zitting der Kamer is ook ingekomen een wets-ontwerp strekkende tot vervroegde onthefting van goederen der maatschappij van weldadigheid van daarop ten behoeve van den staat gelegde hypothecaire verbanden.

Voor eenigen tijd werd door ons de aandacht gevestigd op eene goedkoope expeditie van koffij langs den spoorweg via Crefeld naar den Boven-Rhijn, die reeds voordeeliger was dan de waterweg, met inbegrip van Rijntollen, assurantie, enz. Thans is blijkens advertentie voor onze zeehavens eene nog goedkoopere gelegenheid via Deutz geopend, die met te meer genoegen door ons wordt begroet, dewijl hierbij blijkt van de medewerking der Keulen-Mindener Maatschappij, en men dus mag onderstellen, dat deze eindelijk ook de overtuiging begint te deelen, dat goedkoope vracht met een druk verkeer meer voordeel aanbiedt dan hooge vracht met weinig goed. Wordt deze overtuiging algemeen, dan lijdt het geen twijfel, dat de betrokken spoorwegen eene schoone toekomst te gemoet gaan, en dat zij ook dan eerst voor onzen handel van overwegend nut zullen worden. De aangekondigde koffijprijzen zijn berekend tegen 2¼ penning per centenaar en Duitsche mijl, of juist de helft van het tarief, waarnaar de koffij nu nog naar Leipzig wordt vervoerd!

Z. M. heeft benoemd tot lid der commissie van administratie over het huis van arrest en justitie te Assen, den Heer H. A. M. Brumstede, lid van den raad der gemeente Assen; tot proc. bij het prov. gerechtshof in Noord-Brabant en de arrond. regtbank te 's Hertogenbosch, A. F. Scheffers, thans proc. bij de arrond. regtb. te Eindhoven.

Z. M. heeft benoemd bij het wapen der cavalerie, bij het 1ste reg. drag. tot ritm. 3de kl. (naar ouderdom van rang), den 1sten luit. K. van der Lely, van het 3de reg. drag.; bij het 2de reg. drag., tot 1sten luit. (naar ouderdom van rang), den 2den luit. K. J. D. Wijnhoff, van het corps; bij het personeel der genees. dienst van de landmagt, tot apoth. 3de kl. A. C. P. Vogelsang.

Een regeringstelegram, gedagteekend Batavia 23 Augustus 1860, luidt: "Bevredigende tijdingen van Celebes. De muiterij onder de vreemde Europesche troepen te Samarang is terstond onderdrukt. De krijgsverrigtingen op Borneo worden niet zonder succes door ons voortgezet. Nieuwe troepen worden gevraagd." (*Staats-Courant*).

Naar men verneemt, zal in de maand Mei aanst. bij het leger eene groote garnizoensverandering plaats hebben en zullen de troepen alsdan in vaste garnizoenen gevestigd worden.

Wij vernemen, dat aanstaanden Woensdag, des morgens ten 9 ure, in de parochie-kerk van de H. Katharina, eene plegtige lijkdienst zal plaats hebben voor de rust der ziel van den generaal de Pimodan en al de krijgslieden der Pauselijke legermagt, die in de jongste veldslagen gesneuveld zijn. *Tijd. N.-H. Ct.*

Met 5 Nov. 1860 zal, naar de bepalingen van het Kon. besluit van 23 Nov. 1858, N°. 71, aan 's Rijks munt te Utrecht een aanvang gemaakt worden met het geven van kosteloos onderwijs in de essaaikunde. Degenen, die de lessen wenschen bij te wonen, behooren zich daartoe schriftelijk tot het muntcollegie te wenden. Om daartoe te worden toegelaten, moet men den leeftijd van 18 jaren bereikt hebben, bij het voorafgaand examen, dat op Donderdag 1 Nov. bevorens, des voormiddags ten 10 ure, ter raadzaal van het collegie, ten overstaan van hetzelve zal worden afgenomen, bewijs geven van voldoende vorderingen in de vakken die, krachtens art. 1 der wet van 13 Aug. 1857 (*Stbl.* N°. 103), tot het meer uitgebreid lager onderwijs behooren, alsmede in de beginselen der natuur- en der scheikunde, en twee jaren werkzaam geweest zijn aan een kantoor van waarborg. Van de laatste voorwaarde kan vrijstelling worden verleend aan hen die tot essayeurs voor den handel of het fabriekwezen wenschen te worden opgeleid, mits daarvan bij het verzoek blijke. Na het einde van den cursus, die in acht maanden tijds afloopt, zal, doch ook aan degenen die het onderwijs niet hebben bijgewoond, gelegenheid worden gegeven tot aflegging van het examen, bedoeld in art. 7 der wet van 1 Junij 1850 (*Stbl.* N°. 25) en bij art. 53 der wet van 18 Sept. 1852 (*Stbl.* N°. 178).

Te Rotterdam is eene naamlooze circulaire in omloop, waarin art. 7 van het nieuwe ontwerp-tarief, volgens hetwelk aan de grenzen niet meer eene summiere, maar eene volkomene visitatie van goederen zal plaats hebben, ten sterkste wordt afgekeurd wegens de belemmering en het verlies van tijd dat dit voor den handel zal veroorzaken. Ook de bepaling, dat de ontvangers aan de ambtenaren het geld voor benaderingen zullen kunnen voorschieten, wordt bestreden, omdat ten gevolge van deze bepaling, volgens de circulaire het aantal benaderingen zeer zal toenemen, daar de comiesen de winsten zullen genieten en de schatkist de verliezen zal dragen.

Men verneemt, dat de gemeente-besturen in Noord-Braband door Heeren Gedeputeerde Staten zijn gemagtigd geworden, tot het invoeren met 1 Januarij 1861 eener gemeenschappelijke plaatselijke belasting op het gedistilleerd.

Volgens de *Delftsche Courant* zal de Heer Grisart, die gelijk men weet bij den dezer dagen te Keulen gehouden wedstrijd met de buks den eersten prijs heeft behaald, zijne aanspraken op dien prijs des noods langs den weg van regten doen gelden. Vroeger is medegedeeld, dat aan het uitreiken van dien prijs, die uit een kasteel met onderhoorigheden aan den Rijn zou bestaan, geen gevolg is gegeven.

CONVENTIE VOOR DE REGELING DER TEGENWOORDIGE BUITENLANDSCHE SCHULD VAN NIEUW GRENADA EN HARE SUCCESSIVE AMORTISATIE.

ONTWERP-VOORSTEL VAN HET ENGELSCH COMITÉ.

Art. 1. Alle vervallen interesten der werkelijke schuld van de conversie af tot 1 September van dit jaar, die tot op den dag dezer overeenkomst niet betaald zijn, zullen in werkelijke schuld geconverteerd worden; voor welk bedrag obligatien zullen worden uitgegeven van dien datum af interest genietende.

Art. 2. Voor de betaling van de interesten der tegenwoordige werkelijke schuld, vermeerderd met de nieuwe schuld waarvan in het vorige artikel sprake is en voor den interest der uitgestelde schuld, alsmede voor de amortisatie van genoemde soorten van schuld, zullen de volgende middelen aangewezen worden: 25 pCt. der tolregten die in de tolkantoren der confederatie voor geïmporteerde goederen geheven worden en die ingevoerd worden van den 1sten September 1860 af tot den 1sten Sept. 1866; en 37½ pCt. aan genoemde regten van 1 Sept. 1866 af tot aan de geheele amortisatie der schuld. De woeste gronden vermeld in art. 4.

Art. 3. De opbrengst der genoemde aangewezene regten, waarvan in het vorige artikel sprake is, zal op de volgende wijze aangewend worden: 1/10 gedeelte van de amortisatie in elk semester van genoemde schuld werkelijke en uitgestelde, in proportie van 2/3 voor de werk. schuld en gedeelte voor de uitgestelde. De overige 9/10 gedeelten zullen in elk semester als interesten verdeeld worden: 6/10 aan de werkelijke schuld en aan de uitgestelde. Deze verdeeling zal geschieden 1°. Maart en 1°. J van elk jaar, beginnende met 1 Maart 1861.

Art. 4. Aan de houders van obligatien zullen certificaten worden gegeven, om aan de regering der confederatie toebehoorende woeste gron te ontvangen, op de volgende wijze:

Twintig hectaren (gelijk aan 50 akkers) voor elke obligatie van £ werkelijke schuld en 15 hectaren (gelijk aan 37½ akkers) voor elke obtie van £ 100 uitgestelde schuld.

Art. 5. Wanneer de 37½ pCt. der tolregten die op de tolkantoren republiek geheven worden na aftrek van 10 pCt. voor de amortisatie stemd op zoodanige wijze toenemen, dat zij voldoende zijn, om als divi van interest elk jaar te verdeelen 3 pCt. aan de werkelijke schul 1½ pCt. aan de uitgestelde, zal het meerdere bedrag tot amortisatie schuld gebezigd worden.

Art. 6. Voorts zal tot amortisatie van genoemde schulden aangew worden de helft van hetgeen de confederatie jaarlijks van de spoorv maatschappij van Panama naar Colon ontvangt van haar aandeel i winsten der opbrengsten van den 1sten Januarij 1861 af, zijnde andere helft van eene andere betaling bestemd door eene speciale eenkomst met de Vereenigde Staten, en na den afloop dezer betali zal die opbrengst geheel voor amortisatie besteed worden. Zij zal in prop voor 2/3 gedeelten voor de amortisatie der werkelijke schuld en van voor de uitgestelde bestemd zijn.

Art. 7. De obligatien der werkelijke en uitgestelde schuld zijn amortisabel, naar den wil der houders, bij aankoop van woeste gronden confederatie, waarover nog niet beschikt is, tot de som van drie mill hectaren bij de wet van 1 Mei 1859 voor de amortisatie bestemd, en de prijzen, die telkens de koopers met de regering der confederatie over komen. Hierbij zal elke pond sterling voor de waarde van 5 pCt. kend worden.

Art. 8. De certificaten van woeste gronden (land certificaten), die houders volgens art. 4 afgegeven worden, geven hun regt, genoe woeste gronden aan de regering te vragen en te ontvangen in welken der confederatie het ook zijn moge, echter onder voorbehoud, dat zij ger aan geenen anderen persoon of corporatie zijn afgestaan. Genoe gronden zullen door de regering op de wijze en voorwaarden door de bepaald, worden toegewezen.

Art. 9. Bij het liquideren der tolregten, zal elk importeur bewijzen vangen voor het bedrag van 25 pCt. van genoemde regten, en van tember 1866 voor 37½ pCt. Deze bewijzen zullen afzonderlijk ontva worden, en er in uitgedrukt staan, dat dit het gedeelte is, bestemd de betaling der buitenlandsche schuld. Bij het eindigen van den term waarin genoemde bewijzen betaald moeten worden, zullen de admini teuren of gemplojeerden met genoemde ontvangsten belast, verpligt dezelve te bewerkstelligen en gemelde opbrengsten aan de agenten confederatie te Londen te remitteren, op die wijze als de uitvoerende zal bepalen, ten einde daarmede de betaling der interesten en de tisatie bij art. 3 bepaald geschiede.

Art. 10. Wanneer door eenig onvoorzien evenement of elke andere oor de betaling in een semester niet geschied is, zullen de houders het hebben op de geheele opbrengst der tolkantoren van Cartagena, Santa M Sabanilla en Rio Hacha, na aftrek alleen van de kosten der administrati dat de verschuldigde som in genoemd semester gedekt is. Ten dien einde len zij de noodige agenten kunnen benoemen voor de inning van geno opbrengsten, tot aan het bedrag der bewijzen, voor deze betaling aangew

Art. 11. Voor de amortisatie en verdeeling van interesten, naar paling in de artt. 3 en 6, zullen de propositien door de fondsenho te doen, aangenomen worden in gesloten en verzegelde billetten bij den tegenwoordiger der confederatie in te leveren. Deze propositien zulle 12 ure des middags, van 1 April en 1 October van elk jaar toege worden en om 2 ure des namiddags van die dagen geopend worden zullen de gunstigste voor de belangen der confederatie in aanmerkin men. De obligatien die geamortiseerd worden, zullen dadelijk verni en de hoeveelheid en het nommer in een der meest circulerende dagb van Londen en Amsterdam bekend gemaakt worden.

Art. 12. De regering der confederatie zal altijd het regt hebben a dan de gespecificeerde fondsen bij art. 6 aan te wenden tot de amorti van de schuld, de obligatien tot den beursprijs koopende en daarvan opgave der kwantiteit en de nommers der geamortiseerde obligatien dagbladen berigt geven.

Art. 13. Deze overeenkomst zal gedrukt worden op de keerzijde tegenwoordige obligatien der werkelijke en uitgestelde schuld, wanne eerste dividend betaald wordt. Wel te verstaan is de Grenadasche federatie, krachtens de bepalingen van deze overeenkomst geheel vrij van andere verantwoordelijkheid en van de betaling, die zij zoude moeten volgens de overeenkomst te Bogota aangegaan op 15 Jan. 1845, die vernie is. Alleen in geval door eenig evenement voorgaande bepalingen niet komen mogten worden, en men nalatig bleef, de overeengekomene be gen gedurende 4 achtereenvolgende semesters te doen, zullen de ho op de oorspronkelijke conditien van gemelde obligatien regt hebben.

Art. 14. Deze overeenkomst heeft volgens wet van 1 Mei 18 approbatie van het congres der Grenadasche confederatie niet noodig zoodra zij door de uitvoerende magt dezer confederatie goedgekeurd zal zij effect sorteren en wettig van kracht zijn, ten gevolge der autori krachtens welke zijn aangegaan is, zijnde voor beide partijen verpligte

* 's GRAVENHAGE, 15 Oct. De opper-ceremoniemeester heeft be gemaakt, dat het Hof den rouw zal aannemen, wegens het overlijden Z. K. H. den Groot-Hertog van Mecklenburg-Strelitz, voor den tijd veertien dagen, te weten: acht dagen middelbaren en acht dagen ronw, met ingang van 16 dezer.

— Heden heeft aan het locaal van het provinciaal gouvernement Zuid-Holland, de aanbesteding plaats gehad van het herstellen van rivierwerken in de rivier de Lek, van de grensscheiding der pro Gelderland tot Schoonhoven, provincie Zuid-Holland, hetgeen is genomen door den Heer C. de Jong Cz. Jr., te Ameide, voor de van *f* 6448.

DELFT, 15 Oct. Men verneemt, dat Ds. K. F. Ternooy Apel 4 Nov. a. s., des avonds, in de nieuwe kerk alhier, zijne afscheidsred houden. Op 11 Nov. daaraanvolgende zal Z. W. E. des avonds Nieuwe Kerk te Amsterdam worden bevestigd en den 14den, mede des a aldaar zijne intreërede houden.

— Het Instituut polytechnique universel, te Parijs, heeft dezer een eere-diploma uitgereikt aan onzen stadgenoot, den Heer Prof. S. Bleekrode, corresponderend lid van het Instituut, voor zijne letterkun en wetenschappelijke werken.

* DORDRECHT, 15 Oct. Heden morgen is een aak met steen beladen, op de oude Maas gezonken. De opvarenden hebben zich kun redden. Het schip moet tegen het hoofd van het mallegat zijn aangere waardoor het een lek bekwam.

* NIEUWEDIEP, 15 Oct. Aan boord van Zr. Ms. stoomschip zijn geplaatst de adelborsten 1ste kl. G. C. Sterck, M. P. Struick scheepsklerk W. F. G. L. Faubel.

* HARDERWIJK, 15 Oct. Het aanhoudende regenachtige weder in deze streken een nadeeligen invloed op den aardappel, daar de aar pelen die nat gerooid worden in korten tijd geheel verrotten en mee vreesd is, dat die, welke nog niet gerooid zijn, bij zulk weder in grond zullen verrotten. De prijzen zijn dan ook in weinige dagen ste gen. De roode aardappelen gaan thans voor *f* 2,50 en de witte *f* 3,50 a 4 van de hand.

WOUDRICHEM, 12 Oct. Deze week zal alhier een paar in den treden, dat reeds vóór bijna 22 jaren, na de twee gewone huwelijk afkondigingen zoude getrouwd zijn, maar toen eensklaps besloot dit te doen, omdat de moeder des bruidegoms niet voor het huwelijk Thans ligt die moeder krank en kan niet gerust sterven, voor het maals geprojecteerde huwelijk voltrokken is, zoodat de gelieven, die der steeds getrouw zijn gebleven, thans hun verlangen zullen zien. Zij tellen zamen 98 jaar en brengen eene huwbare dochter ten huwelijk!

— De hooge waterstand der rivier belet voor het oogenblik visscherij. Er werden voor eenige dagen reeds enkele houtingen Men verlangt zeer naar den val des waters, daar de tijd, dat die soort onze wateren bezoekt daar is, terwijl anders vele verdiensten menigvuldige visscherijen verloren gaan. (*Arnh. Ct.*)

* WIJHE, 15 Oct. Het water op den Yssel is heden wederom gewoon gewassen. De daar aangelegen hooi en weilanden hebben zien van eene zee. Waterhoogte heden avond ten 5¼ ure 3.05 el Gewassen in 24 uren 0,30 el.

(VERVOLG DER BERIGTEN ZIE BLADZ. 5.)

VERKOOPING VAN HUIZEN.

Maandag 15 October in het O. Z. Heeren-Logement.

N°. 1. Huis. Niet geveild. — 2. Dubbel Huis, Kloveniersburgwal bij Rusland. *f* 24,950. *f* 50. Opgeh. — 3. Huis. Niet geveild. — 4. Dito, gel bij de Nauwe Gasthuismolensteeg. *f* 9700. J. Meijerink Meijer. 5. Dito, als voren . . . . . *f* 7350. *f* 100. *f* 12,850. 6. Dito, Achterbw. bij de Gasthuismolenst. " 4600. " 800. Denzelfde 7. Dito, Prinsengracht bij de Leidschestr. *f* 8100. *f* 25. C. Oostendorp 8. Dito. Niet geveild. — 9. Dito. Dito. — 10. Dito, Geldersche Kade de Ridderstraat. *f* 4550. *f* 600. C. Wiepand. — 11. Dito, Egelantiersgr bij de 2de Leliedwarsstr. *f* 4600. *f* 600. H. Heije. — 12. Dito, nevens N bij de 2de *f* 3125. *f* 275. P. J. van Steeden. — 13. Dito, Egelantiersgracht bij de sengracht. *f* 4650. *f* 450. A. Langerhuizen. — 14. Dito, Egelantiers

de 2de Leliedwarsstraat. *f* 2450. *f* 10. A. Wilking. — 15. Dito, Egelantierstraat. *f* 1425. D. Vernij. — 16. Dito, Plantaadje Lijnbaansgr. *f* 800. A. Koppe. — 17. Dito, naast het vorige Perceel. *f* 975. Denzelfden. — Dito, als voren. *f* 1175. P. J. Degens. — 19. Dito, Vinkenstraat bij de Houthaansteeg. *f* 1900. Opgeh. — 20. Dito, Nieuwe Leliestraat bij de 2de Dwarsstraat. *f* 2875. *f* 20. H. B. Lomans Bz. — 21. Twee Huizen, Haarlemmerdijk. *f* 7500. Opgeh. — 22. Twee Dito's, als voren. *f* 4325. *f* 100. H. Richard. — 23. Huis. Niet geveild. — 24. 1/3 in een Huis, Zandstraat. *f* 1150. *f* 30. P. J. Degens. — 25. Huis, Oude Looijerstraat bij de 2de Dwarsstraat. *f* 1825. J. B. ter Beek. — 26. Dito, N. Z. Armsteeg. *f* 1450. Opgeh.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:
H. VAN HEEK,
Weduwnaar van C. M. BLIJDENSTEIN,
MET G. TER KUILE. (17478)
ENSCHEDE,
11 October 1860.

Getrouwd:
LOUIS REINHARDT
EN
ROSALIE LEVIJ.
BERLIJN, 14 October 1860.
(17561)
Eenige Kennisgeving.

Heden verloste van een *ZOON*, ANNA BLOEM, geliefde Echtgenoot van
D. DE WIT JR.
(17529)
ALKMAAR, 13 October 1860.

Ontijdig bevallen van een *ZOON*
G. C. GOMPERTZ—HENDRIKS.
ARNHEM, 14 October 1860. (17571)

Onze eenige Lieveling, MARIA JOHANNA DOROTHEA, in welker bezit wij ons juist twee jaren mogten verheugen, is ons heden van het Ouderhart gescheurd; doch de opbeurende gedachte dat zij in zaliger gewesten is overgeplaatst, doet ons, ook na dit *zesde* smartelijk verlies, dat ons treft, met gelatenheid in den wil des Heeren berusten.
T. A. HENDRIKS.
G. D. HENDRIKS,
GEB. KUYPERS.
AMSTERDAM,
14 October 1860.
Algemeene Kennisgeving. (17547)

Heden overleed, in den ouderdom van 81 jaren, onze beminde Vader en Behuwd-Vader M. A. VAN LEE.
A. VAN LEE.
E. VAN LEE, NOVA.
AMSTERDAM,
14 October 1860.
Eenige Kennisgeving aan Vrienden en Bekenden, zoowel binnen als buiten deze Stad. (17550)

Heden 4 weken na de bevalling van eene Dochter, ontsliep zacht en kalm mijne Gade SARA WILHELMINA ELISABETH VIS, in den leeftijd van 39 Jaren. Slechts even Twee en een Half Jaar waren wij door het Huwelijk verbonden. Mijne Ouders, mijne Kinderen uit een vorig huwelijk, met hare Zuster, hare Broeders en verdere Betrekkingen beweenen met mij de geliefde. God alleen geeft mij kracht om moedig mijn leed te dragen.
W. P. C. MARQUARD.
AMSTERDAM, 13 October 1860. (17557)

Heden werden wij op nieuw in rouw en droefheid gehuld door het plotseling afsterven van onzen geliefden Broeder en Behuwdbroeder, den Heer CORNELIS BLOM, in den ouderdom van bijna 30 Juren. Zij, die hem kenden, zullen beseffen hoe diep onze smart is, daar hij slechts Tien Maanden onze lieve Moeder mogt overleven.
Mede uit Naam mijner Broeders en Zusters
H. BLOM. (17553)
ALKMAAR,
12 October 1860.

Op den 13den September 1860 is te TOLEDO, in den Staat OHIO overleden, in den ouderdom van 75 Jaren en ruim 7 Maanden, Vrouwe WILHELMINA GIRARDA DE WINTER, Weduwe van wijlen den Wel Edelen Heer ANTOINE D'ISAY.
Eenige Kennisgeving. (17536)

Heden overleed tot onze diepe droefheid de jongste onzer Lievelingen ADOLF FREDERIK; slechts 7 Maanden mogten wij ons in zijn bezit verheugen.
G. VAN LEYDEN Dz. (17472)
KROMMENIE, 14 October 1860. J. C. VAN LEYDEN—JONGENS.

Al diegenen, welke verschuldigd zijn aan, of te vorderen hebben van, of iets onder hunne berusting mogten hebben betreffende de Nalatenschap van Wijlen den Heer WILHELMUS ANTONIUS JAGERMAN, in leven Med. Doct., overleden den 30sten Mei 1860 op het Barkschip *Nederland*, gelieven zich te vervoegen bij den Ondergeteekende, op den hoek van de Papenbrug en Damrak, N°. 581. Zullende na verloop van af deze oproeping tot en met 30 Nov. 1860 geene uitbetaling meer geschieden.
AMSTERDAM, 16 October 1860. P. A. JAGERMAN. (17531)

TENTOONSTELLING
VAN VROUWELIJKE HANDWERKEN,
in het Lokaal der VEREENIGING VOOR VOLKSVLIJT, Hoogesluis, W 664.

De **TENTOONSTELLING** is geopend dagelijks van 10 (Zondags van 12) tot 4 Ure.

TOEGANG WORDT VERLEEND:

Aan de Leden, de Houders van ingewisselde Coupon-Bewijzen en de Inzenders.

Aan het Publiek tegen betaling van 25 (des Woensdags 50) Cents de Persoon. (17549)

Loten in de Verloting van aangekochte Voorwerpen à *f* 2 verkrijgbaar.

LEENING
DER STEDEN
Roubaix en Tourcoing (Nord),
geauthoriseerd bij de Wet van 6 Julij 1860, op voorwaarden door de Regering goedgekeurd.
OPENBARE INSCHRIJVING.

Deze Leening is verdeeld in 60,000 (Zestig Duizend) Aandeelen elk van Vijftig Francs, aflosbaar in Vijfen-Vijftig Jaren, door middel van Twee Uitlotingen jaarlijks.

De Uitlotingen zullen in het openbaar geschieden op de Stadhuizen te ROUBAIX en TOURCOING, en wel op den 1sten Februarij en den 1sten Augustus van elk Jaar. De eerste Trekking zal plaats vinden op den 1sten Februarij 1861.

Deze Uitlotingen geven het regt tot de volgende uitkeeringen, als:

24	AANDEELEN,	ieder	met	fr.	25,000
20	"	"	"	"	20,000
24	"	"	"	"	10,000
66	"	"	"	"	5,000
332	"	"	"	"	1,000
450	"	"	"	"	500
470	"	"	"	"	200
6966	"	"	"	"	100
31648	"	"	"	"	50
60000					

De uitgelotene Aandeelen worden drie maanden na iedere trekking betaald.

De Aandeelen worden tot den koers van 45 Francs elk uitgegeven, te voldoen als volgt:

Frs. 10 bij de Inschrijving.
" 15 op 1 December 1860.
" 20 " 1 Januarij 1861.

Ingeval van latere voldoening zal de Inschrijving 5 pCt. Rente moeten vergoeden, ingaande met den 8sten Dag na de hierboven gestelde Stortingstermijnen.

Bij gebreke van Betaling gedurende het verloop van ééne Maand na elken Stortingstermijn, blijft het geheele bedrag van het uit te geven Aandeel inwonderbaar, en kan het Aandeel in mindering der verschuldigde Som worden verkocht.

De Inschrijvers hebben de bevoegdheid de storting der beide laatste termijnen te vervroegen, en zullen in dit geval voor elke vervroegde storting eene vergoeding genieten van 3 pCt. Intrest 's Jaars.

De deelneming zal opengesteld zijn van 18 tot 31 dezer.

Wanneer de Inschrijvingen het uit te geven aantal Aandeelen te boven gaan, zal een nader verslag zoo spoedig mogelijk het aandeel kenbaar maken, hetwelk ieder Inschrijver dan pond-pondsgewijze in de Leening zal ontvangen.

De Heren LIPPMANN ROSENTHAL & C°., alhier, adverteren, dat zij ten verzoeke van hunne Vrienden de Inschrijving in bovengemelde Leening van 18 tot 31 dezer, des Morgens van 10 tot 12 Ure, ten hunne Kantore zullen openstellen en dat tevens Prospectussen en alle noodige inlichtingen dienaangaande aldaar kunnen verkregen worden.
AMSTERDAM, 17 October 1860. (17553)

Meine GEWOHNTE PREDIGT ist Samstag Mittags 12 Uhr, im *Wapen v. Amsterdam*. Nach der Predigt religiöse Besprechung. Karten sind zu haben im genannten Locale Mittwoch u. Donnerstag, von 1—4 Uhr.
RABBINER DR. **CHRONIK.** (17562)

Al degenen, die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan wijlen den Heer F. W. TERSMIT, in leven Mr. Zadelmaker van het 1ste Regement Dragonders, worden verzocht hiervan opgave te doen bij de Weduwe M. L. TERSMIT, geboren DUIZINS RIJNWAL, N°. 125, te Arnhem. (17524)

Het ALGEMEEN BEURS-COMITÉ voor PUBLIEKE FONDSEN te AMSTERDAM, noodigt de Heeren Bankiers, Handelaars, Makelaars en Commissionairs in Effecten uit, tot bijwoning der **VERGADERING** op Donderdag 18 dezer, te houden in het Locaal *Odéon*, 's Avonds 7 Uur, om te beraadslagen en te beslissen over de Voorstellen, Regardeerende de **OBLIGATIEN** ten laste NEW-GRENADA.

Iedereen zal gehouden zijn op de Vergadering verschijnende, de Presentie-Lijst te Teekenen, en het bedrag zijner Obligatien op te geven.
AMSTERDAM,
11 October 1860.
G. A. VAN DER VOORT,
President. (17492)

KATOEN-VEILING.

De Notaris J. VAN STIPRIAAN LUISCIUS, te Delfshaven, zal op Woensdag den 24sten October 1860, des Namiddags ten 1 Ure in het Logement *de Vergulde Zwaan*, aldaar, in Kavelingen, met of zonder Combinatien, om Contant Geld Verkoopen: Circa 12,000/2 Ponden **N. AMERIKAANSCHE KATOEN**, min of meer Beschadigd, te bezigtigen op den dag der Verkooping van des Morgens 9 tot 12 Ure in het Pakhuis *Riga*, aan de Oostzijde van de Oude Haven te Delfshaven. (17513)

P. REINEKE en E. C. A. KOLI, Makelaars, zullen op Maandag den 22sten October 1860, des Avonds ten 6 Ure, te Amsterdam, in de *Nieuwe Stads-Herberg* aan het IJ, Verkoopen: Een extra ordinair welbezeild gezinkt en kopervast **SCHOONERSCHIP,** varende onder Nederlandsche Vlag, genaamd *JOHANNES HERMANUS*, gevoerd door Kapt. J. B. WIJGERS, Volgens Meetbrief lang 29 Ellen; wijd 5 Ellen, 16 Duimen; hol 3 Ellen. 30 Duimen en alzoo gemeten op 219 Tonnen of 116 Lasten; liggende aan de Werf *Concordia* in de Oostenburger Voorstraat.

Breeder volgens Inventaris en berigt bij bovengemelde Makelaars of bij de Cargadoors de Wed. JAN VAN WESEL & ZOON.

Zijnde het Schip inmiddels uit de Hand te Koop. (16165)

De gezamenlijke Erfgenamen van den Heer K. ADMIRAAL Dz. overleden in de Beemster, zijn voornemens, om ten Sterfhuize van den Overledene, staande aan den Jisperweg in de Beemster, ten overstaan van de Notarissen CORNELIS BOOM JR., te Purmerende, en JACOBUS STIKKEL, in de Schermeer, om Contant Geld, te Verkoopen, op Donderdag den 25sten October 1860: Al het **LEVEND VEE,** bestaande in 50 stuks Vette Koeijen, 2 Vette Kalveren, 8 Gelde Koeijen, 21 Ooschapen, 1 Engelsche Ram, 1 gekruiste Engelsche Dito, 87 Vette Schapen, 125,000 Nederl. ℔ welgewonnen Hooi, beste kwaliteit, 1 Paard oud 8 à 10 jaren; wijders Tentwagen, Karretje, Boerenwagens, Boeren- en Landgereedschappen; en op Vrijdag 26 October 1860: Alle **MEUBILAIRE GOEDEREN, HUISRAAD** en **INBOEDEL,** gemaakt **GOUD** en **ZILVERWERK,** waaronder een Ketting Bloedkoralen, uitmuntende kwaliteit, Gouden Zakhorologien en verdere Sieradien. Beide dagen aanvangende des Morgens 10 Ure precies.

Nadere inlichtingen zijn op Franco Brieven bij gemelde Notarissen te bekomen. (17520)

Door verandering uit de Hand te Koop: Een zoo goed als nieuw wel onderhouden modern **AMEUBLEMENT,** bestaande in:

Een MAHONIJHOUTEN TÊTE A TÊTE en Achttien STOELEN, bekleed met Blaauw Velours d'Utrecht.
Eene RONDE TAFEL met Marmeren Blad.
Een ETAGÈRE met Spiegel-Glazen.
Twee SPEELTAFELS.
Drie Stel Blaauw met Geel Gebloemde half Zijde Damaste STATIEGORDIJNEN met Toebehooren, voor drie Ramen.
Te bevragen bij F. W. KEMMAN, Oude Turfmarkt, B 58. (17522)

Een Fatsoenlijk **JONG MENSCH,** 20 jaren oud, eene vlugge hand Schrijvende, goed bekend met de vier moderne Talen en gedurende eenigen tijd op een HANDELSKANTOOR, in Engeland, als **VOLONTAIR** werkzaam geweest, zag zich gaarne tegen November of later als zoodanig op een dergelijk KANTOOR alhier geplaatst. Adres onder N°. 17441, bij den Kantoorboekverkooper R. C. LEPPER, Rokin N°. 169. (17441)

Men vraagt eene **DUITSCHE JUFVROUW,** met goede recommandatien, liefst van de R. K Godsdienst, om Twee Uren per Week **LES TE GEVEN** aan eene JONGE DAME, die zich in die Taal verder wil bekwamen. Adres Franco onder Lett. O. A. aan den Boekh. H. A. ZWEERS, Singel bij de Munt, 156. (17545)

TE HUUR:

Voor een HEER ALLEEN, tegen 1 Nov. of later, Twee Nette Gemeubileerde **KAMERS,** op een Fatsoenlijken Stand, nabij den Dam. Adres Franco onder Lett. A. Z., ter Boek-, Plaat- en Steendrukkerij van IPENBUUR en VAN SELDAM, Damrak H 160. (17526)

NAAR MACASSER,
(DIRECT)
LIGT TE ROTTERDAM IN LADING
voor GOEDEREN en PASSAGIERS: De snelzeilende **SCHOENERBRIK** *BENIN*, Kapitein T. J. WALTER. Om tegen het einde dezer maand te vertrekken. Adres ten Kantore van den Reeder H. VAN RIJCKEVORSEL, en bij de Scheepsmakelaars HUDIG & BLOKHUIJZEN en KUYPER, VAN DAM EN SMEER. (14368)

TE ROTTERDAM LIGT IN LADING:
VOOR PASSAGIERS NAAR
BATAVIA EN SOERABAYA

Vertrekt Medio November, het Snelzeilend **FREGATSCHIP** *PRESIDENT VAN RYCKEVORSEL*, Kapitein C. VERMEY, voorzien van uitmuntende Inrigtingen en een Geëxamineerden Scheepsdoctor.
Adres bij W. RUYS J. Dz. (16092)

WEKELIJKSCHE STOOMVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM EN DUINKERKEN.

Het **STOOMSCHIP** *PRINS VAN ORANJE*, Kapt. D. VISSER, vertrekt van ROTTERDAM des Woensdags en van DUINKERKEN des Zaturdags.
Adres bij de Agenten JOHS. OOMS Ez. & C°., te Rotterdam. (15791)

GEVONDEN
op de Geldersche Kade eenig **PAPIER VAN GELDSWAARDE.** De regtmatige Eigenaar kan hetzelve tegen betaling der Advertentie-kosten terug bekomen. Adres Bureau Handelsblad. (17554)

REVALENTA ARABICA.

Een Burgerman, te Breda, heeft aan zijn Zoontje, dat aan verzwakking leed, en, ondanks alle daartegen aangewende middelen, geheel wegkwijnde, ten laatste de **REVALENTA ARABICA** toegediend, *met dat gevolg, dat het Kind thans, na een gebruik van slechts 4 Bussen, frisch en gezond is.* De Heer M. JANSSEN aldaar is gaarne bereid, mondeling nadere inlichtingen te geven.

De **REVALENTA** is de aandacht van alle lijdenden en zwakken, en voornamelijk van hen, die aan gebrekkige spijsvertering sukkelen, overwaardig. Een Boekje, dat den lezer met dit voortreffelijk geschenk der natuur bekend maakt, wordt *gratis* afgegeven in het **VERKOOPHUIS** en de bekende Dépôts. Wij verzoeken een ieder het door te lezen en het nut er van te trekken, dat het overtuigend belooft.

De volmaaktste gezondheid, kracht en nieuwen levenslust hergeeft de

REVALENTA ARABICA.

ZINKINGS, Hoofdpijn, Slijm, Zuur, Maagpijn, Galziekte, Aambeiborstigheid, Hoest, Verstoppingen, Diarrhaea, slechte Spijsverteringen, Spanning op de Maag en eene menigte andere ziekten genest DU BARRY'S **REVALENTA** spoedig en met weinig kosten.

Als voeding voor kleine Kinderen is zij ook bijzonder aan te bevelen en verdient de voorkeur boven de voeding met melk. Zij verteert ligt, verzuurt niet, geeft veel voedsel en gezonde sappen. Zieken kunnen geen beter diëet houden dan zich bij de **REVALENTA** te bepalen, die op verschillende wijze zeer smakelijk gereed kan gemaakt worden.

Er zijn vele nagemaakte soorten. Echt is de **REVALENTA** van de Heeren BARRY DU BARRY & C°., alleen te verkrijgen in het **VERKOOPHUIS** of zijne Dépôts, in Bussen van 87½ Cts., *f* 2, *f* 3.50, *f* 8, *f* 16.

Men lette er vooral op, dat iedere Bus, tot waarborg der echtheid, door F. VON WINDHEIM & C°., *VERKOOPHUIS*, geteekend is.
VERKOOPHUIS en de bekende Depots. (17575)

Door het BESTUUR der NEDERDUITSCHE HERVORMDE DIACONIESCHOLEN te Amsterdam, worden uitgenoodigd **ONDERWIJZERS** leden van genoemde Gemeente, ter vervulling van den Post van **HULPONDERWIJZER** op de School in het Diaconie Weeshuis derzelver Gemeente tegen een Jaarlijksch inkomen van *f* 350. Belanghebbenden worden verzocht, bewijzen van Leeftijd, Lidmaatschap en goed Gedrag vóór 24 October 1860 vrachtvrij in te zenden, ter Vergaderplaats van het Bestuur in het Diakonie Weeshuis in de Zwanenburgerstraat. (17533)

TE HUUR MET PRIMO NOVEMBER:

Eene Modern Gemeubileerde **VOORKAMER,** voor een Heer, zijne bezigheden buiten 's huis hebbende, des verkiezende met Kost en Huiselijk verkeer, in een Toehuis, uitzigt hebbende over de geheele Westermarkt. Adres Franco, onder Lett. J. R., Bureau Handelsblad. (17530)

UIT DE HAND TE KOOP.

Eene in volle werking zijnde en met het beste succes gedreven wordende **FABRIEK** te AMSTERDAM (*geene Winkel-Affaire*), welke met goed gevolg naar elders kan worden overbragt en met een betrekkelijk klein Kapitaal kan worden gedreven. Adres per geteekende en gefrankeerde Brieven onder Lett. Z. bij de Boekverkoopers MARLOF EN ZOON, Rokin bij de Gapersteeg te Amsterdam. (17538)

UIT DE HAND TE KOOP VOOR 15,000 GULDEN.

Eene **GERENOMMEERDE AFFAIRE,** zijnde tevens FABRIEK een Ruim Bestaan verschaffende, gelegen in het midden en meest bevolkte gedeelte dezer Stad, met DUBBELE HUIZINGE, is voor bovenstaande Som à Contant te Koop. Franco Brieven onder Letters V. D. M. bij GEBRs. KOSTER, Leliegracht alhier.

Alleen geteekende brieven met aanwijzing bij wien Informatien aangaande Soliditeit te bekomen zijn, komen in aanmerking. (17535)

MAGAZIJN VAN SCHOTSCHE EN HAREN TAPIJTEN,
Singel over de Torensluis, RR 54.

F. VAN NIEL geeft bij deze kennis aan zijne geëerde Begunstigers ontvangen te hebben **HAREN TAPIJTEN** van af 30 Cts. en **SCHOTSCHE TAPIJTEN** van af 62½ Cts. en hooger, onder welke prijzen het maken en leggen begrepen is. (17544)

ZIJDEN-STOFFEN,
FANTAISIE-STOFFEN,
WINTER-MANTELS.
Chals en Longchals

en meerdere **NIEUWE ARTIKELEN** zijn in ruime keus ontvangen bij
Koningsplein. **SIGTENHORST & DE WAAL.**
(17501) Voorheen H. J. COSTER & C°.

PIANO-ONDERWIJS
à *f* 3 PER MAAND,
te geven door eene JUFVROUW uit den fatsoenlijken Stand. Adres Franco Lett. K. T. in den Kantoorboekhandel van Wed. I. ELLERMAN, Beurssteeg, E 176. (17532)

VOOR PASSAGIERS NAAR JAVA
ZAL VAN AMSTERDAM GEËXPEDIEERD WORDEN:
Het bijzonder snelzeilend en voor Passagiers uitmuntend ingerigt Nederlandsch **BARKSCHIP**
VRIENDENTROUW, Kapt. D. GREVELINK.
Personen of Familien van deze gelegenheid gebruik wenschende te maken, worden verzocht zich aan te melden bij de Cargadoors DE VRIES & C°., te Amsterdam. (17537)

VEREENIGDE 's HERTOGENBOSSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJEN.
Winterdienst,
aanvang nemende op Maandag 22 October 1860.
VAN 's HERTOGENBOSCH NAAR ROTTERDAM,
dagelijks des Morgens ten 8 Ure.
VAN ROTTERDAM NAAR 's HERTOGENBOSCH,
dagelijks des Morgens ten 9½ Ure.
NB. De Stoomboot van 's HERTOGENBOSCH naar ROTTERDAM gaat door naar SCHIEDAM, des Dingsdags, Donderdags en Zaturdags en keert diezelfde dagen terug naar ROTTERDAM. (17534)

MAISON RENSBURG,
PLEIN, 8, A LA HAYE.

LES MODES et **NOUVEAUTÉS POUR CET HIVER** seront exposé LUNDI ce 22 OCTOBRE. Maison spéciale pour **BÉBÉS** et **CHAPEAUX D'ENFANTS.** (17528)

In alle Boekwinkels is verkrijgbaar à *f* 2.90.

MODELMENSCHEN
GESCHETST DOOR EEN MODELMENSCH.

MET 12 IN KLEUREN GEDRUKTE PLATEN.

INHOUD: DE MODEL-ECHTGENOOT. — DE MODEL-VROUW. — DE MODEL OUDE VRIJER. — DE MODEL SCHOONMOEDER. — DE MODEL KWAJONGEN. — DE MODEL-ZUIGELING. — DE MODEL-PUPIL. — DE MODEL JAN. — DE MODEL-BAKER. — DE MODEL-ZUSTER. — DE MODEL KWAST. — DE MODEL-GOUVERNANTE. — DE MODEL-AFGEVAARDIGDE. — DE MODEL-DOCHTER. — DE MODEL KOMMENSALEN-HOUDSTER. — DE MODEL-BRAM. — DE MODEL-VRIEND. — DE MODEL KLEEREMAKER. — DE MODEL SCHULDENMAKER. — DE MODEL-JONGE-JUFFER. — DE MODEL-TAFELSCHUIMER. — DE MODEL-KOMMENSAAL. — HET MODEL-WONDER. — DE MODEL-MEID ALLEEN. — DE MODEL-HEER. — DE MODEL-WEDUWE. — DE MODEL-MODEMAAKSTER. (17170)

Men vraagt **IEMAND**, welke zich zoude willen belasten voor eene COURANT, die eenmaal in de Week verschijnt, **EEN HOOFD-ARTIKEL**, onverschillig van welken aard, te leveren. Een Proefwerk met opgave van het verlangde Honorarium wordt te gemoet gezien, met Franco Brieven onder Lett. C. bij de Boekverkoopers SCHALEKAMP, VAN DE GRAMPEL & BAKKER, te Amsterdam. (17496)

Bij P. N. VAN KAMPEN, te Amsterdam, ziet het licht:

HET LEVEN EN WERKEN VAN
JOHN WILLIAMS,
DEN ZENDELING DER ZUIDZEE-EILANDEN.

Uit het Engelsch door **M. H. B.**
Met eene Voorrede van P. VAN DER GOOT Pz.,
Leeraar der Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam.
PRIJS *f* 1.50. (17161)

Bij HERMAN KOSTER, Haringpakkerij, L 271 en Halvemaansteeg, Y 620.

ZWAAR STROOPAPIER,
à *f* 1.50 per Riem.

BLANK ZWAAR ROIJAAL
VOOR KOEKBAKKERS, TABAKSHANDELAARS, ENZ.
à *f* 3.50 per Riem. (17527)

Bij S. E. VAN NOOTEN, te Schoonhoven, is heden verschenen:
DE TWEEDE AFLEVERING VAN DE

THEORETISCHE EN PRACTISCHE GENEESMIDDELLEER,
VAN
Dr. SOBERNHEIM,
naar de 7de Hoogduitsche uitgave, door
Dr. VERWEIJ.
In gr. Kwarto Formaat. Prijs *f* 1.80.
In zes afleveringen zal dit Werk compleet zijn. (17519)

Alle Boekhandelaren nemen Bestellingen aan op een Werkje, getiteld:

NIEUW HUWELIJKS-FORMULIER.
Eene Comisch-Humoristische Bijdrage tot opwekking van vreugde bij Ondertrouw-, Trouw-, Gelegenheids-Partijen of Vrolijke Bijeenkomsten, door **JORIS**.
Hierbij ontvangt men 100 daarbij behoorende FEESTLIEDEREN in 4 soorten, om onder het Gezelschap te verspreiden. Prijs 50 Cent.
Alsmede op het:

WEEKBLAD VAN HET GRAAFSCHAP ZUTPHEN,
dat elken Zaturdag-Morgen wordt Uitgegeven door de Boekhandelaren ANTHONY BOS te Borculo en de Wed. P. DE LANGE te Deventer.
Prijs Franco per Post 85 Cent in de Drie Maanden. (17518)

Voor 75 Cts. in plaats van *f* 2.20.
GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND,
van de vroegste tijden tot op heden, door M. J. VAN OVEN, Oud Conrector der Latijnsche Scholen te Alkmaar.
Met 64 PORTRETTEN en voor de eerste Aanvragers gebonden in heel Linnen Band met Vergulden Titel op plat en rug.
Te verkrijgen bij S. DE GREBBER, Boekh., Eglantiersgracht, NN 96 en op aanvraag alom. (17507)

Bij A. VAN LOON, te Tiel, is van de pers gekomen:

DE HOLLANDSCHE VEE-ARTS,
of de Kunst om de **ZIEKTEN** van PAARDEN, RUNDVEE, SCHAPEN, GEITEN en VARKENS, te Kennen en te Genezen, door **W. J. E. HEKMEIJER**, Stads Veearts der 1ste Klasse, te Utrecht. Met eene Voorrede van F. C. HEKMEIJER, Veearts der 1ste Klasse, Leeraar aan 's Rijks-Veeartsenijschool, Lid van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, van het Centraal Veeartsenijkundig Genootschap, enz. Prijs *f* 1.40. (17516)

Bij G. B. VAN GOOR, te Gouda, ziet het licht en is alom verkrijgbaar eene VOLKSUITGAVE van

v. d. PALM'S
BIJBEL VOOR DE JEUGD.
TAFEREELEN UIT DE GEWIJDE GESCHIEDENIS
VOOR CHRISTEN HUISGEZINNEN.
Even als de oorspronkelijke uitgave compleet in 24 Stukken, doch kost in plaats van *f* 1.20, SLECHTS VEERTIG CENTEN per Stuk.
Door dezen lagen prijs is elk in de gelegenheid zich v. d. PALM'S Meesterstuk aan te schaffen. Het is eene schatkamer van het verhevenste en eenvoudigste Schoone en Goede. Het is ook met het volste regt het beste **HUISBOEK VOOR CHRISTEN HUISGEZINNEN**, dat in geen geval mag ontbreken.
In het 22ste stuk ontvangen de Inteekenaren volgens vroeger gedane toezegging des Uitgevers gratis: Het welgelijkende door KAISER, in Staal gebragte **PORTRET** van den gevierden Schrijver, alsmede eene nette en naauwkeurige **KAART VAN HET HEILIGE LAND.**
Dit werk in 4 geprest Linnen Banden *f* 1.40 meerder. (17497)

VAN DRUTEN & BLEEKER, te Sneek, geven uit:

DE AARDE EN HARE WONDEREN,
NATUURKUNDIGE BESCHRIJVING
VAN HETGEEN ZIJ IS EN VAN HETGEEN ZIJ BEVAT.
Naar het Hoogduitsch van Dr. W. C. WITTWER, door CORSTIAAN DE JONG, 3 Deelen, met vele Houtsneêfiguren, ruim 700 Pagina's *f* 3.60, Geb. *f* 4.
Aan ieder, die eenig belang stelt in de **NATUURKUNDIGE** kennis van onzen **AARDBOL**, kan dit Boek met ruimte worden aanbevolen.
De Lezer vindt er in vermeld wat onze Aarde is als Hemelligchaam; wat zij inwendig bevat; hare vaste, vloeibare en elastisch-vloeibare bestanddeelen; hare oppervlakte en wat op haar voorkomt in Planten en Dieren, enz., enz. Zeker een overrijke en hoogst belangrijke inhoud, waar noodig opgehelderd door Houtsneêfiguren, en verkrijgbaar tegen een prijs, (*f* 3.60, voor ruim 700 compres gedrukte Pag.), die het onder het bereik brengt van alle standen.
Bovenstaande maken uit de Deelen I—III van de 2de Serie van VAN DRUTEN & BLEEKERS goedkoope BIBLIOTHEEK voor alle Standen, waarvan reeds **DERTIG DUIZEND DEELEN** zijn verkocht, zeker wel een bewijs dat er goede Boeken in worden opgenomen.
Onder meer anderen komen daarin voor:
CRUGER-LOGEMAN, Natuurkunde, Tweede vermeerderde Druk, 3 Dln., ruim 800 Pag. met meer dan 450 Houtsneêfiguren, *f* 3.90, gebonden *f* 4.30.
DIESTERWEG-GLEUNS, het Heelal en zijne Wonderen, 2 Dln. 500 Pag., met 8 groote uitslaande Platen *f* 2.40, geb. *f* 2.80.
JOHNSTON-GUNNING, de Scheikunde in het Dagelijksch Leven, 2 Dln., 680 Pag. *f* 3, geb. *f* 3.40.
HARTWIG-WINKLER PRINS, de Zee en hare Wonderen, 2 Dln. 430 Pag. *f* 1.90, geb. *f* 2.30.
BURMEISTER-WINKLER PRINS, Geschiedenis der Schepping, 3 Dln. 861 Pag. *f* 3.50, geb. *f* 3.90.
BERGHAUS-VAN OS, wat men van de Aarde weet, 4 Dln., 1154 Pag. *f* 4.80, geb. in 2 linnen banden *f* 5.60. (16748)

Door bijzondere Omstandigheden wordt voor **12** à **13 MILLE** ter OVERNEMING aangeboden: Een Soliede **BOEK- EN PAPIER-HANDEL C. A.**, die sedert 20 jaren een Goed Bestaan heeft opgeleverd. Het Huis waarin de Handel wordt uitgeoefend, is onder de Koopsom begrepen en voor de affaire allezins doelmatig ingerigt, het bevat tevens eene schoone gelegenheid voor eene Drukkerij, waaraan daar ter plaatse groote behoefte bestaat. Voor een Actief **JONG MENSCH**, van de Hervormde Godsdienst is deze zaak zeer aan te bevelen. Inclinerenden gelieven zich met Franco Brieven te Adresseren onder Lett. O., bij den Boekhandelaar J. C. SPIJKER Az. te Amsterdam. (17122)
NB. Alleen Eigenhandig en behoorlijk Geteekende Brieven, met Opgave bij wien Informatien te bekomen zijn, kunnen in aanmerking komen.

LANDGOED GEVRAAGD.
MEN VERLANGT in de Prov. Noord-Brabant, liefst in het Arrond. Breda, een aangenaam **BUITENVERBLIJF**, bij eene Stad of groot Dorp gelegen, met annexe BOERDERIJ of LANDERIJEN, eene Jaarlijksche Revenu opleverende van 2 à 4000 Guldens. Zich te adresseren onder de Lett. N. N., aan den Heer J. VAN DER SIJP, Rentmeester te Wamel bij Tiel. (17517)

De AFFAIRE in **TURF, HOUT, STEENKOLEN** en **GASCOKE**, uitgeoefend door wijlen W. J. DE RONDEN op de Keizersgracht bij de Leliegracht N°. 193, zal worden voortgezet door de Ondergeteekende, welke zich daartoe aan de Begunstigers van wijlen haren Echtgenoot aanbeveelt, met belofte eener Prompte en Civiele Bediening.
AMSTERDAM, 15 October 1860. WED. **W. J. DE RONDEN**, GEB. HOFMAN.
(17523)

JULIUS SPIESS,
CALLIGRAPH EN ONDERWIJZER IN HET SCHOONSCHRIJVEN UIT BERLIJN (PRUISEN) IS VOORNEMENS HIER TER STEDE EEN CURSUS TE OPENEN IN HET
SNEL-SCHOONSCHRIJVEN
en in de hoogere Calligraphie, voor Heeren, Dames en Scholieren. Hij guarandeert ieder, van welken Stand en Ouderdom men ook wezen moge, en hoe slecht en onleesbaar men ook schrijve, of met beving en schrijfkramp behebt zij, binnen den tijd van 15 Lesuren een verwonderlijk fraai en vlug Handschrift (Kooplieden een Koopmans- en Geëmployeerden een Bureau Schrift) eigen te maken. De prijs is voor beperkten kring *f* 30, grooteren *f* 20 en den grootsten *f* 15 bij vooruitbetaling. Men kan zich dagelijks aanmelden. Achtergracht N°. 192. Eerste Verdieping. (17344)

NIEUWE ROMANS.
Verschenen bij B. DEKEMA, te Utrecht.
I. **ARMAND'S JAGT-** en **REISAVONTUREN IN AMERIKA**, door J. J. A. GOUVERNEUR, 2 Deelen gr. 8°. met Vignet. Prijs *f* 4.50.
II. **ELLA, OF HOE GROOTER LICHT HOE GROOTER SCHADUW.** Prijs *f* 3.50. (17307)

Bij JOH. NOMAN en ZOON, te Zalt-Bommel, is op heden verschenen en alom verkrijgbaar gesteld, het Tweede Deel van de goedkoope Volksuitgave in postformaat, van het zoo gunstig bekende werk van:

Prof. CLARISSE,
AANLEIDING TOT
HUISSELIJKE GODSDIENSTOEFENING.
In 3 Dln. compleet, met een fraai Portret van den Schrijver. 3e Druk à *f* 4.50.
NB. Na de uitgave van het 3de Dl. zal het Werk belangrijk in prijs verhoogd worden. (17473)

Heden ziet bij den Boekhandelaar J. A. WILLEMSEN, te Zutphen, het licht, het Eerste Deel van de:

GESCHIEDENIS DER REGERING
VAN
PHILIPS DEN TWEEDE,
KONING VAN SPANJE.
DOOR WILLIAM H. PRESCOTT.
UIT HET ENGELSCH VERTAALD DOOR
Dr. W. J. A. HUBERTS, en met eene Voorrede van den Hoogleeraar **BRILL** en eene Levensschets van den Schrijver.
400 Bladz. *f* 3.75.
De Uitgever durft met vrijmoedigheid dit Werk, het meesterstuk van PRESCOTT, aanbevelen, omdat het reeds vereerd is met de Inteekening van HH. MM. DEN KONING, DE KONINGIN, DE KONINGIN-MOEDER, Z. K. H. PRINS FREDERIK, PRINS en PRINSES HENDRIK, terwijl bovendien de Inteekenlijst prijkt met eene reeks van namen van de meest aanzienlijken en geleerden in den lande, die genoegzaam bewijzen kunnen in welk eene schatting genoemd Werk bij het Nederlandsch Publiek staat.
Onder de menigte vertaalde Werken, bekleedt het eene eerste plaats, terwijl het voor Bibliotheken een uitmuntend Boek is en voor ieder die prijs stelt op degelijke Lectuur; de gunstige aankondiging in de *Konst- en Letterbode* N°. 35 geplaatst, waarborgt, maar meer het Boek zelf staaft deze bewering.
Het thans verschenen 1e deel, hetwelk, behalve de geschiedenis van KAREL DEN VIJFDE, die van de Oorlogen van PHILIPS tegen den Paus en Frankrijk, en een belangrijk gedeelte der Nederlandsche Historie bevat, houdt tevens de Voorrede in van den Hoogleeraar BRILL, en eene levensschets van PRESCOTT, benevens eene Genealogische Tabel der Spaansche en Portugesche Koningshuizen.
Aan de 500 eerste Inteekenaren wordt Gratis afgeleverd een Stel Linnen Banden met Vergulden Rugtitel. (17471)

Het KANTOOR van B. HAGEDOORN & ZN. heden **VERPLAATST** naar de Heerengracht tusschen de Heerenstr. en Brouwersgracht, SS 253. (17548)

AANBIEDING VAN MIN.
Eene GEHUWDE VROUW, sterk van gestel, wier Kinderen overleden zijn en Negen Dagen oud Kraams, biedt zich aan als **MIN**, liefst loopende, doch desverkiezende ook het Kind ten haren huize. Adres tot verdere bespreking onder Lett. B. bij den Boekh. C. F. STEMLER, hoek Haarlemmerdijk en Singel. (17567)

MEETKUNST.
Bij den Boekh. S. DE GREBBER, Eglantiersgracht NN 96, is uitgegeven en verzonden:
OVERZIGT der werkdadige **MEETKUNST**, ten dienste van Werklieden, Kunstenaars en de Nijverheid in het Algemeen, naar de Wet van de Vormleer voorgesteld, in plano, 80 Cts.
Er debiteert hij met Succes:
I. DE WERKMAN IN KARTON, bestaande in regtlijnige Ontwerpen, als: Huizen, Kerken, Bruggen, Meubelen, enz., geschikt door de Jeugd van Kaartenblad te worden vervaardigd, met Zes uitslaande Platen, 60 Cts.

Dit **WERKJE** is zamengesteld om Kinderen spelenderwijze het gebruik van liniaal, passer, enz. te leeren, en hen met de Meetkunst op eene aangename wijze bekend te maken.

II. TAFEL VAN MATEN, GEWIGTEN, MUNTEN, ENZ.
Voor Scholen, enz., enz., gekleurd plano, *f* 1. (17510)
NB. Door de Nieuwe Wet op het Onderwijs op de Scholen onontbeerlijk.

Doorschijnende Kristalzeep.
Deze **ZEEP** is geheel vrij van alle scherpe, bijtende bestanddeelen; zij is de zuiverste en zachtste van alle Toilet Zeepen, en derhalve voor Dames, als fijn van teint zijnde, en voor het wasschen van Kinderen, ten hoogste aan te bevelen. Zij is verkrijgbaar in alle Parfumerie-Winkels; ieder Stuk is met mijnen naam gestempeld.
WILHELM RIEGER, te Frankfort a/M.
Bij exportatie geeft mijne KRISTAL-ZEEP goede rekening.
Agent voor Holland de Heer **H. J. ROBBERS**, Rotterdam, Oppert 245. (13184)

PIANO-MAGAZIJN
VAN P. VAN LEEUWEN,
Heerengracht bij den Blaauwburgwal 317 te Amsterdam.
Voorhanden: **PIANINO'S** alsmede uitmuntende **PIANO'S** brillant geconserveerd a *f* 60, *f* 75, *f* 90 en *f* 110, zijnde laatstgemelde even goed als nieuwe echte BROADWOODS PIANO. (17520)
Een keurig 14 Registers **SERAPHINE-ORGEL** (nieuw) in plaats van *f* 500 voor *f* 315. Eene nette tevens sterk toon gevende opstaande **PIANO** a *f* 75. Twee **PIANO'S** voor eerstbeginnenden, goed geconserveerd *f* 15 en *f* 20. Alles met 10 jaren guarantie. Brieven franco.

ZAANDAMMER HAAROLIE.

Dit Middel komt voor in tweederlei Vorm als **OLIE** en als **WATER.** Bij eene duidelijke omschrijving van toestand der Hoofden en de toezending van eenige uitgevallen en afgeknaagden Haren, beoordeelt de vervaardiger welke der beide middelen de Patient behoeft, en zoo de aanwending behoorlijk geschiedt, zal de uitkomst de verwachting overtreffen, hetwelk de Ondergeteekende uit een aantal origineele Attesten kan bewijzen.
Zij is à 75 Cent het Fleschje alleen verkrijgbaar op Franco aanvrage bij (17525)
ABM. DORPEMA,
Fabrickant in Haarolie, en Haarwater te Zaandam O. Z. N°. 684.

A. H. HEYNEN,

GEZIGTKUNDIGE EN HOFLEVERANCIER, zal den 17den tot den 23sten dezer **TE SPREKEN** zijn in het Hotel *RONDEEL* van den Heer WOLTERS, Doelenstraat, **TE AMSTERDAM.** (17397)

PECK EN Co.,
UITSLUITENDE AGENTEN VOOR NEDERLAND der FABRIEK van CAOUTCHOUC-ARTIKELEN van **S. W. SILVER EN Co.**, te NORTH-WOOLWICH, berigten hunne geëerde Begunstigers, dat zij uit hoofde van de steeds toenemende Prijzen der **RUWE GOMELASTIEK**, verpligt zijn van heden hunne **PRIJS-COURANT** van **ARTIKELEN**, aan voornoemde Fabriek vervaardigd, met **TIEN PERCENT** te verhoogen.
AMSTERDAM, 15 October 1860. (17359)

Er wordt gevraagd in eene FABRIEK in de Provincie NOORD-BRABANT een bekwaam **MACHINIST**, die het Smeden, Bankwerken en Draaijen grondig verstaat. Diegene, welke meer in dusdanige betrekking werkzaam geweest en goede getuigschriften kan overleggen, zal vooral in aanmerking komen. Franco te adresseren onder Lett. A. aan het Postkantoor Helmond. (17329)

KALLTWASSER-HEILANSTALT
(GENEZING DOOR KOUD WATER).
MARIENBERG,
BIJ BOPPARD AAN DEN RIJN.
De aangekondigde **OPENBARE VERKOOPING** dezer **INRIGTING** zal **GEEN PLAATS HEBBEN.** De Zaken zullen op de ouden voet voortgezet worden.
(17330) **LIERS**, *Notaris.*

MANUFACTUREN.
STOFFERS & WERLEMAN, Vijzelstraat, X 555 556.
Hebben de eer de ontvangst te berigten van de **NIEUWSTE MODELLEN** van Mantels en Kindergoed, Challongs en Docken, Zijden Fantaisiestoffen, Lingerien en andere Nouvéautés voor het WINTERSAISOEN. (17403)

LEESGEZELSCHAPPEN.
Bij GEBROEDERS KRAAY, te Amsterdam, ziet het licht:
HET ZEEGAT UIT!
EEN ROMAN VAN A. J. DIEPERINK.
Twee Deelen gr. 8°. Met fraaije Titelplaten. Prijs *f* 5.90.
In Romantischen en allezins onderhoudenden vorm vindt men in dit Werk den geheelen levensloop beschreven van den **NEDERLANDSCHEN ZEEMAN.** Het verdient in hooge mate de aandacht van een ieder, die in het Zeemansleven belang stelt.

Vroeger verschenen bij dezelfde Uitgevers:
A. J. DIEPERINK, de Fortuinzoekers, een Zee-Roman. Twee Deelen gr. 8°. met Vignetten. Prijs *f* 5.50.
——— Tien Maanden op Zee. Schetsen uit het Leven van een Kajuitsjongen. Twee Deelen gr. 8°. met Vignet. Prijs *f* 4.25. (16837)

GENERAL STEAM-NAVIGATION-COMPANY.
ROTTERDAM en LONDEN.
De Stoomschepen verzekeren met Passagiers en Goederen geregeld iederen Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.
DONDERDAG 18 OCTOBER 's Namiddags 1 Ure. ZATURDAG 20 OCTOBER, 's Namiddags 2 Ure.
DINGSDAG 23 OCTOBER, 's Morgens 7 Ure.
VRACHTEN: GROOTE KAJUIT £ 1.10.— HEEN EN TERUG £ 2.5.—
VOOR-KAJUIT —.17.— Dº. 1.6.6
(16501) GEBROEDERS SMITH, Agenten.

AMSTERDAM, Dingsdag 16 October.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft heden met 40 tegen 20 stemmen, gehandhaafd haar besluit van 11 Mei houdende, dat er behoefte bestaat tot regeling van de zaak der suiker contracten bij de wet. Morgen zal de discussie over het Pangka-contract worden voortgezet. De discussie over het ontwerp van wet betreffende eene nieuwe regterlijke inrigtig, is bepaald op 7 Nov. c. k.

Naar wij vernemen hebben HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik der Nederlanden op hunne reis naar Luxemburg, van Zaturdag op Zondag den nacht doorgebragt in het Hotel Disch te Keulen.

Men meldt ons, dat de voorstellingen van het Italiaansche opera-gezelschap, onder directie van den Heer Caucci, in het begin van November een aanvang zullen nemen met de opvoering van: *Il Giuramento*, *Don Juan* en *Rigoletto*. Het gezelschap zal den 20sten dezer hier ter stede aankomen.

De dagbladen van Suriname behelzen breedvoerige aanteekeningen der reis, door Z. E. den gouverneur naar den Franschen oever van de Marowijne gedaan, alwaar Zijne Excell. door den Franschen gouverneur en verdere autoriteiten weder met de meeste hoffelijkheid werd ontvangen en van dien landvoogd en echtgenoot de verzekering ontving, dat beiden eerlang een tegenbezoek in Suriname dachten te brengen. De Nederlandsche landvoogd bezocht de onderscheidene etablissementen en werd op dezen togt ook begroet door het hoofd der Aucaner boschnegers, met welk hoofd Z. Exc. een belangrijk onderhoud had over de heerschappij, dat hij beweerde regtmatig uit te oefenen over de Boni- en Cromantijn-boschnegers. Men leest wegens dit onderhoud het volgende: Op den morgen van den 6den September werden de geschenken, die daartoe van Paramaribo waren medegenomen, uitgedeeld aan de Indianen die zich verdienstelijk hebben gemaakt. De landvoogd wenschte nu den terugkeer naar de stad te aanvaarden, doch toen het berigt werd aangebragt, dat het groot-opperhoofd der Aucaner Boschnegers in aantogt was, besloot Z. Exc. tot den volgenden dag te verwijlen, ten einde het voorgestelde onderhoud te doen plaats vinden. Onstreeks ten 6 ure des volgenden morgens hoorde men het sein der nadering van het groot-opperhoofd der Aucaner-boschnegers Byman; eenige oogenblikken daarna waren de kano's zigtbaar. Die van het grootopperhoofd was met de Nederlandsche vlag versierd. Het opperhoofd zelf, in een ouden generaals-uniform uitgedost, met een paar onechte kapiteins-epauletten, ouden generaalshoed met veeren en de oranje sjerp, objecten van zeer oude dagteekening, hem van tijd tot tijd ten geschenke gegeven, en die een allerzonderlingst geheel vormden. Zijn gevolg bestond uit eenige kapiteins en anderen voorzien van hunne waardigheidsteekenen. Nadat zij aan Zijn Excellentie den gouverneur en den Heer commissaris des Konings voor de W.-Ind. wetgeving waren voorgesteld en nadat inmiddels op een daartoe afgesproken sein de commandant van het Fransche etablissement St. Louis zich op Albina had vervoegd, werd de kwestie behandeld, die tot deze bijeenkomst geleid had, namelijk: De vraag of de Boni-negers al dan niet op Fransch grondgebied wonen, en, in het eerste geval, krachtens welke magt de Aucaners aan Fransche onderlanen beletten willen om met de Boninegers in aanraking te komen? In weinige oogenblikken werd alles naar genoegen der partijen uitgemaakt. Z. Exc. de gouverneur gaf bij die gelegenheid aan het opperhoofd Bijman te kennen, dat bijaldien de Boninegers als Nederlandsche onderdanen wenschen aangemerkt te zijn, zij slechts een terrein behoeven te kiezen, hetzij langs de boorden van de Beneden-Marowijne of elders in de kolonie Suriname en zich aldaar te vestigen. Ten overvloede bepaalde Z. Exc, dat de meening der Boninegers daarover nader, van wege het Nederlandsch en Fransch gouvernement, in overweging zoude genomen worden.

Bij deze gelegenheid werd door het groot-opperhoofd Bijman, tot staving dat de heerschappij, welke door de Aucaners over de Boninegers wordt uitgeoefend, regtmatig is, een zilveren vergulden ringkraag getoond, waarop, *en relief*, twee negerkoppen, namelijk, die van de rebelopperhoofden Boni- en Cromantijn Cajo, prijkten met het volgend opschrift:

"In remembrance of the faithfull services of the head chieftain of the Aucaner, named Bombae, in the year 1790 and 1791, by delivering the heads of the twee celebrated chieftains of the Bushnegroes Bonnieand Cromantin Cajo. Given by His Excellency the Governor-General Bonham and Govt. of Surinam."

Men gaf hem echter te verstaan, dat dit opschrift volstrekt geen bewijs oplevert, dat de bewering der Aucaners juist is.

Nadat de gouverneur en gezelschap zich na deze conferentie aan boord van de Vice-Admiraal Rijk had ingescheept, werd de terugreis naar Paramaribo, ten 12 ure op den middag, aanvaard. Ten 4 ure bevond men zich in zee, zette koers naar de rivier Suriname, alwaar men in den vroegen morgen van den 8sten Sept. aankwam.

---

* 's GRAVENHAGE, 16 Oct. Naar wij vernemen is bij Burg. en Weth. alhier ontvangen eene missive van den minister van oorlog, waarbij deze goedkeurt het laatstelijk door den gemeenteraad van 's Gravenhage genomen besluit, zoodat de kazerne-gebouwen kosteloos door de gemeente ten gebruike aan den Staat worden gegeven, terwijl het gebouw in de Zuilingstraat, thans ingerigt tot magazijn voor kleeding en wapening, mede aan den Staat overgaat, zoo lang de gemeente aan dat gebouw of aan dien grond geene behoefte mogt hebben.

— Op 18, 19 en 20 Oct. a.s. en bij oponthoud door weder als anderzins, ook op 21 en 22 dier maand, telkens des voormiddags ten 9½ ure, tot des namiddags ten 3 ure, zullen proeven met getrokken geschut worden genomen op het strand benoorden het badhuis te Scheveningen, in de rigting naar Katwijk, waardoor het strand tusschen die gemeenten onveilig zal zijn. Ter voorkoming van ongelukken zullen door het opstellen van vlaggen op de duinen omstreeks de plaats, waar de projectilen kunnen neerkomen, of aan de toegangen tot het strand, door kennelijke teekenen de vereischte waarschuwing geschieden.

* * ROTTERDAM, 16 Oct. In de heden plaats gehad hebbende veiling van schepen is het Barkschip Henriette Wilhelmine a *f* 32,000 en de Economist a *f* 9000 verkocht. De stoomboot Heilbron is a *f* 9000 opgehouden.

* MAASTRICHT, 15 Oct. Het prov. geregtshof in Limburg veroordeelde voor eenigen tijd tot de straffe des doods zekere Nathan van Broek, te Sittard, schuldig verklaard aan het plegen van moord op zijne schoonmoeder. Na te vergeefs zich in cassatie te hebben voorzien, beleedt de veroordeelde zijne misdaad en diende bij een verzoek om gratie in. Men vernoemt dat dit is afgewezen, en dat hij dus zijne straf zal moeten ondergaan. Intusschen zal de ten uitvoerlegging daarvan nog eenigen tijd moeten worden uitgesteld, omdat het schavot daartoe van elders moet worden aangevoerd.

Nederlandsche Kolonien.

(PER OVERLAND-MAIL VIA MARSEILLE.)

BATAVIA, 23 Augustus 1860.

De *Javasche Courant* bevat het koninklijk besluit van 22 Junij 1860, No. 69, houdende onderscheidingen en beloonigen aan hen, die zich bij de 1ste en 2de Bonische expeditie of bij een daarvan hebben onderscheiden, met de mutatien, veranderingen, enz., die sedert de voordragt hebben plaats gehad.

— De telegrafische gemeenschap met Singapore is nog steeds gestremd.

— De *Oostpost* meldt van Soerabaija, dd. 7 Aug.: Wij vernemen, dat gisteren van het garnizoen alhier gewapend zijn gedeserteerd veertien infanteristen en drie cavalleristen, allen Europeanen. Men heeft dadelijk maatregelen beraamd om hen weder in handen te krijgen.

— Het *Bataviaasch Handelsblad* deelt betreffende het voorgevallene te Samarang nog het volgende mede: Wij vernemen thans nader, dat de zaamgezworenen allen Zwitsers waren, dat negen hunner gedood en veertien gewond zijn, terwijl 42 in arrest zijn genomen, van welke krachtens een vonnis van den dadelijk benoemden krijgsraad 35 opgehangen zouden zijn. Naar men zegt, moet het complot ook te Ambarawa, Djocjocarta en Soerabaya vertakkingen hebben gehad, op laatstgemelde plaats zou het in de lucht springen van het kruidmagazijn het signaal van den opstand moeten geworden zijn. Doch gelukkig is alles verijdeld. De Amboinesche compagnie moet zich te Samarang uitmuntend hebben gehouden; twee harer onder-officieren zouden gesneuveld zijn. De Heer V., die de kazerne juist tijdens het gevecht passeerde, is bewusteloos van het paard gevallen, dat onder hem doodgeschoten werd. Men vreest voor zijn leven. De schrik en ontsteltenis van Samarangs ingezetenen gedurende dien noodlottigen nacht, behoeven niet te worden beschreven. Door de genomen energieke maatregelen van het gouvernement, van Z. Exc. den luitenant generaal en van den generaal-majoor, commandant der 2de militaire afdeeling, is de vrees voor het oogenblik verdwenen.

Door den gouverneur-generaal van Nederlandsch Indie zijn de volgende beschikkingen genomen:

Civiel Departement.

Benoemd: Tot inspect. van financ. J. Vijzelaer; tot adsis.-resid. van Bandjanegara F. H. Sluyter; tot control. 3de kl. bij het binnenl. bestuur ter Sumatra's Westkust, F. A. Koks; tot commies op het bureau van den resident der Padangsche Bovenlanden, F. A. Nieuwenhuyzen; tot tolken voor de Chinesche taal te Muntok, J. E. Albrecht en te Pontianak, M. von Faber, tot adsistent-resident van Bandong, tevens vendumeester aldaar; W. A. Jellinghuis; tot havenm. te Samarang J. A. P. Gallas; tot 3den komm. op het bureau van den chef der 3de waterstaatsafdeeling, J. F. Havenga, bij het Binnenl. bestuur in de residentie Lampongsche districten: tot controleur der 2de kl. W. Mac Donald; tot control. der 3de kl. J. A. Neijs en A. H. Helbach; bij het vendukantoor te Bat.: tot adj.-boekh. met rang van 1sten kommies, F. W. Pieters, tot 2den kommies, E. J. Hanibals; tot 3den kommies L. F. Koch; tot lid der dir. van het mil. weduwen- en weezenfonds, de intendant 2de kl. bij de mil. adm. M. van Weddingen.

Bevorderd: Tot controleur der 2e. kl. bij de landelijke inkomsten en cultures J. H. Haagen; tot ingenieurs der 3e. kl. bij de mijnen in Nederl. Indie, J. P. Schlosser en P. H. van Diest; bij de land. ink. en cult.: Tot contr. 1ste kl. J. Baart de la Faille; tot contr. 2de kl. F. W. van Andel; tot contr. 1ste kl. bij het binnenl. bestuur in de resid. Palembang, A. Pruys van der Hoeven.

Voorloopig opgedragen: De tijdelijke waarneming der functien van havenmeester te Macassar, aan den luit. t/z. 2de kl. J. P. C. Gravenhorst.

Ontslagen: Uit 's lands dienst, met behoud van regt op pens., de adsistent-resident van Bandong, J. H. de Senerpont Domis.

Magtiging verleend: Tot de uitreiking aan den op zijn verzoek eervol uit Zr. Ms. zeedienst ontslagen dirig. offic. van gez. 2de kl. W. M. Smit, eener acte van toelating tot het uitoefenen van de genees- en heelk. praktijk te Batavia.

Gesteld ter beschikking van den gouverneur van Sumatras Westkust de ambtenaar H. W. Balzar; ter beschikking van den resid. te Palembang, de klerk D. C. H. Voogt en de geëmployeerde H. C. Bogaardt.

Tijdelijk gesteld ter beschikking van den resid. der Zuid- en Ooster-Afdeeling van Borneo, J. H. van Roijen, 2de luit. inf.

Overgeplaatst: Uit de residentie Samarang naar de residentie Bezoekie, de control. 3de kl. W. Ligtvoet; uit de residentie Passaroean naar Samarang, de control. 3de kl. Dr. A. J. Bergsma; uit de residentie Samarang naar Passaroean de control. 3de kl. H. Mulock Houwer.

Ontheven: Eervol, van de hem opgedragene functien van gouv.-commissaris voor de Zuider- en Ooster-Afd. van Borneo, de resid. van Soerakarta F. N. Nieuwenhuyzen; wegens vertrek, van de verdere vervulling der betrekking van lid der dir. van het milit. weduwen- en weezenfonds, de dirig. offic. van gez. 1ste kl. P. Bleeker.

Geplaatst: In de residentie Soerabaya, de benoemde control. 3de kl. E. C. v. Noorden en Jhr. C. de Gijselaar; in de residentie Bagelen de benoemde control. der 3e kl. Ph. Heijting; in de residentie Samarang, de benoemde control. der 3de kl. H. P. F. Hoijer en F. G. van Delden; in de residentie Japara de benoemde control. der 3e kl. Ph. F. Boerlage in de residentiePekalongan, de benoemde control. 3de kl. H. J. van der Leeuw; in de residentieMadioen de benoemde control. der 3e. kl. G. H. M. Harloff; in de residentie Kedirie, de benoemde ambtenaar Mr. Ph. C. E. Specht Grijp.

Verleend: Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den controleur 1ste kl. O. W. Swaving.

Militair Departement.

Benoemd: Tot commies archivaris bij het hoofdbureau der artill. F. C. van den Bergh; tot adjudant bij het garnizoens-bat. der stad Batavia den 1sten luit. B. P. Bruijn van Rozenburg; tot 2den teekenaar bij de directie der genie V. Prott.

Ontslagen: Op verzoek, eervol, met behoud van regt op pensioen, de kapt.-kwartierm. H. G. van Affelen van Saemsfoort, de kapt. der infant. H. von Ziwet en 3de klerk J. J. de Gril.

Hersteld in activiteit de magazijnm. der artill. 1ste kl. O. L. von Koblinski.

Gesteld op non-activiteit den 1sten luit. der infant. R. F. de Ravalet en de officier v. gezondh. 3de kl. H. G. Bakker.

Geplaatst: Bij de milit. geneesk. dienst bij het hospitaal te Weltevreden de officier v. gez. 1ste kl. B. E. J. H. Becking. Bij de infanterie: bij het 3de bat. den 2den luit. A. H. Selleger; bij het 8ste bat. de kapt. J. M. Bruijn; bij het 9de bat. den 1sten luit. H. F. Thissen.

Overgeplaatst: Bij het 13de bat. infanterie den 1sten luit. O. H. J. Muller; bij het garniz.-bat. der 2de mil. afd. op Java den 1sten luit. F. M. Mulder; bij het garniz.-bat. van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden den 2den luit. B. C. Velsink; bij het garn.-bat. van Palembang de 1ste luits. F. W. Himpe en J. H. Heijman en de 2de luits. R. E. Klawer en R. J. Casparie; bij het garn.-bat. der Lampongsche districten, den 2den luit. J. F. Quartero.

Verleend: Een 2 jarig verlof naar Nederland aan L. de Bruijn, magazijnmeester der artill. 2de kl.

Marine Departement.

Benoemd tot lid der comm. tot verbetering der Indische zeekaarten W. F. v. Erp Tualman Kip.

Ontslagen, eervol als zoodanig. de luit. ter zee 1ste kl. J. A. P. Gallas.

TELEGRAMMEN van het Kon. Meteorol. Observat. te Utrecht, dd. 15 Oct.

NAMEN DER PLAATSEN.	Barometer.	WIND. Rigting.	WIND. Kracht	Temperatuur.	TOESTAND DER LUCHT.	TOESTAND DER ZEE.
	Millimêt.					
Brest.....	— 1.7	Z.W.	1	12.5	betrokken.	kalme zee.
Havre.....	—	W. Z. W.	1	10.0	idem.	hooge zee.
Parijs.....	— 0.2	W.	1	8.8	idem.	—
Hartlepool.	— 8.1	Z. O.	—	11.1	regen.	holle zee.
Plymouth..	— 3.8	W. N. W.	2	15.6	betr. regen.	e m.
Portsmouth	—	W.	—	12.2	vochtig.	em.
Utrecht....	— 2.6	W.	1	9.0	zw. bew. regen	—

14 Oct. Grootste verschil der afwijking tuss. Brest, en Utrecht.....8.8
15 " " " " " " Parijs " Hartlepool.....7.9

METEOROLOGISCHE WAARNEMINGEN van 16 October 8 u.

NAMEN DER PLAATSEN.	Barometer.	WIND. Rigting.	WIND. Kracht.	Temperat.
Maastricht.....	45.91	W. Z. W.	3	13.0
Groningen.....	41.51	Z. Z. W.	2.5	12.6
Nieuwed. (Helder)	39.79	Z. W.	1.5	12.5
Vlissingen.....	42.55	Z. t. W.	1.0	13.2
Grootste verschil..	N. 6.12 M.	W. Z. W.	3	13.0

LAATSTE BERIGTEN.

LONDEN, Maandag 15 October.

Koloniale waren onveranderd. — *Koffij* vast. — *Suiker* zeer vast. — *Rijst* prijshoudend. In de heden voortgezette *Indigo* veiling zijn 2449 k. den hamer gepasseerd, waarvan 398 k. zijn verkocht. — *IJzer:* Schotsch 52.3. — *Lijnolie* 31. — *Raapolie* 42 a 42.6. — *Granen* vaster; Tarwe vreemde 1 sh. hooger. Haver 6 p. hooger. Garst 1 sh. hooger. Salpeter met levendigen handel 6 p. a 1 sh. hooger. — Boter Vriesche 114 a 116.

Tarwe: Kubanka 60 a 62; dito Ghirka 58 a 62; dito Saxonka 58 a 60; dito Surskaia 59 a 61. — *Haver:* Russ. 23 a 26. — *Talk* in loco 58.6; Oct. 58.6; Oct., Dec. 58.6; voorjaar 58.6; de markt is vast. Voorraad 45,223 v. De afleveringen der week bedragen 2179 en de aanvoeren 2846. — *Hennep:* Petersb. £ 30; dito Riga rein £ 31.10.

Ter Veemarkt van heden waren aangevoerd 640 Runderen, 27,750 Schapen, 250 Kalveren en 310 Varkens. Men bestceddde voor Runderen 4.8, Schapen 5, Kalveren 5 en Varkens 5.6.

WILNA, Zaturdag 13 October.

De keizerlijke trein is hier aangekomen. De Keizer is met buitengemeene geestdrift begroet. Hij heeft aan de administrateurs van den spoorweg zijne tevredenheid betuigd.

WEENEN, Maandag 15 Oct. Slotkoersen: Metall. 63.30; Dito Nat. 75; Loten 1854 —; Dito 1858 —; Bank-Act. 756; Noordb. Dito 181; Cred. Anst. 170; Fr. Oost. Sp. 259; N. Lomb. 146. — Wissel: Londen 13.22½; Goud —.

BERLIJN, Maandag 15 October.

Berigten uit Corfu van 12 dezer melden, dat eene Britsche vloot met den admiraal aldaar verwacht wordt en er den winter zal doorbrengen, om het oog te houden op de Adriatische Zee.

Uit Konstantinopel meldt men van den 14den, dat Aali-Pacha, ex-kaimakan van den groot-vizier, benoemd is tot minister van buitenlandsche zaken; hij vervangt tijdelijk Savfet-Effendi.

BERLIJN, Maandag 15 Oct.. Slotkoersen: Metalliek 46⅞; Dito Nat. 55⅝; Loten 1860 —; Stiegl. 5de Serie 92½; Dito 6de Serie 101⅛; 5 pCt. Eng. Russen 102; 3 pCt. N. Dito 61⅜; 4½ pCt. Pruis. 101. — Wissel: Londen 2/m. —; Parijs 2/m —; Hamb. 2/m. —; Amst. 2 m. —; Weenen 2/m —; Petersb. 3/w. —.

FRANKFORT, Maandag 15 Oct. Slotkoersen: 5 pCt. Metall. 45⅝; Dito Nation. 54⅛; Loten — BankActien —; Cred. —; 3 pCt. Spanje 46⅛; Dito 1¾ pCt. 39¼. — Wissel: Londen 116⅜; Weenen 87.

HAMBURG, Maandag 15 Oct. 3 pCt. Russen 59¼; 3 pCt. Spanje 44½; 1½ pCt. Dito 37½; Vereinsb. 98; Noord-Duitsche Dito 81⅜. — Wissel: Londen —; Amst. —.

CALAIS, Maandag 15 October.

Lord John Russell heeft zich, van Brussel komende, heden alhier aan boord der Fransche paketboot naar Dover ingescheept.

MARSEILLE, Maandag 15 October.

Berigten uit Rome van den 11den melden, dat de generaal Goyon drie regementen, het 25ste, 40ste en 62ste, heeft gezonden om Viterbo en het erfgoed van St. Pieter te bezetten, even als in 1849. De hertog Cesarini, Sardinisch commissaris te Viterbo, heeft geprotesteerd en is daarna vertrokken. De generaals Lamoricière en Schmidt werden te Rome verwacht. De commandant Becdelièvre is tot kolonel benoemd. De Heer Cordova is te Gaëta ontboden. De Paus heeft bevolen dat een onderzoek zou worden ingesteld naar de manschappen zijns legers, die gevangen zijn genomen en die door de Sardiniers van hunne have zijn beroofd. Zij zullen eene schadeloosstelling ontvangen overeenkomstig hun vermogen. Er is een gerucht in omloop, dat Rusland aanzienlijke giften naar Rome heeft gezonden. Uit Gaëta meldt men, dat de prinsen van daar naar Capua zijn vertrokken en bevel hebben ontvangen, om den aanval over de geheele linie te hervatten.

De Napelsche post van den 9den is heden avond aangekomen. Daar Mazzini geweigerd heeft te vertrekken, heeft de prodictator de clubs en staatkundige bijeenkomsten verboden; aan Louis Blanc is verboden, om nationale werkplaatsen te openen. De Heer Dagala, chef der nationale garde, heeft zijn ontslag bekomen. Het corps diplomatique te Gaëta heeft bij monde van den Spaanschen gezant geprotesteerd tegen het decreet van Garibaldi, ter eere van den koningsmoorder Melano genomen. Alle gezanten hebben het protest onderteekend. Garibaldi heeft een besluit genomen, waarbij Messina en Gaëta in staat van blokkade zijn verklaard. De Fransche vice-admiraal le Barbier de Tinan heeft geweigerd die blokkade te erkennen. De Fransche paketboot Protas is prijs gemaakt.

TURIJN, Maandag 15 October.

De Koning is te Giulia Nora, eene Napelsche stad, aangekomen; de bevolking begroette hem met geestdrift. De markies de Villamarina is den Koning tot aan de grenzen te gemoet gereisd.

Uit Napels wordt van den 14den gemeld, dat de prodictator en het ministerie in functie blijven; het decreet tot bijeenroeping der comicien blijft van kracht. Crispi is verwijderd.

ROTTERDAM, 16 Oct. Van Tarwe verkocht 160/2 ℔ jar. witb. Poolsche *f* 455; 2400 ℔ Rostocker *f* 455.

SCHIEDAM, 16 Oct. Moutwijn *f* 14; Genever *f* 19½, Amst.Proef *f* 20¼.

ROTTERDAM, Dingsdag 16 Oct. W. S. 2½ pCt. 62 13/16; Portug. 1856/57 41 11/16; Rusland Oblig. bij Hope 101¼; Dito Spoorweg-Aand. 203¼; Oostenr. Met. 44½; Dito 2½ pCt. 24⅛; Dito Nat. 52⅜; Dito Zilver 68⅛; Ecuador 11⅝; Venez. 11⅛.

PER TELEGRAAF.

LONDEN, HEDEN, Dingsdag 16 October.

Reuters Office deelt het volgende berigt mede:

CALCUTTA, 15 Sept. Wissel op Londen 2.0⅛. Vrachten dalende. Invoeren zijn beter. Koper 2 lager.

SHANGHAE, 19 Aug. De handel staat volkomen stil. De uitvoer van thee bedroeg 13,910,000 ℔.

De opstandelingen hebben den 18den Shanghae aangetast maar zijn teruggeslagen. De vreemdelingen hebben een corps vrijwilligers gevormd. De geallieerden zijn te Petang aan wal gestapt en hebben de Noord- en Zuid forten bezet, welke zij ontruimd vonden. Den 12den Aug. hebben zij het Tartaarsche kamp aangevallen en den vijand er uit verdreven; zij zijn voortgerukt tot aan de forten van Taku en maakten zich gereed om den 15den Aug. die aan te vallen. De Chinezen maken toebereidselen om zich te verdedigen.

MELBOURNE, 25 Aug. De markt is gedrukt ten gevolge van den grooten voorraad welke aanwezig is. De uitvoer van goud bedroeg 173,931 oncen.

ADELAIDE, Zaturdag 25 Augustus. Handel stil.

TWEEDE DEPECHE.

De Anglo Saxon heeft berigten uit New-York van 6 dezer aangebragt. Granen en meel vast. Tarwe 2 a 3 hooger. Fondsen flaauw. Illinois Shares 83¾; dito Bonds 97¼; katoen met levendigen handel en williger; middling 11 a 11⅛. Te New-Orleans was den 5den katoen vast; middling 10⅝. Te Montreal is meel vast; superfine 565. Naar asschen is goede vraag. Potasch 570.

LONDEN, HEDEN Dingsdag 16 Oct. Consols 92⅞; Mexik. 22 a ¼; 4½ pCt. Peru —; 3 pCt. Dito —; 3½ pCt. Grenada — a —; Dito Uitg. 6⅞ a ⅜; 2½ pCt. Venez. — a —; 3 pCt. Portug. —; 3 pCt. Spanje 49 a ½; 1¾ pCt. Dito 40 a ½; Cert. Coup. — a —; 4½ pCt. Russen —; 5 pCt. Dito —.

Heden is aangekomen het mail-stoomschip Adriatic uit New-York, met 6,712,721 doll.

LIVERPOOL, HEDEN, Dingsdag 16 October.

Van *Katoen* zijn heden 20,000 b. afgedaan.

WEENEN, HEDEN Dingsdag 16 October.

De *Oestenr. Ztg.* meldt, dat de graven Nadasdy en Thun besloten hebben hun ontslag als ministers in te dienen.

BERLIJN, HEDEN, Dingsdag 16 Oct. 5 pCt. Metall. 47⅛; Dito Nat. 55¾; Dito N. Leening 64½; Loten 1860 —; Stiegl. 5de Serie 92½; Dito 6de Serie 101¾; 5 pCt. Eng. Russen —; 3 pCt. N. Dito 61½; 5 pCt. Pruisen 105½. — Wissel: Londen 2/m. 6.17¼; Parijs —; Hamb. —; Amst. 141¾; Weenen 74½; Petersb. 3/w. 97¾.

MUNCHEN, HEDEN, Dingsdag 16 October.

De *Münchener Ztg.* bevat het volgende berigt uit Turyn van gisteren: Er heerscht groote ontsteltenis bij het ministerie doordien de Pruisische en Russische gezanten een bepaald protest hebben ingediend tegen het binnenrukken der Sardinische troepen in Napels. Ingeval op dat protest geen acht wordt geslagen zal de Russische gezant zijne passen vragen.

PARIJS, HEDEN Dingsdag 16 October.

De *Moniteur* bevat het volgende berigt:

PETANG, 8 Aug. De geallieerden hebben zonder tegenstand te ontmoeten de forten in de stad Petang bezet; zij maken zich gereed om naar het fort Peiho op te rukken.

PARIJS, HEDEN, Dingsdag 16 October. Fransche 3 pCt. 68.95; 69.05, 69.12½; 4½ pCt. Dito — Fransch-Oostenr. Spoorw. 487.50; Cred. Mob. 710; 3 pCt. Spanje 47⅛; 1¾ pCt. Dito 39⅝; Amort. —.

TURYN, HEDEN, Dingsdag 16 October.

Berigten uit Perugia van gisteren melden, dat de Pauselijke regering te Viterbo vele ambtenaren heeft ontslagen. De emigratie neemt toe; de Sardinische commissaris-generaal neemt de noodige maatregelen om de emigratie te ondersteunen.

TWEEDE DEPECHE.

Brieven uit Napels geven de verklaring van het ontslag van Pallavicino, dat nader is ingetrokken. De republikeinen beschuldigden Pallavicino dat hij de vrijwillige aanwerving belette; Garibaldi aan hun aandrang toegevende, wilde zijne ministers ontslaan en het parlement tegen 1 Nov. bijeenroepen; de openbare meening is echter hier tegen.

MADRID, Maandag 13 Oct. 3 pCt. 48.80; 1¾ pCt. —.

BRUSSEL, HEDEN, Dingsdag 16 October.

Koningin Victoria is heden namiddag ten 2 ure naar Antwerpen vertrokken en zal zich ten 4 ure naar Engeland inschepen, indien het weder gunstig is.

TEXEL, HEDEN, Dingsdag 16 October.

Binnen: Victoria, Loidi, Odessa.

BATAVIA, VRIJDAG 24 AUGUSTUS.

(*Reuter's Office.*) Bij de muiterij der Zwitsersche soldaten te Samarang zijn 9 dezer muiters gedood; 35 zijn veroordeeld om opgehangen te worden. Op andere plaatsen van Java heeft men nog soortgelijke plannen tot muiterij onder de vreemde troepen ontdekt. De oorlog wordt met goed gevolg door de Nederlandsche wapens op Borneo voortgezet.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Dingsdag 16 October.

Uit de eerste hand zijn afgedaan 6237 b. Padang Koffij, aangebragt per Elise Henriette, a 38½ c.

Uit de eerste hand zijn heden afgedaan 23 v. Virginie Tabak per Isabella

---

Heden verkocht van Rogge 125 ℔ Finsche *f* 223; Pruisische op levering in deze maand *f* 197.

Nog verkocht van Rogge 119 ℔ ger. Odessa *f* 194 bij partij.

Tegen Vrijdag zijn nog in publieke veiling aangeslagen 15 last Galatz Rogge, 118 ℔.

's GRAVENHAGE, 15 Oct. Boter: De aanvoer was van weinig beteekenis bij geanimeerde prijzen en handel, bestedende men voor 1ste kwal. van *f* 50 tot 54, en voor mindere *f* 48 tot 49; enkele houders lieten niet los onder *f* 56, doch konden geene nemers vinden, zoodat er nog onverkocht overbleef.

ROTTERDAM, 15 Oct. *Tarwe:* Van witte was de aanvoer klein, waardoor voor jarige en nieuwe hoogere koersen werden ingewilligd. Roode en Poolsche soorten *f* 5 a 15 hooger met matigen afzet. Puik Overm., Zeeuws. en Vlaams. 1859 *f* 14, 15½; goede dito *f* 13¼, 13¾; puike dito 1860 *f* 12, 13½; goede dito *f* 11¼, 11¾; afwijkende soorten *f* 10, 11; 158 ℔ o. witb. Poolsche *f* 465; 160 ℔ jarige witb. Pools. *f* 455; 130, 131 ℔ roode Poolsche per 2400 K°. *f* 450; 131, 132 ℔ Anclammer *f* 440; 158/2 ℔ dito *f* 450; 127, 128 ℔ n. Hooglands. Kleefsche 2400 kilo *f* 395; dito n. Meersche dito *f* 390; 134, 135 ℔ Rostocker *f* 455 per 2400 kil. — *Rogge:* Zeeuws. matig aangevoerd als voren wel te plaatsen. Buitenl. Soorten merendeel *f* 5 hooger aan cons. met redelijken omgang. Puike

n. Zeeuws. en Vlaams. *f* 6.40, 7.25; Noordbr. en Overm. *f* 6.25, 6.75; afwijkende *f*5 a 6; 152 ℔ Dantziger *f*235; 153 ℔ dito *f*240; 154 ℔ dito *f* 243: 148 ℔ dito *f*225; 150 ℔ dito *f* 230; 153 ℔ dito *f*233, 235; 145 ℔ dito *f*215; 149 ℔ Koningsb. *f*225, 227; 145 ℔ dito *f* 215; 150 ℔ puike dito *f* 240; 156 ℔ Pommersche *f* 235; 148 ℔ Memel *f* 225; 144 ℔ Archangel *f* 200, 205; 150 ℔ Petersburger *f* 208; 143 ℔ dito *f*200; 143 ℔ Archangel *f* 196; 148, 150 ℔ n. Limburger *f*220, 225; 151 ℔ dito *f*228. — *Garst:* Zeeuws. niet ruim ter veil, 20 c. hooger, buitenl. soorten op nieuw hooger verkocht. N. Overm., Zeeuws. en Vl. winter *f*5, 5.80, 6.10; dito Zomer *f*5, 5.70, 5.90; n. Rhijn 107, 108 per 1950 ℔ *f*206; 130 ℔ Libau *f*200. — *Boekweit* *f* 15 hooger; N.-Brab. *f* 225, 228, 230, 234, 235; Rhijn *f* 230, *f*232 per 2100 ℔; jarige Frans. *f*210. — *Koolzaad* onveranderd; Zeeuws. ℔ 62, 65 gestort; Flaakeesch ℔ 61, 62; Vlaamsch ℔ 61, 62.

Meekrap redelijk geveild, onveranderd, tamelijke kooplust; Wortelen iets lager afgegeven.

SCHIEDAM, 15 Oct. Rogge verkocht: 146/2 ℔ Libau *f* 214 6/w., *f*215 3/m. Garst: 132/2 ℔ Libau *f* 208 cont., *f* 210 6/w.; 128/2 ℔ dito *f* 202 6/w.; 128/2 ℔ Coursche *f* 200 3/m. — Moutwijn *f* 14; Genever *f* 19.50; Amst. Proef *f* 20.75.

ALKMAAR, 15 Oct. Aangevoerd 29 vette Kalveren *f* 25 a 50; 13 Schapen *f* 12 tot 18; 11 vette Varkens 48 tot 50 cents per Ned. ℔. Door de Purmerender najaarsmarkt weinig aanvoer.

STEENWIJK, 15 Oct. Op de heden gehouden weekmarkt viel tevens de eerste najaars vette veemarkt in. De aanvoer van vee bedroeg 393 Runderen van verschillende soort, de vette Runderen werden verhandeld van 46 tot 50 c. het Ned. ℔; de zware vette golden *f* 75 a 110; beste iets hooger; guste Koeijen *f* 80 a 120; Kalfkoeijen *f* 100 a 140; puik beste mogten iets meer gelden; Melkkoeijen *f* 70 a 120; Vaarsen *f* 60 a 80; Pinken *f* 40 a 60; Stieren *f* 30 a 70; vette Varkens waren niet aangevoerd, maar worden in de omstreken opgekocht voor 42 tot 50 c. het N. ℔; de magere Varkens, Biggen en Schapen werden tegen goede prijzen verhandeld. Rogge per mud *f* 6.50 a 7; Haver *f* 3.25 a 4.25; Boekweit *f* 6.25 a 8.20; Garst *f* 5.25 a 5.50; Friesche Aardappelen *f* 2.90 a 3.20; Kamp dito *f* 2.50 a 3, beide met weinig handel, doordien de verkooper wegens de vele regen op hooger markten rekenen; ½ Boter *f* 22 a 23s ½ dito *f* 47 a 48; per N. ℔ 95, 97½ a *f* 1.10; Eijeren de 100 st. *f* 2.25.

ANTWERPEN, 15 Oct. Heden werden afgedaan 190 v. Carolina *Rijst*, aangevoerd per James Gray en 1000 b. ongep. Nécransie tot vaste prijzen. Bovendien heeft men verhandeld ca. 700 b. geel gep. Aracan van *f* 7⅛ a 7½ en 1500 b. gep. Rangoon, ter exportatie naar Frankrijk, mede tot verbeterde prijzen. De vraag naar het artikel duurt voort met levendigheid. — *Granen* zeer vast doch wegens de hooge prijsvorderingen der houders zonder belangrijken omzet. Koningsb. Rogge werd gedaan a *f* 7¾ cnt.; voor Memelsche Rogge werd deze prijs op het laatst der beurs vergeefs geboden. — *Lijnzaad:* Berdianski bij partij *f* 14.

MARSEILLE, 13 Oct. *Suiker:* De omzet heeft zich bepaald tot 500 b. Reunion a fr. 56; de goede 4de soort der Antilles wordt algemeen op fr. 38 gehonden. In geraffineerd waren de inkoopen meer geanimeerd en voor Crushed betaalde men fr. 43 en 43.50. — *Koffij* blijft in eene gunstige positie; bij voortduring zijn de afdoeningen belangrijk. Men heeft verkocht 580 b. Domingo a fr. 80; 2000 b. Laguayra, op levering a 88 en 94, 6500 b. Maracaibo, op levering a 80 en 2500 b. Rio a 86 fr. — *Granen* onveranderd; steeds met weinig voorraad blijft nogtans het debouché onbelangrijk. Er is gedaan Irka-Tarwe a fr. 21.56, Berdianski a fr. 22.81; harde Taganrog fr. 21.25 a 21.87½; op levering besteedde men voor Marianopel en Berdianski van fr. 22.50 a 22.81 en van Algerie fr. 20.92 a 21.25.

BORDEAUX, 13 Oct. *Koffij* bij voortduring met weinig voorraad en zeer vast. Van Rio zijn deze week 859 b. afgedaan van 89 a 91 fr. — *Suiker:* Martinique en Guadeloupe 50 c. hooger en met fr. 48 betaald. Van vreemde soorten vonden 1600 b. Mauritius nemers a fr. 53. Voor geraffineerd blijven de prijzen van broden op fr 65 a 65.50 en van Crushed op fr. 62 a 62.50, doch alleen voor cousumtie worden eenige inkoopen gedaan. — *Terpentijnolie* wederom 2 fr. lager en met tamelijken omzet tot 98 fr. met fust en 91 fr. zonder fust.

TRIEST, 12 Oct. *Koffij* met beperkten omzet, daar het aan orders uit het binnenland ontbreekt en in de behoefte genoegzaam voorzien is; de prijzen zijn zeer vast. — *Suiker:* Van blond Havana werd eene partij van 356 k. a fl. 25 afgedaan. Crushed tot vorige prijzen bij gerijven gedaan. — *Katoen* geanimeerd en tot iets hoogere prijzen verhandeld. — Rood *Rozijn* met levendigen omzet en gesouteneerd; zwart dito iets lager. — In *Krenten* was de omzet uitgebreid en bestond uit 14,500 centenaars van 9 a 11 fl., zijnde eenigzins lager.

Scheepstijdingen.

Gepraaid: 20 Aug., op 24° 30′ ZB. en 3° 10′ OL., Capella, Landeweer, v. Padang n. Amsterdam. — 26 Aug.; op 16° 55′ ZB. en 45′ OL., Vrede, v. d. Plas *y*. Bat. n. Amst.

AMSTERDAM, 16 Oct. Van de lading van het schip de Handel, kapt. Arnold, bij Amanfort gestrand, zijn 58 fusten palmolie en van den inventaris een klein gedeelte gebergen en voor 1200 dollars verkocht.

TEXEL, 15 Oct. Aan het strand alhier is aangespoeld een naambord met vergulden rand, waarop met ingesneden en vergulde letters: Stad Assen.

De Mecklenburger brik Helena Carolina, kapt. Möller, van Riga met hout naar Antwerpen, is op 3 dezer, op zijde drijvende, door het volk verlaten, dat gered en alhier aangebragt is.

MIDDELBURG, 12 Oct. Het schip Regina Maris, kapt. Ouwehand, van Cardif n. Hongkong, was op 2 dezer in goeden staat kruizende in het Kanaal van Bristol.

MANDAL, 13 Oct. Het schip Unie, kapt. Parrel, van Petersburg naar Amsterdam bestemd, is in de buitenhaven met schade binnengebragt; men is bezig met lossen.

ELSENEUR, 11 Oct. Het schip Cornelia Alida, kapt. Zwanenburg, van Petersb. n. Amsterdam bestemd, is met vele andere schepen wegens tegenwind alhier nog liggende; het schip had door aandrijving van een jagt den kluiverboom verloren en eenige schade aan de verschansing bekomen.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 15 Oct.; Jonkvrouw Geertrui, Bouwen, Palma. - Eendragt, Fortuin, Londen. - De Weldaad, Voogd, Dantzig. - Christiane Sophie, Bjönness, Christian. - Soeskummeren, Lorensen, Frederikstad. - Catharina, Wiersma, Londen. - De Vrouw Dieuwke, Feenstra, id. - Voorzorg, Krijgsman, Arch. - Engelina, Smith, Petersb. - Dolphijn, Helmers, Memel. (Benevens de schepen per telegraaf gemeld).

VLIE, 14 Oct.; Amstel, S., Harburg. - Stoomvaart, S, Hamburg. - Jonge Marie, S., id.

HELVOETSLUIS, 15 Oct.; Canton, Tweehuys, Batavia, l. v. Brouwersh. - Fanny Kirchner, Abben, Akyab. - Fleurian de Bellevue, Saulny, Haiti. - Oceaan, van Duffelen, Faro. - Earl of Auckland, S, Londen. - Richard, Bellerson, Alloa. - Leverett, Gale, Newc. - Fifteen, Lord, id. - Ocean Queen, S., Hull. - Juno, Schmidt, Riga. - Tweelingen, Middel, id. - De Vlinder, Lambach, Bergen.

BRIELLE, 15 Oct.; Batavier, S., Londen.

BROUWERSHAVEN, 15 Oct.; Maasstroom, Mellema, Bat. n. Rott., vertr. 4 Julij. - Ellen Hood, Kilbey, Callao, l. v. Queenstown n. id. - Rhône, S., Rott. n. Marseille, heeft de reis voortgezet.

HARLINGEN, 13 Oct.; Henderika, de Jonge, Noorw.— 14 Oct.; Harmonie, Korter, id.

VLISSINGEN, 14 Oct.; Adelcida, de Haan, Alicante.

MEMEL, 11 Oct.; de Hoop, Jonkhoff, Amst. - Weltevreden, Kieft, id. - Gürtzow, Baade, Schiedam. - Helena, Diepenbrock, Pittenween.

STETTIN, 12 Oct.; Jonge Paul, S., Amst.

FALMOUTH, 15 Oct.; Activo, Fraay, Havana.

BORDEAUX, 12 Oct.; Gerberdina, Datema, Liban.

SURINAME, 10 Sept.; Caroline, Struyk, Amst. — 15 Sept.; Elisabeth Ross, Mc. Kenzie, de Clyde.

UITGEZEILD.

TEXEL, 15 Oct.; Perceverance, Cummings, Londen. (Benevens de schepen per telegraaf gemeld.)

HELVOETSLUIS, 15 Oct.; Albrecht Beyling, Mulder, Bat. via Brouwersh.

MAASSLUIS, 13 Oct.; Cay Diedrich, Luttman, Avontuur.

HARLINGEN, 13 Oct.; Verwachting, Ruiten, Engeland. - Eendracht, Munneke, id. - Baudina, Pool, id. - 3 Gezusters, Oldenburgez, id. - de Hoop, Oldenburger, Noorw. - Aurora, Smit, id. - Preciosa, Apeness, id. - Prestö, Mörck, id. - Resolution, Egerüs, id. - Mastha, Postema, Avontuur.

NANTES, 12 Oct.; Cornelia, Meijer, Liverpool. - Stella Maris, Feyen, id.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN:

N. Noll, Hoffnung, n. Coblenz. - S. H Hartman, Hoffnung, Ludwigshaven, Manheim en Heilbron. - P. J. Itschert, Eintracht, n. Mannheim. - T. Kamps, Cöln N°. 4, n. Keulen. - P. van IJwaarden, Stad Amsterdam, n. Maastricht, Luik en Aken. - F. W. Meuwsen, Emma, n. Dusseldorp en Neus. - M. Grunewald, Frankfort N°. 11, n. Frankfort en Bieberich. - H. Meuwsen, Niederrhein N°. 5, Dusseldorp en Duisburg. - C. Ertel, Maintz N°. 11, n. Mainz.

ARNHEM, 15 Oct. Rijnhoogte 3 el 7 p. 1 d., gew. 86 d., sedert eergisteren.

KEULEN, 15 Oct. Rijnhoogte 18 vt. Keulsch (17 vt. Rijnl.)

Carga-Lijsten.

ROTTERDAM.

BATAVIA, Kon. Ned. Yacht-Club, Zack: 152 p. Gom-Elastiek, 535 krj. Suiker, 910 b. Rijst, H. van Rijckevorsel; 2751 b. Rotting, Corn. van Ommeren; 380 krj. Suiker, van Ooverzee & C°.; 1480 st. Huiden, A. Ellerman; 529 st. Huiden, A. Campbell & C°.; 1484 st. en 3 zk. Gutta Percha, 1239 b. Koffij, Kreglinger & C°.; 2 k. Planten, Agenten der N. H. M; 177 krj. Suiker, 165 p. Gom-Elastiek, M. C. de Crane & Zn; 252 krj. Suiker, Order.

DORDRECHT.

STOCKHOLM, Immanuel, de Bunk; 2362 stav. IJzer, Willem Kolkman.

Aangekomen Passagiers.

Van BATAVIA, per Canton, kapt. Tweehuys: Kapt. de Broon en Familie; de 1ste luitenant-kwartierm. Roeby en Familie; benevens vier gepasporteerde militairen.

Prijscourant der Effecten.

DINSDAG 16 OCTOBER.

			Laagste koers.	Hoogste koers.	Gebleven koers.
AMSTERDAM. Thesaurie	5	pCt.	104⅛		
Nederl. Bank	4	"			
NEDERLANDEN. Werk. Schuld.	2½	"	62⅞	62 15/16	
Dito Dito	3	"	76¼		
Dito Dito	4	"	97 13/16	97⅞	97 13/16
Oost-Ind. Leening	4	"			
Amortisatie Syndicaat	3½	"	91⅛		
Handelmaatsch. op rescontre			129⅜	129½	129⅜
Dito à contant	4½	"	129½		
Dito Leening 1858	4	"			
Aand. Holl. Spoorweg					
Leening Idem	4½	"			
Rijn Dito	4½	"			
BELGIE. Cert. Adm. Belg. Bank	2½	"			
Dito bij Rothschild	2½	"	52⅛	52¼	32⅛
FRANKRIJK. Certificaten	3	"			
SPANJE. Obligatien	1¼	"	39⅜		
Dito	3	"			
Dito Binnenlandsche	3	"	46 13/16	46 15/16	46 15/16
Amortisable Schuld			23⅜	23 7/16	
Bewijzen Coupons			6 3/16		
PORTUGAL. Obligatien	3	"	43⅜	43 13/16	43¾
Dito 1856/1859	3	"	41 13/16	42 1/16	42 1/16
Dito Uitgestelde					
RUSLAND. Oblig. bij Hope & C°.	5	"	101¾	101⅞	101¾
Dito Dito 1828/1829	5	"	101⅜	101½	101½
Certif. Dito 1831/1833	5	"	85 13/16	85⅞	
Dito Dito 1840	4	"			
Dito Origin 2de, 3de, 4de Leen.	4	"	77½		
Dito Dito 5de "	4	"			
Dito 5de Serie	5	"	87⅝		
Dito 1855 6de Serie	5	"	95⅜	95⅞	95⅞
Dito Adm. te Hamburg	5	"			
Dito te Londen	5	"			
Dito Dito	4½	"			
Dito Dito	3		61		
Inschrijvingen in Assignatien	6				
Certificaten van Dito	6	"	57⅛	57½	57½
Spoorweg-Actien	5	"	202	204	202
Hypotheek	4½	"			
POLEN. Aandeelen 1835 fl. 500		*f*	163¼		
Obligatien	4	pCt.	78⅜		
PRUISEN. Obligatien	4½	"			
Dito 1859	5	"			
Aandeelen 1854	3½	"			
OOSTENRIJK. Oblig. bij Goll & C°.	5	"			
Dito Dito	4	"			
Dito Metallick	5	"	44 7/16	44 13/16	44 11/16
Dito Dito	2½	"	24	24¼	24 3/16
Dito Rente Amst.	5	"	68½		
Dito Nationale 1854	5	"	52⅝	53	52 13/16
Weener Bank-Actien		*f*	664		
Dito Aand. fl. 250, 1839		"			
Dito Dito fl. 250, 1854	4	pCt.	200½	201	
Dito Dito fl. 500, 1860	5	"			
Fr. Oost. Spw. Oblig. bij Hope	3	pCt.	119		
BEIJEREN. Spoorweg-Aandeelen					

Denem. 3 pCt. 82; Braz. 1824 5 pCt. 96; Peru 4½ pCt. 91⅛; Ecuador 11½; Venez. 3 pCt. 21¼, ⅜; Dito 1½ pCt. 11⅛, 3/16; Grenada 14⅝, ¼, ¼; Dito Uitg. 5 1/16, 6⅛, 6 1/16; Mexic. 21; Grieken 5 pCt. 6; Russen 4½ pCt. 1860 89½; 3 pCt. Amst. 84½.

Koers van het Geld: Beleening 3, Prolongatie 2½, Disconto 3 pCt.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Effecten-Societeit,
Y. DE KOCK, *President.* J. A. JOLLES JR., *2de Secretaris.*

Holl. fondsen waren heden, bij geringe affaire, bijna onveranderd.
Van vreemde effecten waren Russ. meer aangeboden.
Oostenr. waren bij vrij levendigen omzet iets aangenamer.
In Spaansche ging weinig om.
Portug. waren, bij geanimeerden handel, tot verbeterde koersen, zeer gewild.
Nieuwe Weener Aandeelen 1858 *f* 91⅛.
Laatste Prijzen ten 5 ure: Integralen 62⅛ a 1/16; Spaansche 1¾ pCt. 39⅜; Dito Binnenl. 3 pCt. 46 15/16; Metall. 5 pCt. 44¾; Dito Nat. 52 13/16.

Wisselkoersen.

			Geld.	Papier.
Londen	kort.	*f*	11.72½ à	à
Id.	2 maanden.	"	11.62½ "	"
Id.	3 maanden.	"	"	"
Hamburg	kort.	"	35⅛ "	"
Id.	2 maanden.	"	35 1/16 "	"

ADVERTENTIEN.

GERD. DUURING, A. KORSSENDONK VAN PESCH, A. C. DALEN, A. VAN BINSBERGEN, J. KOLFF, J. F. SAUERBIER, LEONARD L. JACOBSON, J. SINDERAM, C. VAN DER GOES GZN., L. J. PLEMP VAN DUIVELAND, J. BOON, F. W. ECKSTEIN, J. T. WITKAMP, J. G. VAN DEN ABEELEN, G. ELINK SCHUURMAN, H. C. VAN DER GOES, G. BIJDENDIJK, JOSEPH JACOBSON, LEONARD J. PLEMP VAN DUIVELAND, GERD. SAUERBIER, W. WITKAMP, C. M. F. KOLFF en LEONARD JACOBSON JR., Makelaars te Rotterdam, zullen op Woensdag den 7den November 1860, des Voormiddags ten 10½ ure, in het Huis der Notarissen, aan de Geldersche Kade, veilen:

THEE.

2203/4, 1271/8 Kisten		CONGO
133 -	"	SOUCHON
113/-	"	PECCO
124/-	"	HYSANT
149/-	"	UXIM
81/-	"	IMPERIAL
52/-	"	GUNPOWDER
2449/4, 1677/8 Kisten.		

Aangevoerd van Foo-Chow-Foo en Shanghae, per de Schepen *Maria Wilhelmina* en *Benvoirlich*. (17587)

De Veiling der NIEUWE SMIRNA VIJGEN en SULTANA en ELEME ROZIJN, aangeslagen tegen Donderdag 18 dezer is tot nadere Annonce **UITGESTELD.** (17586)

OPROEPING VAN SCHULDEISCHERS.

De Schuldeischers in het Faillissement van JACOBUS ADRIANUS VAN GARSTEN, van beroep Apothecar, vroeger gewoond hebbende op de Brouwersgracht te Amsterdam, worden opgeroepen, om in Persoon of bij gemagtigde te verschijnen op de Tweede Bijeenkomst van Schuldeischers, welke zal gehouden worden op Maandag den 22sten October 1860, des Namiddags ten Een Ure, in het Locaal der Tweede Kamer van de Arrondissements-Regtbank te Amsterdam.

AMSTERDAM, 16 October 1860. *De Curator in het Faillissement,* W. VAN HEUKELOM. (17570)

MACHINIST.

Er wordt gevraagd op eene der ZUIDERZEESCHE STOOMBOOTEN een **MACHINIST;** vereischten zijn goed gedrag en bekwaamheid en dadelijke in dienst treding. Men gelieve zich te adresseren met Franco Brieven en Bewijsstukken, onder het woord MACHINIST, Bureau Handelsblad. (17583)

H. HEINE'S
Sämmtliche Werke.
(Taschen-Ausgabe.)

De volgende WERKEN zijn tot den geringen prijs van *f* 1.25 per Deeltje afzonderlijk te bekomen:

Reisebilder, 4 Th.; Vermischte Schriften, 3 Th.; Buch der Lieder (mit Heine's Porträt), 1 Th.; Der Salon, 4 Th.; Neue Gedichte, 1 Th.; Die Romantische Schule, 1 Th.; Romanzero, 1 Th.; Deutschland. Ein Wintermährchen. — Atta Troll. Ein Sommernachtstraum, 1 Th.; Kahldorf über den Adel. — Der Schwabenspiegel. — Dr. Faust, 1 Th.; Ueber Ludwig Börne, 1 Th.; Französische Zustände, 1 Th.; Mädchen und Frauen, 1 Th.; Heinrich Heine. Erinnerungen von Alfred Meissner. (Mit dem Porträt des Kranken Dichters). 1 Th.

Bij bestellingen van Ex. der tot dus ver verschenen 21 Deeltjes gezamenlijk, wordt de Prijs a *f* 1 per Deeltje of *f* 21 voor het geheele Stel genoteerd. Gebonden, Vergulde op Snee, met 35 Cts. Verhooging op elk Deeltje.

Uitgave van **H. NIJGH.** Alom te bekomen. (17411)

Naar BATAVIA

ligt alhier in lading: Het extra snelzeilend eerste klas **FREGATSCHIP**

BILDERDIJK,

gevoerd door Kapitein M. LÖSCHIEN. En

naar SOERABAYA (direct),

het snelzeilend **BARKSCHIP**

CELEBES,

Kapitein REUVEKAMP GILLE.

Beide Schepen worden in de eerste helft van November geëxpedieerd en bieden eene aanbevelenswaardige gelegenheid aan voor den overtogt van Passagiers.

Adres bij DE CONINGH & CIE. (17576)

DOOR PLAATSGEBREK ZIJN WIJ GENOODZAAKT VELE ADVERTENTIEN TOT EEN VOLGEND NOMMER TE LATEN LIGGEN.

SCHOUWBURGEN, CONCERTEN, ENZ.

STADS SCHOUWBURG. Woensdag 17 Oct. (N°. 35 Ab.) *Bruid van Vreeland, of wie is de Bruidegom?* blijspel in 4 bedrijven. Gevolgd door: *Sataniella of de zegepraal der Deugd,* groot fantastisch ballet-pant. in 4 bedrijven of 8 tafereelen. Gemonteerd door en mise en scène van J. Rousset. Benevens geheel nieuwe muziek voor het 3de bedrijf gecomponeerd door Joh. M. Coenen, voor dubbel orchest. (6¼ ure.)

THÉATRE FRANÇAIS, Sur le Singel. Mercredi 17 Oct. 4e Représentation de: *Les Pattes de Mouche,* comédie nouvelle en 3 actes, par Mr. Victorien Sardou. On finira par la 1re représentation de: *Risette ou les Millions de la Mansarde,* vaudeville nouveau en 1 acte par Mr. Ed. About. Entrée *f* 1. (8 heures.)

SALON DES VARIETES, in de Nes. Woensdag 17 October *Jan de Koetsier,* drama in 7 bedrijven naar het Fransch. Entrée 75 Cts. in vertering, 50 Cts. zonder vertering. Aanv. 8 Ure. **J. E. DUPORT.**

SALON DES VARIETES, in de Amstelstraat. Woensdag 17 Oct. *De Dochter van den Muzikant,* nieuw melodrama in 3 afdeelingen, naar Schillers Kabaal en Liefde, volgens de Fransche Vertaling, vrij bewerkt door den Heer Bangert. Na hetzelve: *Marton en Frontin of Twee Listige Bedienden,* nieuwe vrolijke vaudeville in 1 bedrijf. Entrée 75 Cts. in vertering. (8 ure.) **BOAS & JUDELS.** Plaatsen zijn aan het bureau te bespreken.

GRAND THEATRE DES VARIÉTÉS, in de Amstelstraat. Woensdag 17 Oct. Eene 5de opvoering van: *De Pandbeleener,* drama in 7 tafereelen en een voorspel, naar het Fransch, door J. P. Hagen, met nieuwe Muziek door L. W. Luers. Voorspel: *De Voortvlugtige en de Aanbrenger.* 1ste taf.: De Wees van Botany-Baay; 2de taf: De Hond van het Gesticht; 3de taf.: De getrouwheid van een Hond; 4de taf.: De Beschermengel; 5de taf.: Het Testament; 6de taf.: Het Gouden Vat; 7de taf.: De gevlockte Buurt. (Aanv. 8 ure.) Entrée 75 Cents in vertering. **A. VAN LIER Jz.**

Samedi 20 Oct. Représentation extraordinaire donnée par la Troupe Française du Théâtre de Nantes. (Diplomes et Entrées de faveur Suspendues). 1re représ. de: *Le Byou du Diable,* grande pièce féerie en 5 actes et 14 Tableaux. Ornée de Danse et de chant, Trucs, Changements à vue, Métamorphoses, Apparitions, etc. 14 Décors nouveaux. Le petit Arthur agé de 7 ans remplira le rôle de Byou. Entrée *f* 1. On commencera à 7½ heures.

Locaal *de Griekentuin.*

ZONDAG 21 OCTOBER 1860: Ter eere der gevestigde Societeit **SOIRÉE MUSICALE,** waarna **GROOT BAL,** waarop HH. Leden met HEd. Dames, op vertoon hunner Diploma's, worden uitgenoodigd. Aanvang ten 7½ Ure. **C. ROLFES.**

Voor *f* 20 a contant, in plaats van *f* 65,

wordt bij de Uitgevers GEBROEDERS DIEDERICHS, te Amsterdam, en bij de voornaamste Boekhandelaren in Nederland bestelling aangenomen op het zoo algemeen voor een ieder hoogst nuttige en onderhoudende

GOEDKOOPSTE BOEK- EN PLAATWERK:

NIEUW NEDERLANDSCH MAGAZIJN

TER VERSPREIDING VAN

ALGEMEENE EN NUTTIGE KUNDIGHEDEN. 1846-1858.

Compleet in DERTIEN DEELEN, Roijaal 8°. formaat, bevattende nagenoeg ZES DUIZEND BLADZIJDEN van Twee Kolommen druks, met Alphabetische Registers over de Duizende in dit Werk behandelde meestal afgebeelde onderwerpen en ongeveer

Vier Duizend fraaije Houtsnee-Platen.

Voor het gezellig onderhoud in den huiselijken kring is er geen Werk, dat de aandacht van het Publiek van alle rangen en standen meer verdient, dan het hierboven genoemd aanzienlijk in prijs verminderd **NIEUW NEDERLANDSCH MAGAZIJN.** Alle klassen van Lezers, van welken ouderdom of Godsdienst ook, vinden daarin al datgene, wat het verstand beschaven, het hart veredelen kan. Geene Lectuur, die meer het nuttige met het aangename vereenigt, geen Boek, dat, waar en wanneer ook opengeslagen, te gelijk zoo zeer het genoegen bevordert en den weetlust bevredigt.

Mogten de vroegere door ons uitgegeven Jaargangen 1834—1845 reeds spoedig uitverkocht worden, te meer verwachten wij dit van de Nieuwe Serie 1846—1858, die èn door belangrijkheid van Tekst èn door keurigheid van Platen ver de voorkeur boven de Eerste Serie verdient. Voor Volks-Bibliotheken, zoo als die van de *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* en andere dergelijke deugdelijke Instellingen, voor Scheepsbevelhebbers aan boord, in de Huiskamers, op Buitenverblijven en overal waar men nuttige Lectuur en degelijke Uitspanning lief heeft, zal deze veel omvattende Vraagbaak oplossingen geven, die men veelal elders te vergeefs zal zoeken.

Zoolang de geringe voorraad strekt van *complete* Exemplaren zullen wij die afleveren tegen den hierboven vermelden *voorbeeldeloos goedkoopen prijs* van TWINTIG GULDENS. Zij, die dit Werk in *nette Kartonnen Banden* verkiezen, ontvangen het voor DRIE EN TWINTIG GULDENS. In *Half Linnen Banden* met fraai Vergulde Rugtitels, enz. voor VIJF EN TWINTIG GULDENS de Dertien Boekdeelen.

☞ De Aflevering geschiedt niet dan tegen gereede betaling of met eenen Postwissel, à 1 pCt. aan alle Postkantoren te bekomen. (6384)

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS, — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, Zitting van Dingsdag, 16 October 1860.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslaging over de *Conclusie er commissie, betreffende de stukken en mededeelingen,* NOPENS DE REGE-ING VOOR DE GOUVERNEMENTSCULTUUR OP JAVA EN DE ONDERNEMING ANGKA IN HET BIJZONDER.

Het eerste gedeelte dier conclusie is in deliberatie.

De heer MIJER heeft bij die gelegenheid eene zeer uitvoerige, groo- ndeels geschreven, redevoering uitgesproken. *Voor zoo ver hoorbaar* even wij hier het volgende resumé.

Hij vestigt allereerst de aandacht op het moeijelijke en ingewikkelde an het onderwerp, waarop reeds door den minister gewezen is, zoowel n de memorie van toelichting als in zijne rede van gisteren, en zoo er og iets tot bewijs ontbrak, de veelvuldige discussien, vroeger en later ver het onderwerp gevoerd, toonen dit zonneklaar aan. Die gedachten- isseling heeft zich eindelijk opgelost in eene motie van orde, aangeno- en in de zitting van 11 Mei. Hij nam destijds geen deel aan die be- aadslaging, omdat hij nog geen lid der Kamer was. Hij voor zich be- eeft niet bijzonder op die motie te letten, maar meent in allen geval, at, al ware dit zoo, er dan nog volkomen vrijheid bestaat, om, afge- cheiden van het toen uitgesproken oordeel der Kamer, over de regeling elve, die thans aan de orde is, zijn gevoelen mede te deelen. De regt- aardigheid en onpartijdigheid eischen, dat men deze kwestie beoordeele, nverminderd de aangenomen motie van orde. Die motie is bovendien iet opgevolgd door eenig voorstel van de zijde der Regering. Integen- eel, de Minister van Koloniën heeft den 11den Mei zich zoo sterk mo- elijk tegen die motie verklaard; heeft haar voor hem niet bindende be- chouwd, omdat het hier betrof eene zaak van koloniaal huishouden, aaromtrent bij art. 56 des reglements aan den Gouverneur-Generaal is pgedragen, om, in overeenstemming met de bevelen des Konings, de op oog gezag ingestelde cultures, zooveel doenlijk in stand te houden. De egeling, waarvan de Minister op den 11den Mei sprak, en waarvan hij een eenige hoofdtrekken mededeelde, is kort daarna werkelijk tot stand ekomen, en mogt zij voor velen eene teleurstelling zijn geweest, zijn ndruk is, dat het onderwerp, met ter zijde stelling van alle persoonlijke pvattingen, moet getoetst worden aan de vraag: komt deze regeling vereen met de wet; zijn de algemeene grondslagen in overeenstemming iet art. 56, Reg.-reglem.? Het is tot dat onderzoek, dat spreker thans vergaat. Al dadelijk stuit hij op eene bedenking van het rapport: be- oefte aan regeling bij de wet. Deze meening bestrijdt hij. Z. i. is de westie reeds door de drie takken der Wetgevende Magt uitgemaakt, oor de aanneming van art. 56, Reg.-reglem., en de verbindbaarheid aarvan kan zeker niet worden ondervangen door eene motie van orde. ovendien is er ook reden, om door de wet aan te vullen, wat reeds door rt. 56 is geregeld? Ook dit moet hij ontkennend beantwoorden. De weede Kamer moge voor zich zelve de overtuiging hebben, dat wette- ijke regeling der cultuur-contracten noodig is, maar wanneer de Regering ich met de meening niet vereenigt, dan bestaat er geene reden om daar- an af te wijken, vermits de zelfstandigheid der drie takken van de Wet- evende Magt niet kan medebrengen, dat de eene tak haar oordeel aan e andere opdringe.

Hij vestigt tevens de aandacht daarop, dat bij de discussie over het egerings-reglement de vraag onbeslist is gebleven, wie de verordening ou maken; of dat zou geschieden bij ordonnantie van den Gouverneur- eneraal of bij besluit des Konings, of bij wet, zoo de behoefte daaraan leek te bestaan. Er is meer: bij de behandeling van dat art. 56 van het eglem. is aanvulling gevraagd van het artikel, maar de Regering heeft ge- eend, dat dit niet behoorde te geschieden en de Wetgever is uitgegaan van e onderstelling, dat in zaken van zulk een belangrijken aard als de in tand houding van het cultuurstelsel, aan het opperbestuur eene groote nate van vrijheid van handeling moest gelaten worden. En nu moge het aar zijn, dat eene regeling buiten de wet niet zooveel waarborgen ople- ert, als eene bij de wet, maar de Minister van Kolonien heeft reeds in le zitting van 11 Mei duidelijk aangetoond, dat de suikercultuur voor oodanige wettelijke regeling niet vatbaar was. Dat voordeel berust voor- eker op grond van ervaring, en het is ook de overtuiging van een groot taatsman, doorkneed in koloniale zaken, die telkens geraadpleegd wordt ls eene koloniale autoriteit, en die een overwegenden invloed heeft uit- eoefend op de vaststelling van het Regerings-reglement.

Nu wacht spreker wel de bedenking, dat de motie van orde niet de trekking had, om in alle bijzonderheden van de suikercultuur te treden, naar alleen de daarstelling eener wet van hoofdbeginselen, die dan ver- der kon worden uitgewerkt, bij algemeenen maatregel van inwendig be- tuur; maar spreker antwoordt hierop, dat hij het zeer betwijfelt, of zoo- danige wet zou kunnen tot stand komen. Reeds uit het rapport der commissie blijkt, hoeveel verschil er bestaat nopens de regeling, door den Minister voorgesteld en over de opvatting van art. 56 van het Rege- rings-reglement. Wat b. v., indien de Kamer met de commissie van oor- deel ware, dat de regeling van de gouvernements-suikercultuur zou moeten vergezeld gaan van eene regeling der vrije cultuur. terwijl de Regering zou volhouden, dat deze laatste afzonderlijk moest worden geregeld, met het oog op het beginsel der bescherming van de bevolking tegen mis- bruiken, welke kunnen plaats hebben? En nu zegge men niet, dat zijn groote woorden, om den vrijen arbeid tegen te werken, want dat zou zijn een vermoeden van kwade trouw, en kwade trouw moet niet onder- steld, maar bewezen worden. Voor de overtuiging der Regering moet men dezelfde achting koesteren, als die men voor zijne eigene overtuiging verlangt. Hij vestigt wijders, andermaal, met inroeping van het oordeel des heeren Baud, er de aandacht op, hoe moeijelijk het is, om op het ge- bied der vrije cultuur de eerste schrede te zetten, en staaft deze zijne meening met het weinige, dat voor 1831 voor de ontwikkeling van den landbouw is gedaan. En nu zal men zeggen, dat de overeenkomsten, waarvan art. 56, al. 6, spreekt, zullen worden gesloten met de betrokken gemeenten of personen, maar de publicatie van 1835 beloofde ook veel goeds voor de ontwikkeling van den vrijen arbeid, en nogtans zijn de be- zwaren niet verminderd. Z. i. moeten de beginselen, in artt. 56 en 57 van het Reglement neêrgelegd, trapsgewijze worden ten uitvoer gebragt. En is het dan vreemd, dat de Regering ten aanzien van de vrije cultuur met de meeste behoedzaamheid wil te werk gaan, en er niet mede be- ginnen, alvorens de middelen te bezitten tot behoorlijke verzekering van de belangen der inlandsche bevolking? Al geeft men toe, dat het eind- doel van art. 56 moet zijn, dat de cultures moeten worden ontslagen van de tusschenkomst van het Gouvernement, dan moet men evenzeer toege- ven, dat dit niet met overijling mag geschieden, en dat de Regering ook getrouwelijk moet nakomen de verpligtingen jegens den moederstaat. Hij treedt nader in het betoog, dat het plaatsen van vrije cultuur naast de gouvernements-cultuur tot onberekenbare gevolgen aanleiding zou geven. Men moge bepalen, dat er geene inbreuk mag gemaakt worden op de belangen der inlandsche bevolking, maar wie waarborgt de goede handhaving daarvan? Men weet toch, wat er wordt van de onmiddellijke tusschenkomst der hoofden, zoodra het Gouvernement zich aan de zaak ontrekt. Het is er dus z. i. verre af, dat de Rijkswetgever gewild heeft, dat de regeling van de gouvernemens-cultures zou moeten vergezeld gaan ook van die der vrije cultures. Art. 56 heeft vijf punten gesteld als zoo- vele voorwaarden, om de welvaart der bevolking te bevorderen, opdat al- zoo worde voorbereid eene regeling, steunende op vrijwillige overeenkom- sten, als overgang tot den toestand, waarbij de tusschenkomst van het Gou- vernement kan worden ontbeerd. Of het zelfs ooit mogelijk zal zijn de bij de gouvernements-cultures ingedeelde bevolking aan de vrije industrie over te laten, in dier voege, dat de uitkomsten, welke thans het cultuur- stelsel oplevert, kunnen behouden blijven, dit zal de toekomst moeten beslissen; maar zooveel is zeker, dat, zoolang al. 1—5 van art. 56 niet geheel zijn verwezenlijkt, het doel, in nº. 6 gesteld, niet te bereiken zal zijn. Dat was ook de verklaring, die de Regering destijds aan het artikel gegeven heeft.

Ook met betrekking tot het beginsel van uitbesteding loopen de gevoe- lens tusschen de voorstellers der motie en den Minister zeer uiteen. Men zegt: het stelsel moet strekken tot wering van begunstiging. Spreker antwoordt, dat het aangenomen stelsel is een stelsel van overgang; dat de verlenging van 10 jaren strekt, om die contracten vatbaar te maken voor uitbesteding, terwijl voor de nieuwe reeds het beginsel van uitbe- steding is aangenomen. Hij verwijst naar hetgeen hij reeds in zijne rede van 24 Februarij 1858 dienaangaande gezegd heeft; hoe door eene plotse- linge uitbesteding van alle contracten, vele personen schade zouden lij- den; hoe de belangen der bevolking er door gekrenkt zouden worden, en hoe, waar het beginsel soms is toegepast, tegemoetkomingen heb- ben moeten worden verleend. Met het oog op een en ander heeft het hem niet bevreemd, dat de Minister van Kolonien zich vooraf door eene proeve wil vergewissen, of het stelsel van uitbesteding aan het doel zou kunnen beantwoorden.

In het *tweede* gedeelte zijner rede gaat spreker over tot eene vergelij- king der regeling met art. 56, Reg.-Reglem. (Ook hier geven wij, bij het *niet goed verstaanbare* des sprekers, zoo veel mogelijk de hoofdtrekken terug). Op den voorgrond stelt hij, dat hier alleen sprake kan zijn van de toepassing der vijf eerste alinea's; zijnde de voorwaarden tot behoud der cultures, opdat worde voorbereid de latere toestand van al. 6. De eerste voorwaarde van art. 56 is, dat de cultures niet in den weg staan aan de teelt van genoegzame voedingsmiddelen. Het rapport meent, dat § 1 en 2 van de grondslagen der regeling, daarmede in strijd zouden zijn, en dat de regel zal zijn, dat de aanplant niet dessa'sgewijs geschiedt en dat veel meer dan een vijfde der sawa's voor de suikerteelt zal wor- den genomen. De strekking zijner opmerking dienaangaande is, dat hier veel zal afhangen van den aard der gewestelijke instellingen, terwijl van den anderen kant in het rapport is aangetoond, dat men bezwaar had tegen de beperking, dat van elk district slechts een vijfde voor de sui- kercultuur mag worden afgezonderd, omdat er districten zijn, waar die cultuur zeer voordeelig is voor de bevolking, en zooveel welvaart ver- spreidt, dat men er alle sawa's met suikerriet zou wenschen te beplanten. Een ander bezwaar was, dat de regeling strijdig zou zijn met nº. 4 van art. 56, voorschrijvende, dat de belooning der inlanders zoodanig zij, dat de gouvernements-cultures hun bij gelijken arbeid ten minste gelijke voor- deelen opleveren als de vrije teelt. Het rapport bevat daaromtrent eenige vergelijkende berekeningen van particuliere landen, die hij niet kan be- oordeelen; maar wel heeft ook hij berekeningen gezien, die tot eene te- genovergestelde uitkomst aanleiding geven, terwijl men tevens bij al der- gelijke zaken moet letten op verschil van omstandigheden. Overigens is het arbeidsloon sedert de invoering van het cultuurstelsel aanmerkelijk verhoogd, en ook bij de tegenwoordige regeling is wederom het plant- en snijloon ver- meerderd. Spreker maakt hier eene opmerking, waarvan de strekking is, om te doen uitkomen, dat die verhooging van plantloon invloed zal moe- ten uitoefenen op de prijzen der producten, in verband tot het loon, dat gegeven wordt in meer aan de Europesche markten nabijgelegen tropische gewesten. Hij juicht de verbetering van het loon toe; maar acht zich toch verpligt ten deze behoedzaamheid aan te raden. — De 5de alinea van art. 56 schrijft voor, dat zooveel doenlijk opgeheven worden de bezwa- ren, die na een opzettelijk onderzoek bij de cultures mogten blijken te bestaan. Daaraan is, volgens spreker, voldaan door de §§ 8, 10, 11 en 12. Het vooraf ingesteld onderzoek heeft het naauw verband doen in- zien tusschen de daar genomen voorzieningen en het voorschrift van al. 5, zoodat ook dit gedeelte der regeling in overeenstemming is met de voorschriften der wet. — Bij andere punten zal hij thans niet stilstaan, omdat deze reeds zijn toegelicht bij de memorie tot de regeling, of door de belangrijke rede van den Minister, gisteren gehouden.

En wat nu meer bijzonder de 10-jarige verlenging betreft, in verband met de daartegen ontwikkelde bezwaren in het rapport, de Minister heeft zich reeds beroepen op de billijkheid en de regtvaardigheid, vooral na de vroeger verleende preferentie. Spr. is geheel van dezelfde meening, en wijst ten dien aanzien andermaal op het gevoelen van den uitstekenden Staatsman, den heer J. C. Baud, die daaromtrent in zijne rede van 12 Dec. 1856 het navolgende zeide:

"Maar er is nog eene andere bedenking, hoofdzakelijk gerigt tegen het *nu reeds* uitbesteden van de geexpireerde contracten. Het is zeker, dat op die uitbesteding geen der contractanten gerekend heeft en wat men zeggen moge van de *schatten*, die — ik geloof met veel overdrijving — geacht worden door sommigen vergaderd te zijn, de Regering moet ook tegen- over hen billijk en regtvaardig zijn. Plotseling over te gaan tot eene regeling waarop men niet gerekend heeft noch heeft kunnen rekenen, acht ik onbillijk, inzonderheid omdat er zoo vele gevallen zijn, waarin de oorspronkelijke ondernemer niet meer in het bezit is van het contract, maar het verkocht heeft voor eene waarde rustende op de onderstelling, dat aan den bezitter verlenging zal worden toegestaan, des noods op an- dere voorwaarden. Aan al die berekeningen, aan al die handelingen zou de bodem worden ingeslagen, wanneer de Regering op eenmaal een stel- sel aannam, waarop men niet bedacht heeft kunnen zijn. Wil men tot uitbesteding overgaan, dan is de eenige regtvaardige weg om daartoe te geraken, dat men dit bepaaldelijk te kennen geve bij elke vernieuwing van een contract, maar het zal niet genoeg zijn dat dit worde uitgedrukt in algemeene termen, men zal ook in eenige bijzonderheden moeten tre- den, bijv., wat gebeuren zal met de fabriek wanneer de contractant, als gevolg der uitbesteding, door een ander wordt vervangen. Hij dient te weten wat er zal worden van het groote kapitaal, in de onderneming ge- stoken. De Regering mag ook, in haar eigen belang, den ouden contrac- tant niet in de positie brengen van eene fabriek te bezitten, waarvan hij geen gebruik kan maken, omdat het contract hem is ontglipt. Zij mag den nieuwen contractant evenmin willen plaatsen in de stelling van een contract zonder fabriek te hebben. Beider positie zal, zonder speciale voorzieningen, zoo hoogst ongunstig wezen, dat ik wel vragen mag wie onder het stelsel van uitbesteding, door den spreker uit Almelo voorge- staan, zijn kapitaal in zoodanige suikerondernemingen zal willen wagen. Ik moet bekennen, dat het mij niet mogelijk zou zijn a priori de gelde- lijke waarde van zoodanige onderneming te bepalen, wanneer ik niet be- paaldelijk wist wat, na de expiratie van het contract, daarmede gebeuren zal.

"Wil men derhalve beter uitbesteden, dan moet niet alleen het beginsel van toekomstige uitbesteding in de loopende contracten opgenomen, maar ook in de bijzonderheden bepaald worden hoedanig die latere uitbesteding zal plaats hebben en op welke wijze het Gouvernement voor de positie van den bestaanden contractant zorgen zal. Zonder dit zou de uitbeste- ding in den hoogsten graad onregtvaardig en, in hare gevolgen, voor de Regering zelve schadelijk zijn."

Aan het slot zijner rede neemt spr. nu nog eenige punten op, naar aanleiding der algemeene beschouwingen, gisteren door den heer Duymaer van Twist ontwikkeld.

1º. Op de bedenking, dat er hier uitbreiding van het stelsel van dwang- arbeid zou plaats hebben, verwijst spr. naar de gronden, bereids in de Memorie van Toelichting aangevoerd, en toont aan, dat, hetgeen hier ge- schied is, geheel in overeenstemming is met de beginselen van den Graaf van den Bosch, nopens het cultuurstelsel.

2º. Tegen de bewering van benadeeling der inlandsche bevolking, stelt hij de verhooging van plant- en snijloon over.

3º. Op het bezwaar, geput uit art. 56, in verband tot art. 60, welk laatste artikel voorschrijft aanmoediging van handel, nijverheid en land- bouw, stelt hij zijne opvatting van dat art. 60, gegrond op de geschiedenis zijner daarstelling, dat namelijk dát art. 60 eene geheel andere soort van handel en industrie op het oog heeft dan art. 56. In dit laatste art. is kwestie van voorbereiding van iets, wat in art. 60 reeds bestaande toe- stand is. Art. 60 is veeleer eene tegenstelling van art. 56. Wel is waar heeft de heer van Twist zich ten dien aanzien ook beroepen op het ge- voelen van den heer Baud, een man, voor wien spr. steeds een gevoel van bewondering koestert, en zijne nagedachtenis steeds met eerbied ge- denkt; — maar ook deze staatsman was niet altijd geheel vrij in zijne keuze; had ook pia vota, die hij gaarne vervuld zou hebben gezien; maar bij diezelfde gelegenheid, waar hij deze althans in beginsel, aanprees, heeft hij er tevens op gewezen, welke vruchten het bestaande stelsel op- levert en dat, zoolang dit bestaat, het onmogelijk is den vrijen arbeid in te voeren. Tot staving daarvan wijst hij mede op eene vroegere rede- voering, waarin de onbewimpelde verklaring voorkomt, dat hij is voor eene ontwikkeling van het stelsel van van den Bosch binnen zekere grenzen.

4º. Stelt hij tegenover het gevoelen van den heer van Twist, dat de 5 eerste alinea's van art. 56 zouden zijn enuntiatief, — zijne meening, dat de aanhef van art. 56, de instandhouding der cultures, is imperatief. Bovendien, de daaropvolgende al. 1—5 moeten eerst uitgevoerd zijn om te komen tot het doel, in al. 6 beoogd. Zoolang de waarborgen nog niet bestaan, in die eerste zinsnede opgenomen, kan de vrije arbeid nog niet worden ingevoerd. Hij heeft ook door geen der sprekers eenig denk- beeld hooren uiten, om buiten de eerste 5 alinea's het einddoel in art. 6 te kunnen verwezenlijken.

Bij het einde van dit betoog, maakt spr. gaarne de woorden tot de zijne, welke de Minister in zijne hoogst merkwaardige rede van gisteren heeft gebezigd, daar waar hij wees op het groote belang onzer kolonien voor het tegenwoordige en voor de toekomst en op het behoud van de voordeelen, welke zij voor onzen handel en scheepvaart opleveren. Vraagt men hem nu ten slotte, of hij alle bepalingen der regeling goedkeurt, hij zou aarzelen dit toestemmend te beantwoorden. Hij heeft zelfs eenige zeer gewigtige bedenkingen. Maar wanneer hij zich verplaatst in den toe- stand, waarin wij verkeeren, dan vereenigt hij zich gaarne met het ge- heel der regeling. Deze toch zal nieuwe krachten en prikkels geven aan de suiker-industrie. Zij zal voordeelig werken op onze financien. De voordeelen voor handel en scheepvaart blijven er door verzekerd. Ons financiewezen zal in goeden staat blijven, en daardoor alleen zal men het hoofd kunnen bieden aan de groote uitgaven, die in de laatste maanden zijn vastgesteld, en die niet zonder de koloniale baten kunnen gedaan worden. En als hij verder in aanmerking neemt, dat ook de belangen der inlandsche bevolking bij de regeling zeer zijn gebaat, nadat haar toe- stand reeds merkbaar verbeterd was, blijkbaar uit de steeds toenemende cultuur, — dan zijn dat voor hem zoo vele redenen, om zich met de re- geling te vereenigen.

De Heer VAN LIJNDEN vraagt het woord enkel om naar aanleiding van eene en andere zinsnede in het verslag zijne beschouwingen in het mid- den te brengen. Hij zal niet spreken over de niet-aanvulling van de com- missie, waaruit twee leden afwezig zijn; z. i. ware die aanvulling echter, in het belang der commissie zelve, noodzakelijk geweest, want men heeft nu een rapport van de overgeblevene meerderheid; de opinie van de min- derheid is wel vermeld, maar de vraag blijft: is het gevoelen der minder- heid met juistheid weêrgegeven? Hij betwijfelt dit, want waarom hebben die twee leden het verslag niet geteekend. Hij betreurt dus het besluit der Kamer om de commissie niet aan te vullen. Ook de toon van het rapport verdient opmerking. Het is z. i. niet de toon van bedaardheid, meer de toon van hartstogt die daarin heerscht. De steller van het rap- port is blijkbaar uitgegaan van een bepaald punt, van eene vooraf opge- vatte meening; want op apodictischen toon wordt voor bewezen aan- genomen, wat juist betwist wordt, wat uist bewezen moest worden. Zoo leest men bijv. dat de ondervinding de behoefte aangetoond heeft van de regeling *bij de wet;* neen, er is wel behoefte aan regeling, maar het is niet gebleken dat dit *bij wet* moet geschieden, dit blijkt niet uit de onder- vinding. Ook heerscht er zekere opgewondenheid in den toon van het verslag en daardoor vervalt men in tegenstrijdigheden. Spr. brengt als voor- beeld bij wat op pag. 9 gezegd wordt: de arbeid wordt daardoor grenze- loos verzwaard. De landbouwers moeten zich naar de suikervelden bege- ven, die daardoor dikwijls op groote afstanden van hunne woningen ver- wijderd liggen. Wederkeerig worden hun sawah's, tot andere dessa's be- hoorende, almede meestal op groote afstanden van hunne woningen ge- legen, tot het verbouwen hunner voedingsmiddelen (padie en tweede ge- wassen) aangewezen. Waar is, vraagt Spr., hier het bewijs: Ligt het niet in de verbeelding van den rapporteur? Dan volgt: "op die wijze kan het niet anders of de cultuur dezer laatste moet er onder lijden en ver- waarloosd worden. Groote verwarring en allerlei verkeerdheden en mis- bruiken moeten daardoor ontstaan. Immers het is *onmogelijk* regelen te stellen voor deze wisseling en ruiling van sawah's der verschillende dessa's onderling." Waarom is dit onmogelijk? Dit is toch zeker niet gebleken door de ondervinding. Op dezelfde pagina staat er de meening van de minderheid dan ook tegenover; deze zegt: "Er zijn districten, vooral in den zoogenaamden Oosthoek van Java, waar de suikercultuur zóó voordeelig is voor de bevolking en zooveel welvaart verspreidt, dat men er alle sawahs met suikerriet zou wenschen te beplanten. Er zal dan rijst wor- den ingevoerd, welke de bevolking kan koopen, omdat zij veel meer met de suikercultuur verdient, dan met de padie-cultuur mogelijk is. Nu reeds heeft er in Soerabaija een belangrijke invoer van rijstplaats, welke de be- volking koopt van hare verdiensten bij de suikercultuur." Dat is een feit, en daar de meerderheid dit niet ontkend heeft, houdt Spr. het juist voor bewezen.

Op bladz. 15, nº. 3, 2de alinea, leest spreker: "De gronden, die de re- gering alzoo aanvoert tot hare verdediging van haren tegen den vrijen arbeid reagerenden maatregel, zijn in geenen deele afdoende." Men noemt dus een maatregel tot uitvoering van het regerings-reglement stoutweg reactie tegen vrijen arbeid. Het is alsof art. 56 van het Reg.-Regl. niet bestond, of wel aldus luidde: "De Gouverneur-Generaal zorgt, dat de op hoog gezag ingestelde gouvernements-cultures worden in stand gehouden door vrijen arbeid te stellen in de plaats van het bestaande." De meer- derheid keurde echter de bepaling goed, blijkens de slot-alinea van dat- zelfde nº. 3, alwaar men leest: "De meerderheid keurde echter de bepa- ling der regering goed, en wees op de moeijelijkheid, die voor de beta- ling der bevolking, welke bij de cultures ingedeeld, uit eene bewerking uit dezelfde fabriek van riet uit zoogenaamden vrijen aanplant moet voortvloeijen. Haar kan in dat geval het haar toekomende onmogelijk worden verzekerd, want het zal bijna niet doenlijk zijn, te waken, dat de eerste soort van riet niet voor de laatste doorga."

Op bladz. 17 vindt men weder eene zeer opgewonden phrase: "En wat," leest men daar, "is er nu van die toezegging van preferentie? Dat s eene gouvernementshandeling zoo onverantwoordelijk, zoo onverdedig- baar, dat, afgescheiden van alle andere argumenten, door haar alleen de noodzakelijkheid van de tusschenkomst der wetgevende magt in het stel- len van regelen voor de uitgifte van cultuurcontracten voldoende wordt bewezen. Nadat reeds aan de Tweede Kamer door den Minister van Ko- lonien toezegging was gegeven tot hervorming van het cultuur-contracten- stelsel, bragt dezelfde Minister uit eigen beweging deze, elke hervorming belemmerende en voor den staat zoo hoogst bezwarende voorwaarde in de contracten, die verlengd werden." Tegen die uitdrukking: "elke her- vorming belemmerende en voor den staat zoo hoogst bezwarende voor- waarde," staat over de regeling door den Minister, die inderdaad eene hervorming daarstelt. Nu kan spreker wel bevroeden, wat de reden is der preferentie hier bedoeld, maar nu zij eenmaal gegeven is, nu vorde- ren ook billijkheid en eerlijkheid, dat men er getrouw aan blijve en dat men hen, die de preferentie gekregen hebben, niet bedriegt. Wilde men dat niet, dan zou het zijn: *virtus post nummos.*

Wat nu de conclusie betreft, deze acht spreker niet juist en niet pas- send op de premissen. De conclusie nº. 1 luidt aldus: "De Kamer, na kennis genomen te hebben van de algemeene grondslagen, naar welke de gouvernements-suikercultuur, alsmede de fabricatie van suiker op Java wordt in stand gehouden," *handhaafd* haar besluit van 11 Mei jl., waarbij zij heeft verklaard van oordeel te zijn, dat er behoefte bestaat om de re- gels voor de uitgifte van cultuur-contracten in Nederlandsch-Indie te stel- ler door de wet! Spreker meent dat de kennisneming van de stukken wel leiden kan tot de erkenning dat *andere* algemeene grondslagen noo- dig zijn, maar niet noodzakelijk, dat het *bij de wet* moet geschieden. Zulk eene gevolgtrekking kan niet uit een zeer logisch hoofd ontsproten zijn. Op het eerste punt is hij het geheel eens met de meerderheid der Com- missie, uitgedrukt op pag. 3 van het rapport, alwaar hij leest: "De vraag of een onderwerp bij de wet moet geregeld worden is alleen afhankelijk van de vraag of er *behoefte* bestaat aan wettelijke regeling; van geene an- dere. Wat ook de wet bepale, zij wordt altijd beheerrcht door de Grond- wet, en de Grondwet schrijft in art. 59 voor: "Andere onderwerpen, deze kolonien, en bezittingen betreffende, worden door de wet geregeld zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan." De vraag is dus alleen of er be- hoefte bestaat om de uitgifte van cultuur-contracten bij de wet te regelen." Dat nu, zegt Spreker, is de eigenlijke kwestie; maar wat er nu volgt is veel minder juist: "Bovendien" leest hij toch verder, "hebben de drie takken van de wetgevende magt bij de vaststelling van het regerings-reglement, reeds door art. 56 te kennen gegeven dat er behoefte bestaat aan het stellen van regelen voor het cultuur-stelsel in het algemeen. Nu is er alleen eene aanvulling of toevoeging noodig van de regelen, die in dat artikel zijn ge- steld." Neen, want bij dat artikel is alleen uitgemaakt de instandhouding der op hoog gezag ingestelde cultures door den Gouverneur-Generaal in overeenstemming met de bevelen des Konings. Spreker wenscht alleen te protesteren tegen de bedoelde uitlegging aan artikel 59 der Grondwet gegeven. Z. i., is die bepaling *limitatief.* De regel is *niet regelen* door de wetgevende magt, de exceptie is *regelen* wat in artikel 59 vermeld is. De discussien over de Grondwets-herziening hebben hem die overtuiging geschonken, en eene uitspraak der Tweede Kamer, al is die twee of drie malen gehandhaafd, kan daarin geene verandering brengen. Spreker is dus verpligt tegen de conclusie te stemmen. De heer Duymaer van Twist heeft gisteren de discussie gebragt op het terrein van den vrijen arbeid. Z. i. heeft die spreker zich eenigzins aan overdrijving schuldig gemaakt, en alle overdrijving, ook van vrijen arbeid, is gevaarlijk. Bij voorbeeld in het rapport staat o. a., dat al het kwaad ligt in de cultuur-procenten. Maar zal het cultuur-stelsel dan kunnen werken zonder cultuur-procenten als belooning voor de inlandsche hoofden? Neen het kwaad zit in de *overdrijving* van de cultuur-procenten. Ten slotte moet spreker opkomen tegen hetgeen de Minister van Kolonien gezegd heeft, dat als de Kamer de conclusie aannam, zij het bewijs zou geven, dat zij den vrijen arbeid voorstond; dat betwist hij; die uitlegging is onjuist, is gevaarlijk.

Na de gewone pauze zegt de VOORZITTER, dat eenige dagen geleden door de commissie van rapporteurs het eindverslag is uitgebragt over het wetsontwerp nopens eene nieuwe regterlijke inrigting. Hij stelt voor de beraadslagingen over dit wetsontwerp te bepalen op Dingsdag, 23 October aanstaande.

De heer IDSERDA stelt voor die discussie eerst te doen aanvangen op den 7den November a. s., ten einde de Regering in de gelegenheid te stellen de voorloopige verslagen omtrent de begrooting te beantwoorden.

De heer HUGENHOLTZ verklaart zich tegen dit voorstel. De Kamer heeft vroeger de beraadslagingen uitgesteld tot na de behandeling der begroo- ting in de sectien. Om consequent te zijn moet zij thans tot de behan- deling overgaan. Ten andere is hij ook voor eene spoedige beraadslaging met het oog op het reces dat slechts van korten duur zal zijn. Hij ver- wacht ook dat die beraadslagingen 14 dagen of drie weken zullen duren: daarna wenscht men ook nog het koloniaal batig slot te behandelen. En als men nu de discussien over de begrooting zoo laat zal doen plaats heb- ben, dan zal men weder eene herhaling hebben van de klagten der Eerste Kamer, over de late aanbieding der begrooting. Op al deze gronden is hij voor het voorstel van den Voorzitter.

De heer VAN HOËVELL is ook voor het voorstel van den Voorzitter. Hij heeft vroeger voorgesteld de verdaging der beraadslagingen, op grond dat daardoor niets zou worden verloren, zoo men slechts in de plaats van een reces, de regterlijke organisatie behandelde. Hij acht zich verpligt zijne argumenten van toen te handhaven. Bovendien het laatste argument van den vorigen spreker is volkomen waar. Dikwerf heeft de Eerste Ka- mer geklaagd dat de begrootingswetten bij haar zoo laat werden ingediend. Het is onze pligt die klagt te doen ophouden. Hij betwijfelt het of, wanneer de Kamer eerst den 7den November met de behandeling der regterlijke organisatie aanvangt, er dan nog behoorlijke tijd zal zijn voor de behandeling der begrooting, zoowel hier als in de Eerste Kamer. Hij verwacht ook dat deze begrooting nog al veel tijd zal vorderen en dat vele leden met hem bij die gelegenheid een hartelijk woord met den Mi- nister zullen willen spreken. Hij moet zich dus nu vooral verklaren tegen een late behandeling der begrooting, en is daarom voor het voorstel des Voorzitters.

De VOORZITTER brengt thans in stemming zijn voorstel om de beraad- slagingen te doen plaats hebben op 23 October. De leden die daar tegen stemmen, worden geacht te zijn voor het voorstel van den heer Idserda.

Het voorstel des Voorzitters wordt *verworpen* met 30 tegen 29 stemmen.

Voor de heeren: de Bieberstein, van Voorthuysen, van Franck, Poort- man, Betz, Storm van 's Gravesande, van Bosse, Elout, Thorbecke, Dul- lert, van der Linden, Begram, Heemskerk, Kingma, Mijer, van Hoëvell, van Heukelom, Hoynck van Papendrecht, Wintgens, Hugenholtz, Cool, Olivier, Delprat, van Twist, Blussé, Taets van Amerongen, Gevers Dey- noot, de Voorzitter en.....

Tegen de heeren: Mensonides, Jespers, de Raadt, Dommer, Luyben, Idserda, Kerstens, Kien, van Nispen, van Lijnden, Beens, Nolthenius, Schimmelpenninck, Hoffman, van Asch van Wijck, van Diggelen, de

Brauw, Strens, Meeussen, Reinders, Meylink, Anemaet, Heemskerk Azn., de Lom de Berg, van Goltstein, Lycklama, van der Veen, van Forcest, Hoekwater en Zylker.

Mitsdien is besloten de beraadslagingen over het wetsontwerp nopens de nieuwe regterlijke inrigting te doen plaats hebben op 7 November a. s.

Hierop worden de beraadslagingen over de conclusie nopens de suikercontracten hervat.

De heer DE BRAUW zal zich niet begeven in eene discussie omtrent de vraagpunten in het verslag behandeld, maar heeft alleen het woord gevraagd om te rectificeren een feit, waaromtrent hij in staat is rectificatie te geven op eene assertie van den heer van Hoëvell. De Minister heeft in zijne rede van gisteren niet ten onregte geklaagd, dat het verslag der commissie hem niet vooraf is toegezonden, om deswege schriftelijke inlichtingen te geven. De heer van Hoëvell heeft hierop gisteren geantwoord dat bij het drukpers-reglement dezelfde weg is gevolgd. Dat is eene dwaling. Bij de behandeling van dat drukpers-reglement is eene geheel andere wijze gevolgd. Het reglement werd in handen gesteld eener commissie, die den 6den Maart 1857 verslag uitbragt. Maar die commissie heeft toen niet dadelijk eene conclusie voorgesteld tot afkeuring, maar zij heeft al de bezwaren in het verslag opgegeven en begrepen dat het billijk was hier het *audi et alteram partem* te volgen. Zij stelde dus voor het verslag aan den Minister van Kolonien te verzenden, om daarop te antwoorden. Zoo hij zich wel herinnert werd de Kamer toen tot dat besluit geleid uit overweging dat daar waar schriftelijke bezwaren zijn, ook schriftelijke verdediging moet plaats hebben, dewijl anders de voordeelen niet gelijk stonden. Het is toch zeker, dat wanneer men bezwaren in geschrifte voor zich heeft, zij altijd veel meer kracht hebben dan eene mondelinge verdediging. De Minister heeft toen eene nadere nota van inlichting gegeven, die in handen derzelfde commissie is gesteld, welke toen een nader verslag heeft uitgebragt. In die nota werden alle bezwaren beantwoord. Daar werd dus met kennis van zaken beslist, en men kan dus niet zeggen dat toen uit het oog is verloren het *audi et alteram partem*. Spreker had wel gewenscht dat hier dezelfde weg ware gevolgd en de Minister in de gelegenheid ware gesteld zijne bezwaren tegen het verslag ook schriftelijk te doen kennen. Daardoor ware voldaan aan de eischen der billijkheid. Hij heeft gemeend dit te moeten in het midden brengen tot rectificatie van het gezegde van den heer van Hoëvell.

De heer MACKAY wenscht slechts kortelijk aan te vullen wat door den heer van Lynden is gezegd. De Minister zeide gisteren, dat hij, die voor de conclusie stemde, was voor het beginsel van vrijen arbeid zoo als het door den heer van Twist was ontwikkeld, en dus tegen 's Ministers stelsel. Spreker gelooft, dat dit punt van uitgang van den Minister niet juist is. De Kamer heeft eenmaal beslist, dat deze zaak bij de wet behoort geregeld te worden. Dus naar het inzien der Kamer bestaat daaraan behoefte. De Minister zegt neen, die behoefte van regeling bij de wet bestaat niet. De Kamer ziet nu wat door den Minister is gedaan en het resultaat daarvan is, dat zij bij haar gevoelen blijft. Nu kan men voor de conclusie stemmen zonder dat men daardoor zegt dat de regeling van den Minister slecht is, en men kan er tegen stemmen zonder daarom die regeling goed te keuren. Hij heeft gemeend dit te moeten doen opmerken, ten einde uit de stemming geen verkeerd gevolg worde getrokken. Spr. wenscht alleen twee zaken te zeggen. In de eerste plaats had hij liever gezien dat, wanneer men deze zaak regelde, dit niet geschiedde bij lastgeving, maar bij de wet. En ten tweede wenscht hij kortelijk na te gaan in welken zin en geest het Regerings-reglement is aangenomen. Op welk standpunt stond men toen; op welk standpunt had de regering ons toen gebragt? Het denkbeeld was toen: vrije cultuur naast dwangcultuur; last op den Gouverneur-Generaal, om bij behoud van dwangcultuur over te gaan tot de vrije cultuur. Dit beginsel werd zelfs in de laatste memorie van beantwoording zeer sterk voorop gezet. Nu eerbiedigt hij volkomen het gevoelen van hen, die zeggen: het is onmogelijk beide stelsels naast elkaâr te volgen; hij heeft met de meeste aandacht naar de wederzijdsch ontwikkelde gevoelens geluisterd. Hij acht deze discussie van het hoogste gewigt, maar hij gelooft ook, dat de Kamer bevoegd is aan de Regering te vragen: wat hebt gij gedaan tot ontwikkeling van het stelsel van vrijen arbeid? Bij het nemen van een besluit mag de Kamer niet uit het oog verliezen wat bij de behandeling van het Regerings-reglement in officiele stukken is gezegd.

De heer HEEMSKERK AZN., ofschoon zich in de hoofdzaak vereenigende met hetgeen door den heer Mackay is aangevoerd, wenscht toch een enkel woord te zeggen, omdat er een waas van dubbelzinnigheid over deze beslissing is verspreid. Die dubbelzinnigheid ligt in de vreemde redactie door de Commissie aan de conclusie gegeven. Zij stelt in de eerste plaats voor: "De Kamer.... *handhaaft* haar besluit van 11 Mei jl., enz." Wat beteekent hier het woord *handhaaft*? De Minister van Koloniën heeft gisteren gezegd dat hij aan dit besluit niet gebonden was, maar voor ons echter wil *handhaven* zeggen: zorg voor de uitvoering, doch dit kan hier het geval niet zijn, want ons besluit is niet een besluit dat naar buiten kan werken; de Kamer is niet bij magte er zelve uitvoering aan te geven. Maar de conclusie kan ook eene andere beteekenis hebben, namelijk dat de Kamer, ook *na* de regeling bij Koninklijk besluit, *handhaaft* haar gevoelen, dat er toch nog eene wet nopens die regeling moet vastgesteld worden. Dat verschil is practisch zeer groot. Spreker heeft in der tijd zijne stem aan de motie van den heer Wintgens gegeven, doch niet eerder dan na de explicatie daaraan door dien heer gegeven, namelijk dat, bij het ontbreken van regelen, er regels moesten gesteld worden bij de wet, omtrent de wijze van uitbesteding en het doen ophouden van gunst. Sedert heeft de Minister zich echter aan dat votum niet gestoord, en eene regeling ingevoerd en, ingevolge de eerste alinea van art. 56 aan den Gouverneur-Generaal gegeven nopens de uitgifte van cultuur-contracten. Nu is het eene geheel andere zaak geworden. Als nu werd voorgesteld de regeling bij de wet, dan zouden bij de wet die algemeene grondslagen op nieuw moeten worden vastgesteld. Het is hier dus eene geheel andere kwestie, dan wanneer de zaak niet ware geregeld. Daarbij komt de kwestie van goede trouw in de handelingen der Regering van Nederlandsch Indië. Het is hier een fait accompli. Aan de belanghebbenden is gegeven het vooruitzigt van contracts-verlenging; er is een termijn gesteld tot 1 Mei 1861, of men de nieuwe voorwaarde wil aannemen of niet. Er zijn er die er gebruik van willen maken, anderen niet. Zal men nu op die regten inbreuk maken en het votum der Kamer de strekking hebben, dat het reglement weder moet worden herzien; zal men alles weder op losse schroeven stellen? Spreker acht dit hoogst gevaarlijk. Hij hoopt dus dat de explicatie der Commissie deze zal zijn: dat de Kamer de regeling, zoo als die geschied is, niet zoo goed acht en dus meent, even als den 11den Mei, dat deze zaak bij de wet had moeten zijn geregeld. Er bestaat ook een groot verschil van gevoelen tusschen de heeren Duymaer en van Nispen. De heer van Nispen zeide nog hetzelfde idée te hebben als bij de motie van den heer Wintgens op 11 Mei, terwijl in het verslag op de invoering der vrije cultuur wordt aangedrongen. Nu heeft hij dezen morgen door den heer Mijer hooren zeggen dat die invoering van vrijen arbeid niet kan geschieden zonder dat er eerst eene maatschappelijke hervorming plaats hebbe. Maar spreker acht eene zoodanige hervorming vago hoogst gevaarlijk. Het kan zijn dat deze beschouwingen hem leiden tot eene tegenovergestelde verklaring als door den heer Voorthuijsen is afgelegd. Die spreker was in Mei tegen de motie, en is nu voor de conclusie op staathuishoudkundige gronden. Spreker was in Mei voor de motie, maar zou nu, wanneer hem de verlangde inlichtingen ontbreken, misschien tegen de conclusie stemmen. Men moet toch niet vergeten dat alle menschelijke daden niet naar de regelen der staathuishoudkunde kunnen worden beoordeeld. Het is toch een feit dat het moederland behoefte heeft aan de koloniale geldmiddelen; het is een feit dat voor de emancipatie ook gerekend wordt op die hulpbronnen. Men moge dit betreuren, maar het zijn feiten waarop moet worden acht geslagen en die men niet geheel mag verwaarloozen. Nu hij toch op staathuishoudkundig gebied is, wenscht hij uit dit oogpunt eenige inlichtingen aan de Commissie te vragen. Het is een staathuishoudkundig feit dat vermeerdering van werktuigen voor den landbouw altijd een gunstigen invloed uitoefent op het lot van den arbeider. Hoe is nu met dat stelsel te rijmen de scherpe critiek op blz. 14 van het rapport der Commissie tegen de aanwijzing door het Gouvernement van het benoodigd werktuig voor de vermaling van het riet door stoomkracht. Waar de Commissie het belang van den Inlander op den voorgrond stelt, is het eene staathuishoudkundige inconsequentie als zij de hulp van het gouvernement bestrijdt. — Ook de kwestie van het plantloon is voor spreker, uit een staathuishoudkundig oogpunt, een vreemd raadsel. — In § 27, nº. 3, wordt de onderneming gegund aan hem die de toekomstige suikerproductie op het hoogste cijfer raamt. Nu gelooft spreker dat het eene staathuishoudkundige waarheid is, dat de nationale rijkdom op den duur vermeerdert door vermeerdering van productie. Evenwel ziet hij dat de Commissie van een tegenovergesteld gevoelen uitgaat. Zij keurt het af dat de Regering bij de uitbesteding niet gevraagd heeft wie het goedkoopste levert. Spreker kan die stelling niet met de staathuishoudkundige gronden vereenigen, want dan zou het gouvernement slechts moeten winnen door speculatie. Hij wenscht omtrent deze en andere punten nadere inlichting te ontvangen.

De heer WINTGENS zal voor de conclusie der Commissie stemmen, maar hij zal de uitlegging geven in welken zin hij dit doet. Zoo hij voor stemt, dan heeft dit geene andere beteekenis dan in Mei jl. De woorden toen gebruikt, zijn nog geldig. Voor hem is de vraag alleen: moeten de cultuur-contracten alleen bij gunst worden uitgegeven, of alleen naar regels bij de wet gesteld. Dat is nog zijn denkbeeld en daarvan is hij door het thans aangevoerde niet terug gebragt. Hij heeft gezegd te wenschen regelen bij de wet; vaste bepaling, en daar blijft hij bij. Nu hebben wij slechts regelen, geen waarborg hoegenaamd; het zijn regelen die morgen kunnen worden teruggenomen. Hij wenscht regeling bij de wet en kan zich zeer goed voorstellen eene wet van algemeene beginselen, die later bij Koninklijk Besluit kunnen worden uitgebreid. Voor hem is de vraag niet van aard veranderd, hij geeft er nog dezelfde beteekenis aan als vroeger.

De MINISTER VAN KOLONIEN zegt dat, uit hetgeen door onderscheidene leden is aangevoerd, hij opmaakt dat hij zich gisteren in zijne laatste rede nopens de beteekenis van het votum niet juist heeft uitgedrukt. Zijne bedoeling is geweest dat die leden die voor de conclusie stemden op de gronden door den heer Duymaer ontwikkeld, implicite op den weg van vrijen arbeid waren. Heeft hij zich gisteren niet duidelijk uitgedrukt, na zoo lang aan het woord te zijn geweest, mag hij de indulgentie der Kamer wel inroepen. De Minister weet wel dat verschillende doeleinden hebben geleid tot de aanneming der motie. De heer Wintgens verlangde slechts regelen voor de uitgifte, de heer van Nispen ook, maar voegde er andere redenen bij, terwijl de heer van Twist die regeling verlangde omdat daarbij tegelijk het stelsel van vrijen arbeid zou worden geregeld. Hierover wenscht hij zich thans niet uit te laten, omdat hij deze conclusie beschouwt afgescheiden èn van de algemeene rigting van het koloniaal beheer, èn van den vrijen arbeid. Hij zal daarom thans den heer van Twist op dat terrein niet volgen, maar wachten tot de volgende gelegenheid. Hij zegt den heer Heemskerk dank voor de wijze waarop hij het verschillend standpunt heeft doen uitkomen, en herhaalt dat hij dubbel verlangt dat de Kamer thans het initiatief neme.

De heer VAN HEUKELOM herinnert, dat de Kamer in Mei jl. hare meening heeft kenbaar gemaakt, dat de regeling van de zaak der suikercontracten bij de wet moest plaats vinden. Hij vat de bedoeling van de conclusie van het thans aanhangig verslag zoodanig op dat de Kamer bij haar vroeger blootgelegd gevoelen blijft volharden. Nu had hij gaarne gewenscht, dat de kwestie van den vrijen arbeid buiten deze discussie ware gebleven. Het spreekt van zelf, dat de Commissie in haar rapport in détails moest treden, maar de Kamer behoeft zich met die détails niet in te laten. Zij heeft geoordeeld, dat er nopens deze zaak regels moesten worden gesteld *bij de wet*, en als de Kamer dit handhaaft, dan gaat zij niet verder en laat zich over de détails niet uit. Met de vaststelling van regels *bij de wet* vereenigt hij zich volkomen. Elke andere regeling mist vastheid, zekerheid en waarborg. Spr. wil gevrijwaard wezen dat de tegenwoordige of een andere Minister later wederom geene andere voorwaarden stelt, geene andere regeling bepaalt, waarop de cultuur-contracten zullen worden uitgegeven. Hij wil verzekerd zijn, dat niet aan enkele contractanten bij voorkeur het uitzigt op verlenging van hunne contracten gegeven wordt. Het is eene onjuiste voorstelling dat men geene uitvoering zou willen geven aan toezeggingen door de Regering gedaan, maar er moet waarborg en zekerheid bestaan, dat de Regering bij de uitgifte van contracten niet anders kunne handelen, dan naar regelen bij de wet vastgesteld. Uit dien hoofde en in dien zin stemt hij *voor* de conclusie van het rapport der Commissie.

De heer VAN HOËVELL acht zich verpligt uit naam van de Commissie eenige inlichtingen en antwoorden te geven. Op den voorgrond zegt hij, dat in de rede van het lid uit Zwolle zoo velerlei zaken zijn behandeld, dat om eene grondige discussie over al die punten te voeren, eene splitsing van deze beraadslaging noodig zijn zou. Hij zal zich echter zooveel mogelijk tot de zaak in discussie bepalen. Dat lid heeft de oplossing van het raadsel gevraagd, als het voorstel der Commissie wordt aangenomen. Wordt het aangenomen, dan blijkt er verschil tusschen den Minister en de Kamer te bestaan. Nu kan de oplossing van dat verschil op onderscheidene wijzen plaats vinden. Het ligt in den aard van de zaak, dat, als de Minister het met de Kamer niet eens is, en wanneer zijne overtuiging niet medebrengt, dat er regels *bij de wet* moeten worden vastgesteld, de Minister een beroep kan doen waar het noodig mogt zijn, of hij kan zijne plaats aan een ander inruimen. En nu gelooft spr., dat geen nieuw Minister zal optreden zonder vooraf zoodanig beroep te doen, of het met de Kamer eens te zijn. Hij zal niet spreken over art. 56, Regerings-reglement. Zijne opvatting van dat art. stemt geheel overeen met hetgeen de heer Duymaer van Twist gisteren dienaangaande heeft gezegd, maar hij meent, dat, hoe men ook over dat art. denkt, dit niets afdoet op de beslissing van de voorgedragene conclusie; deze strekt toch daartoe, dat de Kamer haar besluit, in Mei jl. genomen, handhave, dat naar haar oordeel er behoefte bestaat tot regeling van de uitgifte der cultuur-contracten *bij de wet*. Zoo eenmaal die wet werd aangeboden, dan zou men haar moeten toetsen aan het bedoelde art. 56; maar die vraag nopens art. 56 staat niet in verband tot de voorgestelde conclusie. Als hij zich het stelsel door den heer Mijer ontwikkeld, goed voor den geest stelt, dan komt het eigenlijk daarop neder: geen vrije arbeid, geene particuliere industrie in Indie, omdat de twee stelsels, vrijheid en dwang, tegelijkertijd onbestaanbaar zijn. Teregt heeft een lid uit Arnhem opgemerkt, dat die voorstelling in strijd is met hetgeen bij de vaststelling van het Regeringsreglement heeft plaats gehad. Het komt hem zelfs voor, dat het geachte lid uit Zwolle betrekkelijk het stelsel van dwang verder gaat dan eenig lid der Kamer.

En nu heeft dat lid zich wel beroepen op het gezag van den heer J. C. Baud, maar is die geachte staatsman wel ooit zoover gegaan als dat lid? Hij durft zich in dit opzigt op al de leden der Kamer beroepen. Wel heeft het lid uit Zwolle tot staving van zijne meening aangehaald eene rede in 1844 door den heer Baud gehouden, maar spreker meent zich te mogen beroepen op de rede van dien staatsman, in het verslag der Commissie aangehaald, kort voor zijn dood gehouden, waarin deze op de duidelijkste wijs het stelsel heeft ontwikkeld: handhaving van den dwangarbeid zoolang dit noodig en onvermijdelijk zijn zou, maar geene uitbreiding van dat stelsel, en elk nieuw contract moest steunen op het beginsel van vrijen arbeid. Die woorden, die houding van den heer J. C. Baud op het einde van zijne loopbaan, stelt hij over tegen de aanhaling door het lid uit Zwolle van de rede van 1844. Elk nieuw contract moest gegrondvest zijn op het stelsel van geheel vrijen arbeid, daar er anders in strijd met de beginselen van het Regerings-Reglement zou worden gehandeld. Het lid uit Zwolle heeft zich ook beroepen op het gebeurde in 1818 toen hetzelfde vrije stelsel op Java was aangenomen, en heeft gevraagd welke de gevolgen daarvan geweest zijn. Spreker heeft die herinnering met genoegen vernomen. Het is waar, het stelsel was in de wet gelegen, de Gouverneur-Generaal heeft het afgekondigd, maar de gevolgen daarvan zijn te wijten aan de tegenwerking die het heeft ondervonden.

En op welken grond geschiedde dit? Omdat er 200,000 picols koffij door de vrije onderneming weldra aan de markt zouden worden gebragt, waardoor de prijzen zouden worden gedrukt en de gouvernements-cultuur, naar men vreesde, geknakt. Juist het toen gebeurde kan hij als een bewijs bijbrengen tot afkeuring van hetgeen nu geschiedt, want toen de vrije cultuur vruchten begon te dragen, sloeg men er de doodende hand aan. — Spreker behandelt hierop verschillende punten door den heer Mijer besproken. Hij verdedigt daarbij het rapport der Commissie en toont aan, dat het dwangstelsel de ontwikkeling van den vrijen arbeid tegenhoudt. Hij beantwoordt vervolgens den heer van Lynden, die het verslag op heftige wijze heeft aangevallen, en daar spreker de steller van dat verslag is, moet hij zich dat aantrekken, omdat dat lid hem bepaald zou hebben willen treffen als hij op dat punt treffbaar was. Dat lid heeft verscheidene epitheta op elkander gestapeld, om een krans voor het rapport te vlechten: het was partijdig, apodictisch, hartstogtelijk, enz. Wat den toon van het rapport betreft, niemand is meester van zijn toon. Dat lid noemt dien toon hard en hartstogtelijk, en nu is het de vraag, als dat lid zijn toon gebruikt had, zou dan het rapport waarschijnlijk zwakker zijn gesteld geweest? Intusschen hebben de aanhalingen door dat lid uit het rapport gedaan, hem niet van de gegrondheid dier klagten overtuigd. De uitdrukking, "dat de ondervinding het geleerd had," was apodictisch; maar dat lid vergeet geheel en al, al hetgeen er bijgevoegd was om dat gevoelen te staven. Het verslag was vol tegenstrijdigheden, maar het bewijs voor die stelling ontbrak. En wat het lid aanhaalde kan niet opgaan, omdat de bewijzen voor de stelling onmiddellijk in het verslag volgen. Ook heeft dat lid gevraagd, waar het bewijs is, dat de sawah's op zoo groote afstanden van elkander gelegen zijn? Wel dat bewijs is te vinden op Java. Geene stelling wordt in het verslag opgenomen, of er volgt onmiddellijk op, op welke gronden zij steunt.

Wat aangaat de opmerking van den heer de Brauw dat de Spr. gisteren zich ten onregte heeft beroepen op het gebeurde bij het drukpers-reglement, want dat de commissie toen den vroegeren Minister van Kolonien in de gelegenheid stelde schriftelijk op haar verslag te antwoorden, zegt Spr. dat het volkomen juist is dat de toenmalige Minister op het eerste verslag der commissie schriftelijk heeft geantwoord, omdat die commissie inlichtingen noodig en verlangd had, maar daarop is gevolgd een zeer uitvoerig verslag der commissie, dat als eindverslag kan worden aangemerkt, en dat niet meer aan den Minister van kolonien werd verzonden. De tegenwoordige commissie heeft geene meerdere inlichtingen van den Minister noodig geoordeeld, zoodat zij zich tot een enkel rapport heeft kunnen bepalen. Er bestaat alzoo inderdaad geen verschil tusschen toen en nu; het eindverslag is evenmin aan den Minister gezonden als het door de commissie over het drukpers-reglement plaats vond. Ten slotte acht hij zich verpligt nog eene opheldering te geven aan den heer Heemskerk Az. en aan andere leden, die de strekking van de conclusie nader wenschen toegelicht te zien. Gemeld lid wist eigenlijk niet wat het woord handhaven in de voorgestelde conclusie beteekent. Daar dat geëerde lid zich in zijne rede van eene fransche uitdrukking bediend heeft, wil Spr. ook trachten den zin van het woord handhaven door een fransch woord te verduidelijken. De commissie bedoelde daarmede: *je maintiendrai*, dat is er bij blijven, dat is de bedoeling van de conclusie. Het spreekt dus van zelf dat de commissie van oordeel is dat er alsnog behoefte bestaat aan eene wettelijke regeling van dit onderwerp, en dat die ook na de door de regering vastgestelde regeling noodig blijft. Hiermede meent Spr. de noodige opheldering te hebben gegeven tot verdediging van het verslag der commissie en meer bepaald van de door haar voorgestelde conclusie.

De heer THORBECKE acht zich verpligt op te komen tegen eene zinsnede voorkomende in des Ministers rede van gisteren, waarin de Minister hem heeft ten laste gelegd, dat hij nu tien jaren geleden, bij gelegenheid van de behandeling van een wetsontwerp, geheel vreemd aan het Departement van Binnenlandsche Zaken, zijn leedwezen zoude hebben te kennen gegeven, dat art. 59 zoo luidde, als het in de Grondwet is opgenomen. Spreker heeft zijne rede, in 1850 gehouden, nagezocht, en wat heeft hij gevonden? dat hij het betreurde, dat art. 59 dus luidde, omdat het daardoor welligt tot eene verkeerde uitlegging zou kunnen aanleiding geven, tegenover een Gouvernement, dat de wettelijke regeling *niet* wil. En de Minister, die zijne getuigenis heeft ingeroepen, beslisse nu zelf of hij toen niet juist heeft gesproken. De uitlegging, die wij zoo dikwijls gehoord hebben, vervolgt Spreker, is onder den indruk van die vreesachtige stemming, waaruit het ontwerp-artikel 59 der Grondwet is voortgevloeid, en allen, die in deze discussie over de uitlegging van dit artikel gesproken hebben, hebben gemeend, in dezelfde termen dit artikel te moeten bezigen. Doch wat is hiervan? Wat zegt alinea 2 van artikel 59 der Grondwet? "Dat andere onderwerpen zullen worden geregeld bij de wet, zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan." Nu vraagt Spreker, geheel vreemd aan de vreesachtige stemming, waarin het artikel is ontworpen, geheel vreemd aan hetgeen hier te lande is voorgevallen, enkel lezende het concept-artikel, of niet eene andere uitlegging daaraan behoort gegeven te worden dan die wij in deze beraadslagingen hebben gehoord? Art. 59 der Grondwet, voorschriften gevende aan den gewonen wetgever, den Rijkswetgever, verpligt dien Rijkswetgever om bij de wet vast te stellen het Regeringsreglement, het muntwezen bij de wet te regelen, om te regelen het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen, maar de uitvoering dier verpligting wordt ten aanzien van andere onderwerpen afhankelijk gesteld van het tijdstip, waarop de behoefte zal blijken aanwezig te zijn. Dat is de uitlegging van art. 59 der Grondwet: *van het tijdstip waarop de behoefte zal aanwezig zijn*. Volgens zijne overtuiging bestaat die behoefte.

De MINISTER VAN KOLONIEN kan niet anders dan *handhaven* hetgeen hij gisteren heeft gezegd ten opzigte van het gevoelen, vroeger door den heer Thorbecke uitgedrukt, kan niet anders dan handhaven de autoriteit, die hij gisteren heeft ingeroepen. Bij gelegenheid van de behandeling der scheepvaartwetgeving op 5 Julij 1850 heeft die afgevaardigde verklaard, dat het hem leed deed, dat art. 59 zoodanig is ingerigt als het in de Grondwet is opgenomen, die wel de verzekering heeft gegeven, dat zoo lang de geest, dien hij huldigt, door hem in het Ministerie werd gehandhaafd, geene weigering van regeling bij de wet zoude te vreezen zijn; maar die tevens er bij voegde dat het wel konde zijn dat eene andere Regering dit niet zoo mogt begrijpen, en dat het niets zoude baten of de geheele wereld het zoo inziet indien de Regering het anders inziet.

Welnu, dat geval doet zich thans voor: de Regering ziet de behoefte eener regeling bij de wet niet in. En de Regering motiveert hare overtuiging; zij meent, dat de regeling van het innerlijk huishouden der kolonien niet behoort tot het terrein der wetgeving. De heer van Hoëvell heeft vele vragen gedaan. Hij zal daarop thans niet antwoorden, dan alleen, dat die spreker wel eens zoude gewenscht hebben ze niet te hebben gedaan, vooral de vraag betrekkelijk het 1/5 der sawa's. De Kamer zal eenmaal weten wat daarvan is. Dit zij voor het oogenblik voldoende, dat het oordeel van den heer van Hoëvell rust op geene volkomene bekendheid met den inwendigen toestand van Java, daar het onmogelijk is velden, die onder één besproeijing liggen, af te scheiden. De Minister herhaalt het gezegde van den heer Thorbecke: al zag de geheele wereld het in, dan baat het nog niet. Hij is het daarmede geheel eens.

De heer MIJER (onverstaanbaar) refuteert de beantwoording zijner rede door den heer van Hoëvell, en doet nader ten zijnen voordeele uitkomen de autoriteit van den heer Baud, een staatsman, voor wiens nagedachtenis hij den diepsten eerbied koestert, terwijl hij mede nieuwe bewijzen aanvoert ten betooge dat zijn stelsel geheel door wijlen den invoerder van het cultuurstelsel, den graaf van den Bosch, werd gedeeld. Hij houdt vol dat Grondwet en Regerings-reglement eene wettelijke regeling dezer aangelegenheid niet hebben voorgeschreven, en dat het hoogst gevaarlijk zoude zijn van het stelsel der dwangcultuur af te wijken, zonder zekerheid, dat aan ons finantiewezen door de invoering van het stelsel van vrijen arbeid, gesteld al dat het met de belangen van de Javaansche bevolking konde worden overeengebragt, geen gevoelige slag zal worden toegebragt.

De heer VAN HOËVELL moet nog slechts met een paar woorden antwoorden. De heer Mijer heeft op nieuw lange redevoeringen van den heer Baud voorgelezen. Ik heb, zegt spreker, meest al die redevoeringen bijgewoond, beantwoord, ik heb steeds levendig deel genomen aan de beraadslagingen en ook op de rede, door den heer Mijer thans aangehaald, zal zeker wel door mij antwoord zijn gegeven. In dat geval refereert mij aan het toen gegeven antwoord. De heer Mijer noemt het oordeel door mij over een achtingswaardig oud Gouverneur-Generaal, met wien ik zelfs in naauwe familiebetrekking stond, hard. Mijn eerbied is te groot voor dien man, dan dat ik een hard woord over hem zoude uitspreken. Ik heb alleen gesproken over hetgeen gebeurd is in en met de vorstenlanden. Voorzeker, er gebeurt onder het bestuur van een Gouverneur-Generaal menige daad, menige maatregel wordt tot stand gebragt, die de mij ten sterkste wordt afgekeurd, maar waarover ik geen hard vonnis zal vellen en in deze daad het minst van allen. Advyzen, die iemand geeft de omgeving waarin men verkeerde, zijn dikwerf oorzaken eener handeling, die niet op zijne rekening moeten worden geschoven.

Maar ik zou willen vragen: mag men geen oordeel vellen over een schiedkundig feit, zonder dat, als men dat oordeel velt, daaruit onmiddellijk het verwijt volgt: gij valt hart een man die achting en eerbied verdient? Mijnheer de Voorzitter! Er zijn meer Gouverneur-Generaal geweest die ik hoogachtte, en die toch feiten hebben gepleegd, welke ik liefst niet noemen wil. Mag ik die dan niet afkeuren uit hoogachting voor den persoon? De heer Mijer zal meenen, dat dit aan politieke redenen moet worden toegeschreven. Ik wil niet ontkennen, dat in advyzen ook politieke redenen zijn; maar de hoofdreden is: concurrentie met producten van het Gouvernement. En wat is de uitslag geweest met het oog op den politieken toestand van den maatregel? Juist de uitkomst heeft het zegel gehecht op ons stelsel.

Geen der leden het woord vragende, wordt het eerste gedeelte der conclusie in stemming gebragt en *aangenomen* met 40 tegen 20 stemmen.

Voor de heeren: de Bieberstein, van Voorthuysen, Strens, Poortman Jespers, de Raadt, Betz, Dommer, Idzerda, Kerstens, Storm van 's Gravesande, van Bosse, van Nispen, Beens, Thorbecke, Dullert, van Diggelen, v. d. Linden, Strens, Meeussen, Heemskerk Bz., Reinders, Meylink, Anemaet, Kingma, v. Hoëvell, v. Heukelom, de Lom de Berg, Hoyneck v. Papendrecht, Wintgens, v. Goltstein, Hugenholtz, Westerhoff, Cool, Olivier, v. d. Veen, Duymaer van Twist, Blussé, Zijlker en Gevers Deynoot.

Tegen, de heeren: van Franck, Luyben, Kien, v. Lynden, Nolthenius, Schimmelpenninck, Hoffman, Asch van Wijck, Elout, de Brauw, Berg, Mackay, Heemskerk AZn., Mijer, Lijcklama, v. Forcest, Hoekwater, Rappard, Taets van Amerongen en de Voorzitter.

De zitting wordt hierop gesloten tot morgen ochtend ten 11 ure. dan zijn aan de orde de beraadslagingen over het tweede gedeelte der conclusie nopens het Pangka-contract.

GEDRUKT TER DRUKKERIJ VAN HET ALGEMEEN HANDELSBLAD.